

PERHON KUNTA

”Hiljainen on kylätie...25.3.2020.”

Kuva Toni Varila

TILINPÄÄTÖS 2019

Kunnanhallitus 30.3.2020, §
Tarkastuslautakunta
Kunnanvaltuusto

PERHON KUNTA

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2019

SISÄLLYSLUETTELO

1.	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	
1.1.	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS PERUSTIETOA KUNNASTA	3-4
1.2.-1.4	Sijainti, Hallinnollinen asema	5
1.5.-1.7	Väestö, Elinkeinoelämä, Rakentaminen	6-10
2.1.	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	10
2.2.	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	
2.2.1.	Yleinen taloudellinen kehitys	11
2.2.2.	Kunnan taloudellinen kehitys	13
2.2.3.	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	15
2.2.4.	Kunnan henkilöstö	17
	Henkilöstön lukumäärä tehtäväalueittain 2019	
2.2.5.	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	20
2.3.	TILIKAUDEN TULOSKEN MUODOSTUMINEN JA RAHOITUS	
2.3.1.	Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	24
2.3.2.	Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	25
2.3.3.	Tase ja sen tunnusluvut	26
2.3.4.	Kunnan kokonaismenot ja tulot	28
2.3.5.	Konsernin toiminta ja talous	29
2.3.6.	Konsernin tuloslaskelma ja tunnusluvut	34
2.3.7.	Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut	35
2.3.8.	Konsernitase ja sen tunnusluvut	36
2.4.	TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	38
3.	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	
	Yleishallinto	39
	Sosiaali- ja terveystoimi	57
	Sivistys- ja vapaa-ajanlautakunta	59
	Tekninen lautakunta	73
	Ympäristölautakunta	82
3.2.	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	85
3.3.	Rahoitusosan toteutuminen	86
3.4.	Investointien toteutuminen	87
3.5.	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteut.	91
4.	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	
4.1.	Tuloslaskelma	92
4.2.	Rahoituslaskelma	93
4.3.	Tase	94
4.4.	Perhon kuntakonsernin tilinpäätöslaskelmat - tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase	95
5.	LIITETIEDOT	97
	Tilikirjaluettelo, käytetyt tositelajit	107
6.	VESI-JA VIEMÄRILAITOKSEN TASEYKSIKÖN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖSLASKELMAT, tulos-, rahoituslaskelmat, tase	108
7.	Tilinpäätöksen allekirjoitukset	117
	Tilintarkastusmerkintä	117
	Tilintarkastuskertomus 2019	118

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

PERHON KUNTA
KUNNANJOHTAJA

Tilinpäätös 2019:

Kuntatalouden haasteet jatkuivat vuonna 2019. Perhossa kunnanhallitus seuraa kuukausittain talouden kehitystä ja jo alkuvuodesta havaittiin, että talouden kehitys poikkeaa vuodelle 2019 vahvistetusta talousarviosta. Vuoden ensimmäisen osavuosikatsauksen (1-4/2019) käsittelyn yhteydessä kunnanhallitus nimesi talouden tasapainottamisryhmän.

Tasapainottamisryhmän tehtävänä oli etsiä keinoja ja tehdä kunnanhallitukselle esityksiä toimenpiteistä, joilla kunnan talouden kehitys voidaan oikaista kestäväälle linjalle.

Tasapainotustyöryhmä osallistui myös vuoden 2020 talousarvion ja vuosien 2021 -2022 taloussuunnitelman valmisteluun.

Tasapainotustyöryhmä kokoontui kevään ja kesän aikana kahdeksan kertaa ja se analysoi kaikkien kunnan tulosalueiden toiminnan, henkilöstörakenteen sekä talouden tulojen ja menojen näkökulmasta. Lisäksi arvioitiin edellä mainituilla näkökulmilla tuleva kehitys lähivuosien osalta.

Talouden tasapainottamisryhmä käsitteli korotetun valtionosuushakemuksen liitteeksi laaditun talousohjelman 2019 – 2022, jonka kunnanhallitus hyväksyi 19.8.2019 ja kunnanvaltuusto vahvisti 26.8.2019.

Talousohjelma 2019 -2022 konkretisoituu käytännön toimenpiteiksi kunnan toimintojen yhtiöittämisratkaisujen, henkilöstösuunnitelman toimeenpanon ja Soiten osalta tehtävien kustannustehokkuuspäätösten kautta. Talousohjelman tavoitteena on tasapainottaa kuntatalouden kehitys kestäväällä tavalla vuoden 2022 loppuun mennessä siten, että kuntaorganisaatio toimii kustannustehokkaasti ja kykenee tuottamaan kuntalaisten palvelut laadukkaasti ja samalla pystyy vahvistamaan kunnan vetovoimaisuutta ja yritysmyönteisyyttä, jotta asukasluku ja kunnassa olevien työpaikkojen määrä saadaan kasvu-uralle.

Kuntatalouden tasapainottamisessa on paljon elementtejä ja toimintoja, joihin Perhon kunta ei yksin pysty vaikuttamaan ja nekin keinot ja toimenpiteet, joilla kunta voi vaikuttaa toimintojen ja palvelujen kustannustehokkuuteen, vaativat pääsääntöisesti useamman kuukauden vaikutuksen.

Vuoden 2019 aikana valmistui yläkoulun ja lukion tiloja koskeva remontti. Samassa yhteydessä olevien liikuntasalin ja Perhosalin remonttien jatkoksi. Näiltä osin opetustyö sekä liikunta- ja kulttuuritapahtumien järjestäminen sai erinomaiset puitteet kunnassa. Toivottavasti näitä myös hyödynnetään monipuolisesti.

Henkilöstö on kunnan tärkein voimavara. Työssä viihtyvä ja sitä motivoituneesti tekevä henkilöstö tuottaa kunnan tarjoamat palvelut tehokkaasti ja myönteisellä asenteella. Vuoden 2019 lopulla toteutettiin kunnan henkilöstölle työhyvinvointikysely, jossa kysyttiin työhyvinvointiin liittyviä teemoja ja verrattiin saatujen vastausten keskiarvoja kaksi vuotta aikaisemmin saatuihin tuloksiin. Tulosten mukaan kaikkien osa-alueiden osalta (omat työtehtävät, työyhteisön toimivuus ja lähiesimiestyöskentely) kehitys on ollut mynteistä. Lisäksi kyselyssä kartoitettiin kunnan

johtoryhmän toimintaa sekä työilmapiirin tilannetta koko organisaatiossa ja työntekijän omassa lähityöyhteisössä. Kyselyn tuloksia hyödynnetään organisaation toiminnan kehittämisessä, jossa tavoitteena on luoda koko henkilöstön tuella Perhon kunnasta Suomen paras työpaikka. Tähän kyselyssä myös vahvasti sitouduttiin.

Kuntatalouden haasteet vaikuttavat kaikkien Suomen kuntien toimintaan nyt ja tulevaisuudessa. Kuntalaiset, kunnassa toimivat yritykset, kunnan luottamushenkilöpäättäjät ja kunnan henkilökunta ovat ne ryhmät, jotka toiminnallaan pystyvät ylläpitämään elinvoimaista ja menestyvää kuntaa. Avoimella keskustelukulttuurilla ja päätöksenteolla sekä tulevaisuutta rakentavalla toiminnalla ja vahvalla tulevaisuuden uskolla Perholla on kaikki edellytykset menestyä myös tulevaisuudessa.

Perhossa 26.3.2020

Lauri Laajala
kunnanjohtaja
Perhon kunta

1.2. SIJAINTI

Perhon kunta sijaitsee Keski-Pohjanmaan itärajalla, valtatie 13 varrella. Kunnan alueelta saavat alkunsa Pohjanlahteen laskeva Perhonjoki ja Suomenlahteen laskeva Kymijoen vesistö.

Aluehallinnossa kunta kuuluu Keskipohjanmaan liittoon ja Kaustisen seutukuntaan. Perhossa on eteläisen Suomen laajimmat erämaa-alueet, mainiot metsästys- ja marjamaat. Pieniä järviä ja lampia kunnan alueella on satoja. Asutus on suurelta osin keskittynyt Perhonjoen ja valtatie varsille. Suurimmat kylätaajamat ovat Kirkonkylä, Möttönen ja Oksakoski. Naapurikuntia ovat Veteli, Halsua, Lestijärvi, Kyyjärvi, Kivijärvi, Kinnula, Alajärvi ja Vimpeli.

Tärkeimmät etäisyydet kuntakeskuksesta laskettuna:

Helsinki	420 km
Rautatieasema Kokkola	100 km
Lähin merisatama Ykspihlaja	105 km
Lähin lentokenttä Kruunupyy	90 km
Jyväskylä	140 km
Seinäjoki	117 km

1.3. PERUSTIETOA KUNNASTA

Perustamisvuosi 1868

Asukasluku (31.12.2019) 2.759 asukasta

Pinta-ala 776,3 km² (vesistöä 24,9 km²)

Veroprosentti v. 2019 21,50 % v.2011 20,00 % v. 2012-13 20,50, v 2014 -16 21,00, v. 2017- 21,50)

Kunnallisverot 6.106.779,71 (vähennystä ed. vuoteen -4,1 %)

Kunnallisverot/asukas 2.213 euroa

Kokonaismenot 23.756.363 euroa

Kokonaistulot 25.566.560 euroa

Lainat (31.12.2019) 18.575.327 euroa

Lainat/asukas 6.773 euroa

Menot/asukas 8.610 euroa

Valtionosuudet/asukas 4.486 euroa

1.4. HALLINNOLLINEN ASEMA

Hallinnollisesti Perho kuuluu seuraaviin toimipiireihin:

Vaasan hovioikeus

Vaasan hallinto-oikeus

Puolustusvoimat, Pohjanmaan aluetoimisto

Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (AVI)

Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)

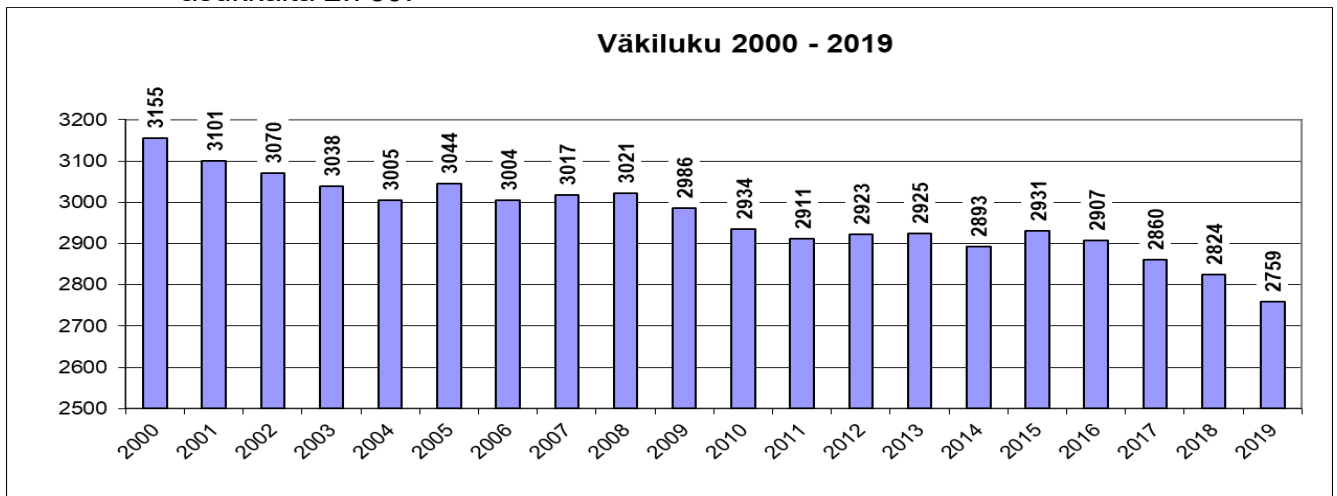
Keski-Pohjanmaan liitto

Oulun hiippakunta

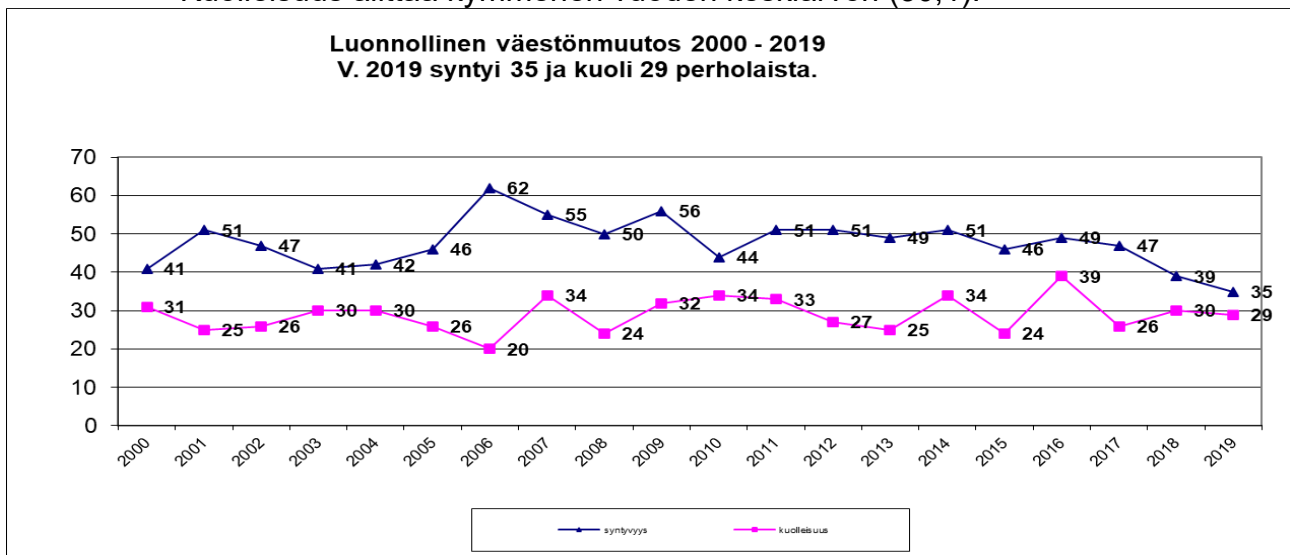
Länsi-Suomen verotoimisto, Kokkolan toimipiste
 Metsäkeskus, Läntinen palvelualue
 EU asioissa Pohjois-Suomen suuralue
 ProAgria Keski-Pohjanmaa
 Maanmittauslaitos, Kokkola
 Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoido ja peruspalvelukuntayhtymä Kiuru
 Kaustisen seutukunta
 Vaasan vaalipiiri
 Pohjanmaan TE-toimisto, Kaustisen toimipaikka

1.5. VÄESTÖ

Kunnan väestömäärä väheni 65 hengellä. Kunnassa oli vuoden 2019 lopussa asukkaita 2.759.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 syntyneitä oli 35 ja kuolleita 29. Syntyvyys alitti kymmenen vuoden keskiarvon (46,2) jopa 11 lapsella. Kuolleisuus alittaa kymmenen vuoden keskiarvon (30,1).

Kunnasta vuonna 2019 muutti pois 142 henkilöä ja kuntaan muutti 67 henkilöä, nettomuutto - 75 henkilöä. Maahanmuutto Perhoon vuonna 2019 oli + 2 henkilöä.

1.6. ELINKEINOELÄMÄ

Kunnassa asuvien työssäkävien lukumäärä 31.12.2017 oli 950.

Perhon elinkeinorakenne 31.12., työpaikat päätoimialoittain:

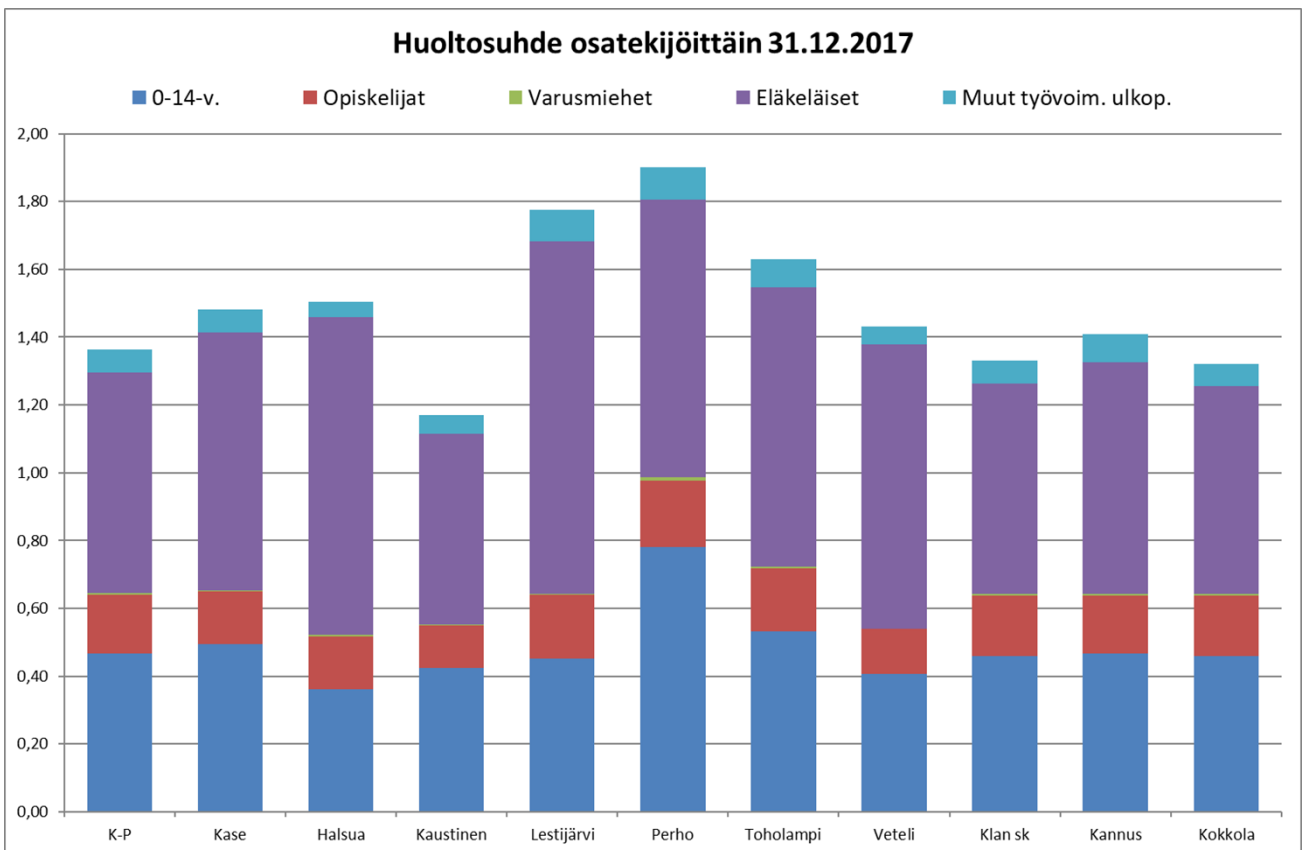
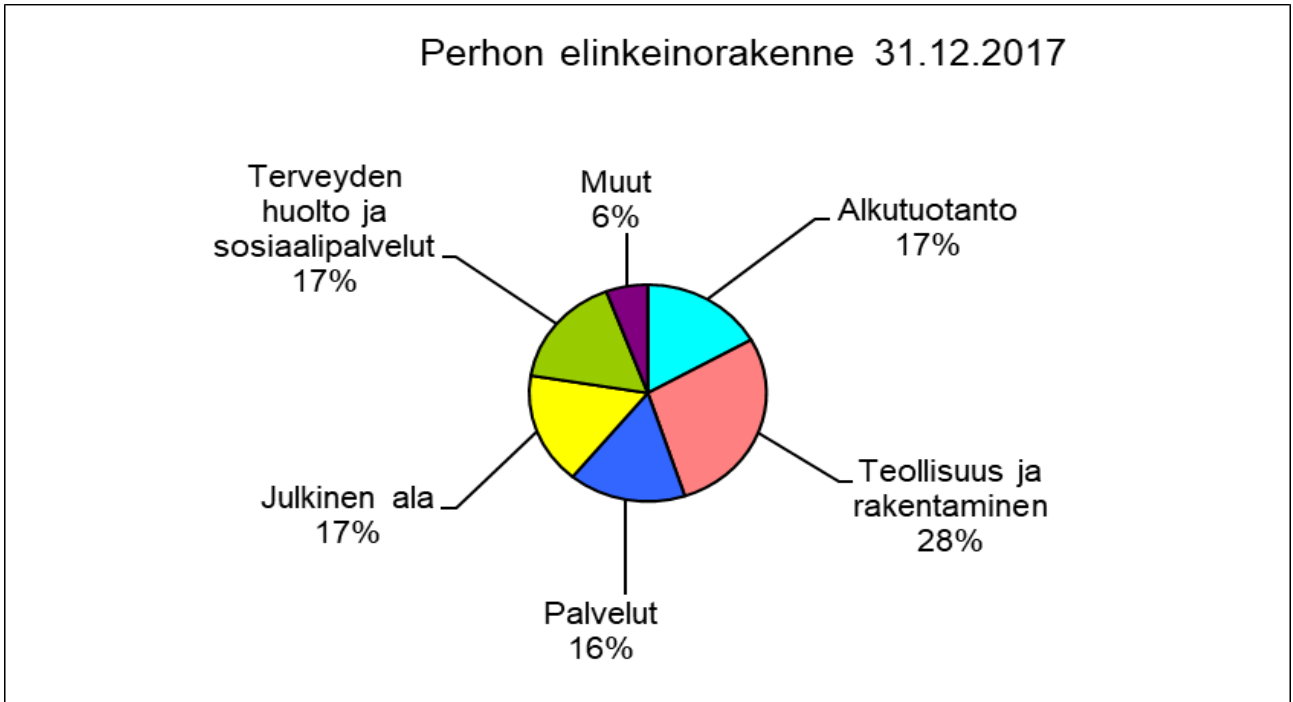
Toimialat	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%
Alkutuotanto	189	18,9	183	19,4	185	18,9	178	19,0	166	17,5	160	16,8
Teollisuus ja rakentaminen	251	25,1	229	24,2	246	25,2	227	24,2	252	26,6	267	28,1
Palvelut	166	16,6	155	16,4	152	15,6	152	16,2	155	16,4	152	16,0
Julkinen ala	185	18,5	172	18,2	178	18,2	174	18,5	178	18,8	158	16,6
Terveystieteiden ja sosiaalipalvelut	165	16,5	157	16,6	155	15,9	150	16,0	153	16,1	159	16,7
Muut	25	2,5	32	3,4	41	4,2	40	4,3	32	3,4	37	3,9
Tuntematon	18	1,8	17	1,8	20	2,0	18	1,9	12	1,3	17	1,8
Kaikki toimialat yhteensä	999	100,0	945	100,0	977	100,0	939	100,0	948	100,0	950	100,0

Lähde: Tilastokeskus – Työssäkäyntitilasto

Pendelöinti Keski-Pohjanmaalla 31.12.2017

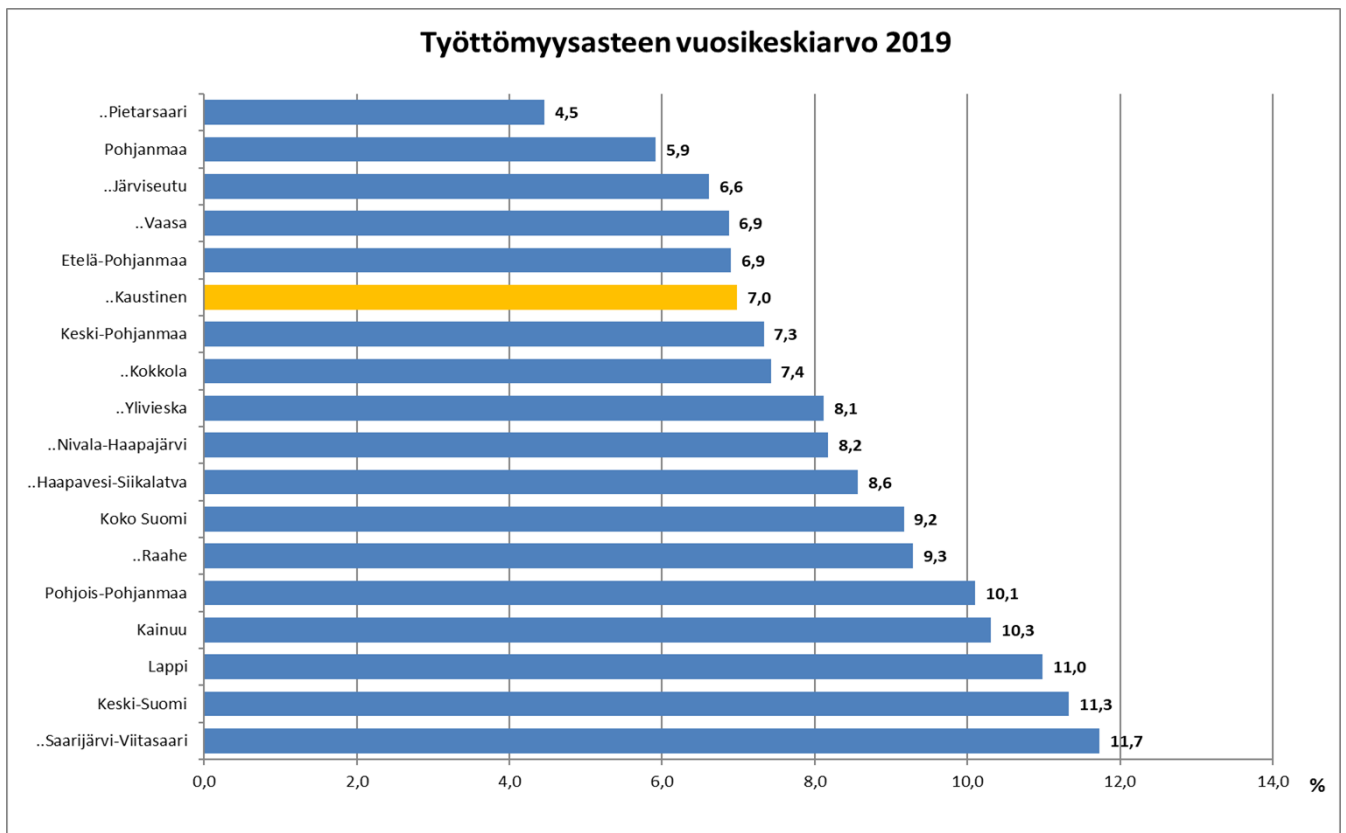
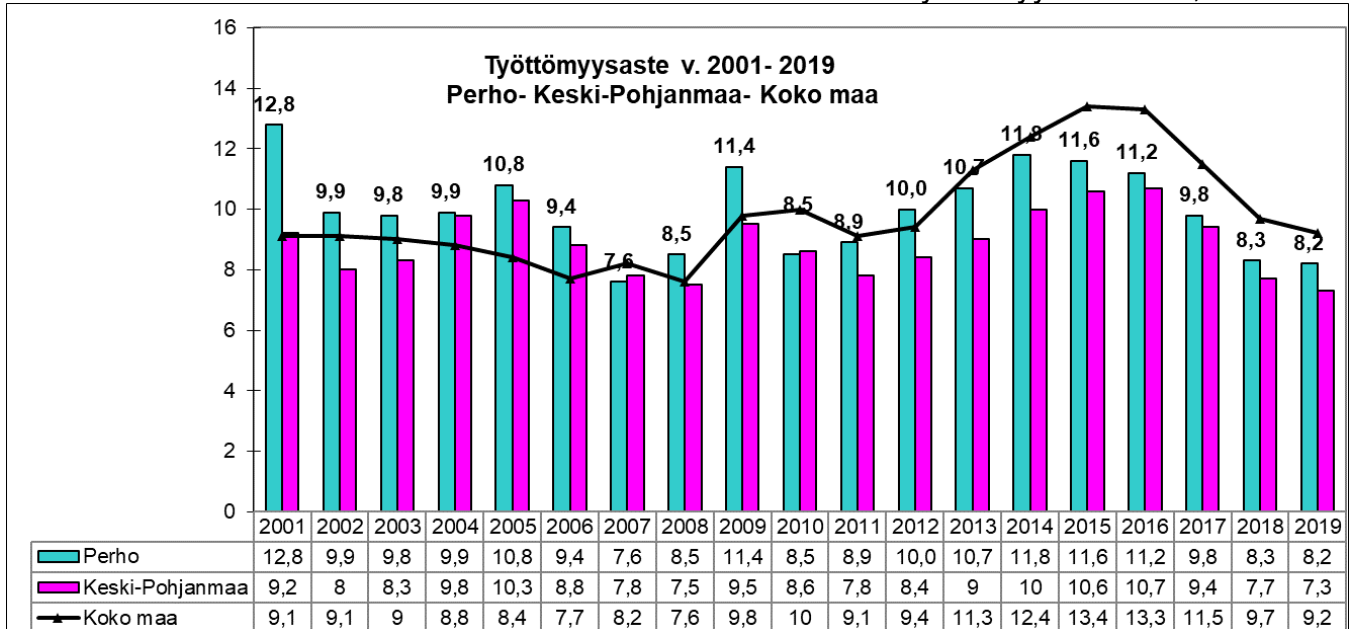
Lähde: Tilastokeskus - Työssäkäyntitilasto

Työssäkäyntikunta	Työpaikat yhteensä	Asuinkunta											Netto- pendelöinti	Työpaikka- omavaraisuus	%		
		Keski-Pohjanmaa	Kaustisen seutukunta	..Halsua	..Kaustinen	..Lestijärvi	..Perho	..Toholampi	..Veteli	Kokkolan seutukunta	..Kannus	..Kokkola				K-P:n ulkop. asuvat, alueella työssä k.	
Työlliset yhteensä		27937	6052	452	1925	272	950	1172	1281	21885	2199	19686					
Keski-Pohjanmaa	28030	24653	5257	431	1661	233	822	1014	1096	19396	1868	17528	3377	93	100,3		
Kaustisen seutukunta	5420	4851	4511	391	1342	219	776	827	956	340	86	254	569	-632	89,6		
..Halsua	421	411	399	322	28	7	6	5	31	12	1	11	10	-31	93,1		
..Kaustinen - Kaustby	1706	1512	1374	31	1162	3	22	12	144	138	6	132	194	-219	88,6		
..Lestijärvi	288	245	226	3	3	186	3	31	0	19	13	6	43	16	105,9		
..Perho	878	759	753	7	6	2	728	0	10	6	0	6	119	-72	92,4		
..Toholampi	1040	930	814	2	11	21	1	773	6	116	59	57	110	-132	88,7		
..Veteli - Vetil	1087	994	945	26	132	0	16	6	765	49	7	42	93	-194	84,9		
Kokkolan seutukunta	22610	19802	746	40	319	14	46	187	140	19056	1782	17274	2808	725	103,3		
..Kannus	2085	1746	107	4	7	4	0	88	4	1639	1455	184	339	-114	94,8		
..Kokkola - Karleby	20525	18056	639	36	312	10	46	99	136	17417	327	17090	2469	839	104,3		
K-P:n alueen ulkop. työssä käyvät		3284	795	21	264	39	128	158	185	2489	331	2158					

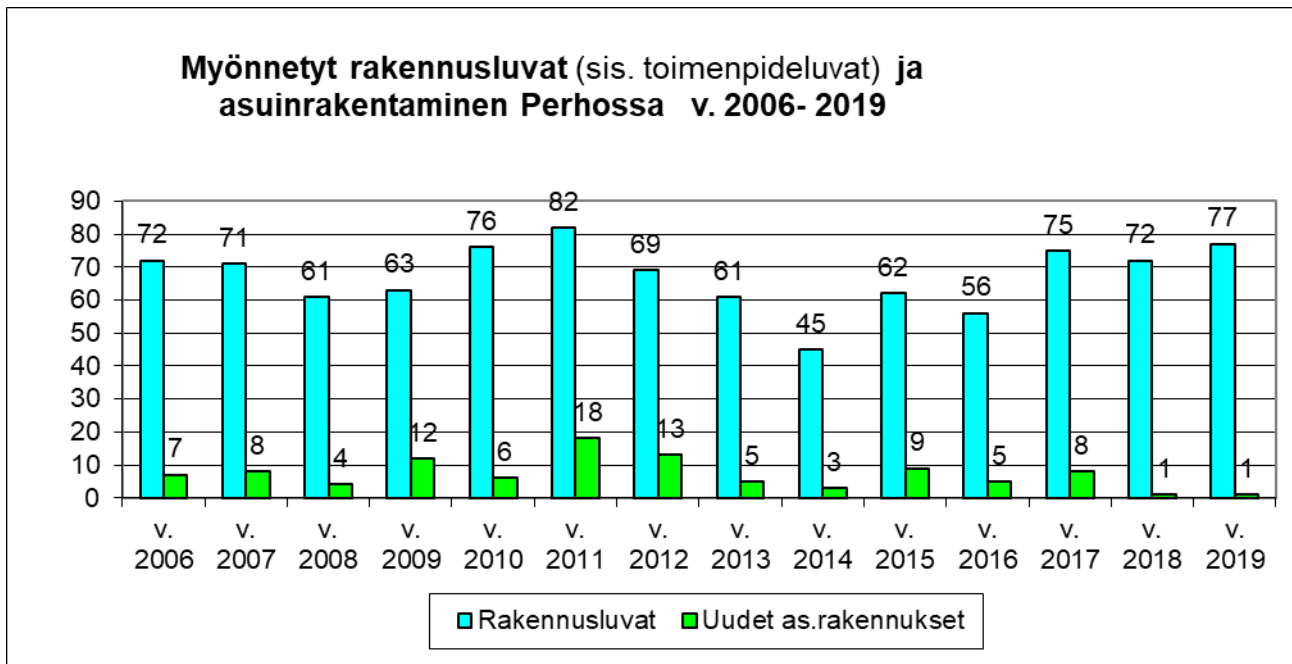
Vuoden 2019 keskimääräiseksi työttömyysasteeksi Perhossa muodostui 8,2 prosenttia eli 0,1 prosenttiyksikköä parempi kuin vuonna 2018. Kaustisen työttömyysaste vuonna 2019 oli 6,5 prosenttia, Halsuan 6,7 prosenttia, Vetelin 6,5 prosenttia, Toholammin 7,1 prosenttia, Lestijärven 8,1 prosenttia ja Kaustisen seutukunnan 7,0 prosenttia. Perhon työttömyysprosentti oli seutukunnan kuntiin verrattuna korkea. Koko maan työttömyysaste oli 9,2 %.

Lähde: Tilastokeskus - Työ- ja elinkeinoministeriön työttömyystietoja

1.7. RAKENTAMINEN JA ASUMINEN

Vuonna 2019 rakennuslupia myönnettiin 77, joista uusia asuinrakennuksia 1.

2.1. KUNNAN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET

Hallinto-organisaatio

Kunnanvaltuusto 1.6.2017 -

Kv:n pj. Kirvesmäki Sarita
 Kv:n I vpj. Louhula Matti
 Kv:n II vpj. Jylhä Pauli
 Jäsen Anttiroiko-Rauma Kerttu
 Jäsen Hertteli Anni
 Jäsen Isomöttönen Antti
 Jäsen Hietaniemi Antti
 Jäsen Itäniemi Sirpa
 Jäsen Jaatinen Tanja
 Jäsen Jänkä Jussi
 Jäsen Kalliokoski Esa
 Jäsen Kellokoski Matti
 Jäsen Kytölä Matti
 Jäsen Peltokangas Tapio
 Jäsen Linna Matias 10.12.2018-
 Jäsen Riihimäki Pekka
 Jäsen Salmela Sanna
 Jäsen Sivula Jarkko
 Jäsen Tyynelä Sampo

Kunnanhallitus 1.6.2017-

Pj. Hietaniemi Antti
 I vpj. Kalliokoski Esa
 Jäsen Itäniemi Sirpa II vpj. 10.12.18-
 Jäsen Hertteli Anni
 Jäsen Jaatinen Tanja
 Jäsen Kytölä Matti
 Jäsen Riihimäki Pekka
 Jäsen Tyynelä Sampo - 31.5.2019
 Jäsen Anttiroiko-Rauma Kerttu 1.6.19 -
 Jäsen Rannila Maria 10.12.18 - 31.5.19
 Jäsen Peltokangas Tapio 1.6.2019 -

Keskusvaalilautakunta

Pj. Koivukoski Olli
 Vpj. Kotilainen Heikki
 Jäsen Huopana Valio
 Jäsen Kivijärvi Marjo Hannele
 Jäsen Patovisti Marja-Leena

Tarkastuslautakunta 31.5.2019 saakka

Pj. Peltokangas Tapio
 Vpj. Salmela Sanna
 Jäsen Leväniemi Harri
 Jäsen Linna Kalervo
 Jäsen Peltokangas Mirka

Sivistys- ja vapaa-ajanltk. 31.5.19 saakka

Pj. Sivula Jarkko
 Vpj. Jänkä Jussi
 Jäsen Humalajoki Tapani
 Jäsen Pannula Teija - 22.10.2018
 Jäsen Kellokoski Mari 22.10.2018-
 Jäsen Peltokangas Vesa
 Jäsen Rannila Maria
 Jäsen Salmela Sanna
 Jäsen Syrjälä Niko -21.1.2018
 Jäsen Jääskeläinen Jari 21.1.2018-
 Jäsen Viitala Jenna

Tekninen lautakunta 31.5.2019 saakka

Pj. Kellokoski Matti
 Vpj. Linna Matias
 Jäsen Alatalo Ilona
 Jäsen Brander Annika
 Jäsen Kytölä Matti
 Jäsen Lassila Henry
 Jäsen Palola Jussi
 Jäsen Riihimäki Marika
 Jäsen Ukskoski Sanna

Ympäristölautakunta 31.5.19 saakka

Pj. Olavi Lassila
 Vpj. Isomöttönen Antti
 Jäsen Anttiroiko-Rauma Kerttu
 Jäsen Hietaniemi Antti-Jussi
 Jäsen Kivelä Seija T
 Jäsen Lindqvist Nanna
 Jäsen Poranen Helena
 Jäsen Rauhala Jussi
 Jäsen Ukskoski Elli

Tarkastuslautakunta 1.6.2019 -

Pj. Kellokoski Matti
 Vpj. Isomöttönen Antti
 Jäsen Huopana Valio
 Jäsen Tiala Helena
 Jäsen Joutsen Sirkka

Sivistys- ja vapaa-ajanltk. 1.6.2019 -

Pj. Sivula Jarkko
 Vpj. Jänkä Jussi
 Jäsen Humalajoki Tapani
 Jäsen Jääskeläinen Jari
 Jäsen Kellokoski Mari
 Jäsen Tyynelä Sampo
 Jäsen Elgland Niina
 Jäsen Korte Tuija
 Jäsen Kivelä Piia

Tekninen lautakunta 1.6.2019 -

Pj. Linna Matias
 Vpj. Rannila Maria
 Jäsen Alatalo Ilona
 Jäsen Kytölä Mika
 Jäsen Lassila Henry
 Jäsen Syrjälä Toni
 Jäsen Riihimäki Marika
 Jäsen Ukskoski Sanna
 Jäsen Polvilampi Kirsi

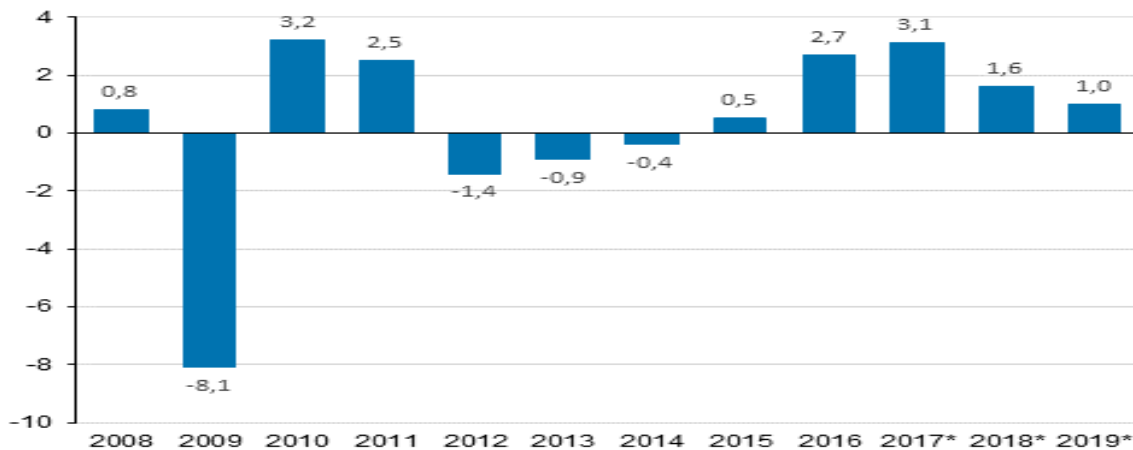
Ympäristölautakunta 1.6.19 -

Pj. Olavi Lassila
 Vpj. Isomöttönen Antti
 Jäsen Kellokoski Mika A
 Jäsen Peltokangas Timo
 Jäsen Lindqvist Nanna
 Jäsen Poranen Helena
 Jäsen Rauhala Jussi
 Jäsen Kivelä Seija
 Jäsen Ukskoski Elli

2.2. YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS**2.2.1. YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS****1. Bruttokansantuote kasvoi 1,0 prosenttia vuonna 2019**

Bruttokansantuotteen volyymi kasvoi 1,0 prosenttia vuonna 2019 Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan. Vuoden 2018 kasvu tarkentui 1,6 prosenttiin ja sen toimialoitteiset tiedot julkaistiin nyt tarkalla toimialatasolla.

Bruttokansantuotteen volyymin vuosimuutos, prosenttia

Tarjonta ja kysyntä

Arvonlisäyksen käypähintainen arvo kasvoi 3,1 prosenttia vuonna 2019 ja oli 208 miljardia euroa. Tuoteverojen arvo oli 33 miljardia ja tuotetukipalkkioiden 1 miljardia euroa. Näistä eristä laskettavan bruttokansantuotteen arvo oli 240 miljardia euroa.

Tuonnin arvo kasvoi 2,5 prosenttia 95 miljardiin euroon. Tuonnin volyymi kasvoi 2,2 prosenttia.

Viennin arvo kasvoi 6,4 prosenttia 96 miljardiin euroon vuonna 2019. Viennin volyymi kasvoi 7,2 prosenttia vientituotteiden hintojen laskiessa 0,7 prosenttia. Tavaravientiä nosti mm. vuonna 2019 ulkomaille luovutetut laivatilaukset. Muiden kysyntäerien osalta laivojen luovutus ulkomaille näkyi varastojen laskuna.

Suurimman kysyntäerän, yksityiset kulutusmenot, käypähintainen arvo kasvoi 2,0 prosenttia 126 miljardiin euroon. Julkisten kulutusmenojen arvo kasvoi 3,9 prosenttia 55 miljardiin euroon.

Investointien käypähintainen arvo kasvoi 1,8 prosenttia 57 miljardiin euroon. Investointien volyymi laski 0,8 prosenttia.

Kotitalouksien säästämisaste kääntyi positiiviseksi

Kotitalouksien oikaistu käytettävissä oleva tulo kasvoi reaalisesti eli hintamuutoksista puhdistettuna 1,8 prosenttia vuonna 2019. Oikaistuun käytettävissä olevaan tuloon lasketaan mukaan myös luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot, jotka voidaan tulkita kotitalouksille tarjoutuiksi hyvinvointipalveluiksi. Näitä palveluita ovat julkisyhteisöjen ja järjestöjen kotitalouksien hyväksi tuottamat yksilölliset koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut.

Kotitalouksien kulutusmenot kasvoivat 1,9 prosenttia ja kotitalouksien säästö oli reilut 0,7 miljardia euroa (-0,5 miljardia euroa vuonna 2018). Säästämisaste oli 0,6 prosenttia.

Palkat ja työllisyys

Koko talouden palkkasumman ja työllisten kasvuvauhti hidastui vuonna 2019. Vuonna 2019 koko talouden palkkasumma kasvoi 3,1% edellisvuoteen verrattuna (4,6% vuonna 2018). Työllisten määrä puolestaan kasvoi 0,9% edellisvuoteen verrattuna (2,5% vuonna 2018). Työllisten tekemien työtuntien määrä kasvoi 0,8% vuodentakaiseen verrattuna (2,3% vuonna 2018). Ennakkotietojen mukaan työnantajien maksamat sosiaaliturvamaksut laskivat 1,4% verrattuna edellisvuoteen. Lasku selittyi edellisvuotta alhaisemmilla lakisääteisillä työnantajien sosiaalivakuutusmaksuprosenteilla.

Paikallishallinnon alijäämä kasvoi

Julkisyhteisöjen rahoitusasema eli nettoluotonanto oli 2,7 miljardia euroa alijäämäinen. Edellisenä vuonna alijäämä oli 2,0 miljardia euroa. Alijäämä oli 1,1 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tilastokeskus julkistaa EU:n komissiolle toimitettavat alijäämä- ja velkatiedot 21.4.

Valtionhallinnon alijäämä oli 2,8 miljardia euroa, kun se edellisenä vuonna oli 2,9 miljardia euroa. Paikallishallinnon (kuntien ja kuntayhtymien ym.) alijäämä kasvoi ennakkotietojen mukaan 2,9 miljardiin euroon. Paikallishallinnon alijäämän kasvuun vaikutti julkisten kulutusmenojen ja investointien kasvu.

Työeläkelaitosten ylijäämä pysyi suurin piirtein edellisen vuoden tasolla 2,2 miljardissa eurossa. Työeläkelaitosten maksamien eläkkeiden määrä jatkoi kasvuaan, mutta myös kerätyt työeläkemaksut kasvoivat. Ylijäämään ei lasketa mukaan sijoitusten arvonmuutoksia. Muut sosiaaliturvarahastot olivat 0,7 miljardia euroa ylijäämäisiä.

Vuoden 2018 tietojen tarkentuminen

Vuoden 2018 bruttokansantuotteen volyymin muutos tarkentui 1,6 prosenttiin aikaisemmin julkaistusta 1,7 prosentista. Yrityssektorin käypähintainen arvonlisäys tarkentui 0,6 miljardia alapäin edellisestä laskentakierroksesta. Myös investointien luvut tarkentuivat.

Vuoden 2018 toimialoitteiset tiedot ja investoinnit julkaistiin nyt tarkalla toimialatasolla.

Lähde: Kansantalouden tilinpäätös 2019, ennakko. Tilastokeskus, Päivitetty 16.3.2020

2.2.2 KUNNAN TALOUDELLINEN KEHITYS

Perhon kunnan tilikauden ylijäämä on 86.091,99 € ja on 1,489 milj. € edellisvuotta parempi. Käyttötalouden nettomenot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 0,050 milj. euroa eli 0,26 %. Verotuloja saatiin 189.481 euroa (-2,5 %) edellisvuotta vähemmän. Verotuloja kertyi yhteensä 7,526 milj. euroa. Valtionosuuksia vuonna 2019 kirjattiin 12,376 milj. euroa eli 0,985 milj. euroa edellisvuotta enemmän, syrjäisyyslisän oikaisu toi valtionosuuksia lisää vuosilta 2017 – 2019 yhteensä 0,916 milj. €.

Vuosikate tilinpäätöksessä 2019 on 1,107 milj. euroa. Suunnitelman mukaisten poistojen (1,491 milj. euroa) jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui – 384.482,91 euroa. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämä on 86.091,99 €.

Investoinnit vuonna 2019 olivat 1,268 milj. € ja myyntituloja kertyi 18.144,90 €. Lyhytaikaista kuntatodistuslainaa oli vuoden vaihteessa 4,0 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 0,036 milj. euroa.

Kuntalain 118 §:ssä säädetään raja-arvoista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelystä. Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien (kuntalain 110 §:n 3 mom.). Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettuna alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1.000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1. kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2003) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta negatiivinen;

2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
3. asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
4. kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

<i>Tunnusluku</i>	<i>Perho Tp 2013</i>	<i>Perho Tp 2014</i>	<i>Perho Tp 2015</i>	<i>Perho Tp 2016</i>	<i>Perho Tp 2017</i>	<i>Perho Tp 2018</i>	<i>Perho Tp 2019</i>
<i>Kunnan vuosikate/asukas</i>	+323	+832	+1.022	+570	+527	-20	+401
<i>Kuntakonsernin vuosikate/asukas</i>		987	1.177	+737	+696	+144	+447
<i>Tuloveroprosentti</i>	20,50	21,00	21,00	21,00	21,50	21,50	21,50
<i>Kunnan lainamäärä/asukas</i>	2.210	2.558	2.261	3.003	4.596	5.882	6.733
<i>Kuntakonsernin lainamäärä/asukas</i>	3.017	3.281	2.925	3.669	5.321	6.570	7.625
<i>Ylijäämä /asukas, €</i>	616	982	1.332	1.471	1.564	1.087	1.144
<i>Kertynyttä ylijäämää, milj. €</i>	1,802	2,844	3,904	4,275	4,472	3,069	3,156
<i>Kunnan omavaraisuusaste</i>	59,3	59,1	64,8	58,6	53,3	44,8	42,5
<i>Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus, %</i>	41,9	45,3	38,9	53,0	65,8	85,7	88,0
<i>Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %</i>		45,3	39,9	50,5	55,7	67,2	73,1

Vuoden 2019 tavoitteita olivat:

Ennakoiva ja vahva kuntatalous

- vuosikate kattaa vähintään poistot
  - o vuosikate 1,107 milj. €, poistot -1,491 milj. €
- kertynyttä ylijäämää
  - o 3,155 milj. €
- lainamäärä korkeintaan maan keskitasoa
  - o lainamäärä 6.733 €/asukas, Tp 2018:maassa keskim. 3.039 €/asukas, Keski-Pohjanmaa 4.668 €/asukas
- veroprosentit Keski-Pohjanmaan keskitasoa
  - o Tuloveroprosentti 21,50, Keski-Pohjanmaa keskim. 21,72

2.2.3. ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Toimintakertomuksessa on esitettävä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä erityisesti talouden näkökulmasta.

Talouden kehittymisen suuntaa kuvataan mm. vertaamalla toimintakulujen kasvua verotulojen kasvuun. Toimintakulujen kasvu ei saisi ylittää verotulojen kasvua. Tilinpäätöksen mukaan käyttötalouden toimintakate (käyttötalousmenot – käyttötaloustulot) kasvoivat edellisvuodesta 0,050 milj. €. Kokonaisverotulot ja valtionosuudet kasvoivat 0,796 milj. € (mukana 0,916 milj. €:n syrjäisyyslisän korjaus vuosilta 2017 – 2019. Toimintavuoden taloudellinen asema parani edellisvuoteen verrattuna, mutta täyttää edelleen heikkenevän talouden tunnusmerkit (vuosikate ei kata poistoja).

Vuoden 2019 tuloveroprosentti on 21,50, sama kuin vuonna 2018.

Kunnassa laaditussa (kvalt 26.8.2019) talousohjelma vuosille 2019 -2022 konkretisoi käytännön toimenpiteiksi kunnan toimintoja yhtiöittämisratkaisujen, henkilöstösuunnitelman toimeenpanon ja Soiten osalta tehtävien kustannustehokkuuspäätösten kautta. Talousohjelman tavoitteena on tasapainottaa kuntatalouden kehitys kestäväällä tavalla vuoden 2022 loppuun mennessä siten, että kuntaorganisaatio toimii kustannustehokkaasti ja kykenee tuottamaan kuntalaisten palvelut laadukkaasti ja samalla vahvistamaan kunnan vetovoimaisuutta ja yritysmönteisyyttä, jotta asukasluku ja kunnassa olevien työpaikkojen määrä saadaan kasvu-uralle. Perhossa, kuten kuntataloudessa yleensä, väestön ikääntymisen, muuttoliikkeen, työvoiman saatavuuden ja kuntien tulopohjaa vaivaavien rakenteellisten heikkouksien vuoksi ollaan monien haasteiden edessä. Palvelu- ja investointitarpeet, varhaiskasvatuksen ja opetuksen tilatarpeet kasvavat lisäten paineita niin käyttötalousmenojen kuin velkaantumisenkin kasvuun.

Tilinpäätöstä ja tätä arviota laadittaessa päällä oleva koronakriisi kärjistää ongelmia entisestään, lisäten merkittävästi menotasoja sekä heikentäen verotulopohjaa. Koronan aiheuttamia vaikutuksia kuntataloudelle ja kunnan palvelutuotannolle ei voida arvioida tätä katsausta kirjoitettaessa. Valtioneuvoston, eduskunnan ja kunnan omilla päätöksillä on jo muutettu palvelujen kattavuutta sosiaali- ja terveyspalveluissa, opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa sekä kunnan omassa palvelutuotannossa. Tämän päivän arvion mukaan koronaepidemia on Perhossa ja Keski-Pohjanmaalla huipussaan toukokuun puolessa välissä. On arvioitu, että kriisi jatkuu pitkälle syksyyn 2020. Koronan taloudelliset vaikutukset tulevat näkymään kuntataloudessa sosiaali- ja terveysmenojen kasvun lisäksi myös mahdollisissa kunnan omissa tukitoiminnoissa asukkailla ja yrityksille. Lisäksi yritysten toimintaedellytysten voimakkaasti heikentyessä yritykset lomauttavat henkilöstöään, josta seuraa sekä yhteisöverotulojen, että kunnallisverotulojen lasku.

Valmisteilla oleva sote-uudistus ei yksinään ratkaise kuntatalouden ongelmia; menoja ja tuloja siirtyisi kunnilta pois saman verran. Voidaan olettaa, että se kyllä siirtää kasvavia sote-menopaineita valtion rahoitusvastuulle, mutta

samalla heikentää kuntien verotulopohjaa merkittävästi vaikeuttaen siten muun muassa investointitarpeisiin vastaamista.

Tulevien vuosien suurin haaste Perhon kunnan osalta on talouden tasapainottaminen, huomioiden asukasmäärän ennustettu lasku. Toteutettujen suurten investointien, Sote menojen kasvun ja asukasluvun laskun yhtälö on haasteellinen ja haasteellisuutta lisää tosiasia, että yli 60 % kunnan käyttötalouteen vaikuttavista päätöksistä ei tehdä yksin Perhon kunnassa. Määrätietoisilla, joskus rohkeillakin, yhdessä tehdyillä päätöksillä kuntatalouden kehitys saadaan kuitenkin käännettyä kestäväan suuntaan.

Talouden tasapainottamistoimenpiteitä on toteutettu jo raportoitavana toimintavuotena ja kustannustehokkuutta pyritään edelleen parantamaan myös tulevinä vuosina. Palkkahallinnon ulkoistaminen on yksi näistä toimenpiteistä. Tiedossa olevat sisäilmaongelmat Oksakosken koulun osalta pakottavat viranhaltijat ja luottamushenkilöpäätäjät arvioimaan toimintatapoja, joilla palvelut kuntalaisille voidaan tuottaa laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Kunnan investointiohjelmaa on kyetty supistamaan, mutta edelleen on tiedossa investointitarpeita mm. kotitalousopetuksen- ja liikuntatilojen osalta. Konsernitasolla kunnan markkinoilla tapahtuvien toimintojen yhtiöittämisspätökset tullaan tekemään vuoden 2020 aikana, mutta erityisesti kunnan omistamien asuntojen perusparannustarpeet kasvattavat konsernin investointitarpeita. Asunnot ovat osittain heikossa kunnossa, eivätkä näiltä osin vastaa vuokralaisten odotuksia laadukkaista asuinympäristöistä. Tämä on kunnan veto- ja pitovoimaisuutta heikentävä tekijä.

Laaditun talousohjelman toteuttaminen ja uusien kustannustehokkuutta parantavien kehittämistoimenpiteiden löytäminen ja toimeenpano peilattuna kunnan tuottamien palveluiden kattavuuteen ja laadukkuuteen sekä panostaminen toimenpiteisiin, joilla voidaan edistää kunnassa toimivien yritysten menestymistä ja näin olemassa olevien työpaikkojen säilymiseen ja parhaimmillaan uusien syntymiseen on parasta taloudenhoitoa pitkällä aikavälillä.

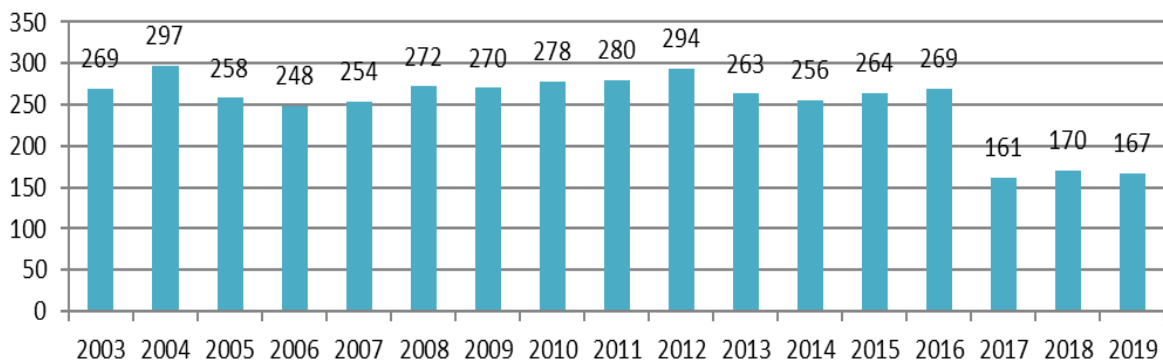

2.2.4 KUNNAN HENKILÖSTÖ

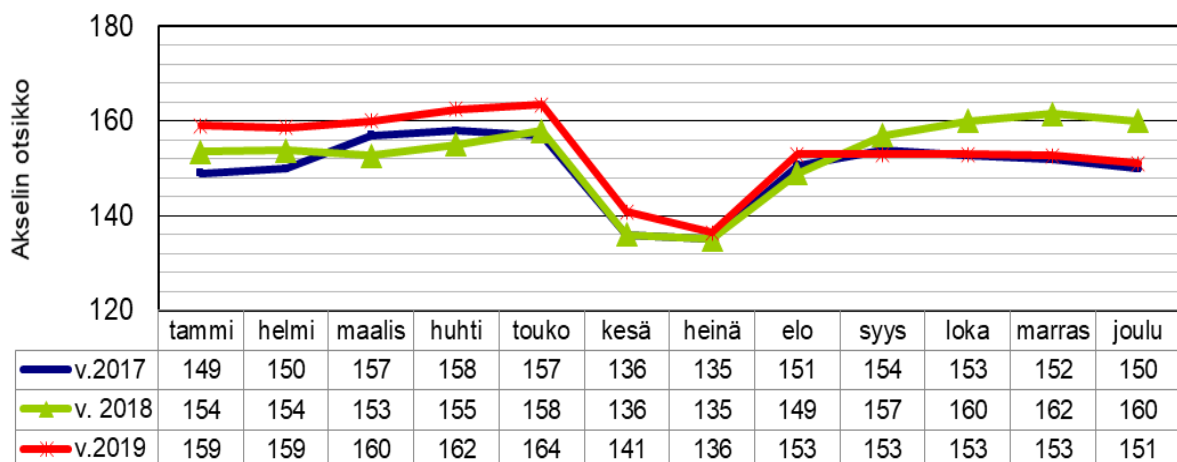
Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrä ei kuvaa käytettyä työpanosta, vaan sitä, monellako henkilöllä oli palvelussuhde kuntaan 31.12. kunakin vuonna. Tilastoissa voi siten olla mukana sekä virka/työsuhdevapaalla oleva henkilö että hänen sijaisensa. Vuoden 2019 lopussa Perhon kunnan palveluksessa oli 167 työntekijää, jossa on vähennystä edelliseen vuoteen 3. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö siirtyi 1.1.2017 Soiten palvelukseen.

Palvelussuhteessa olevan henkilöstön määrä 31.12.

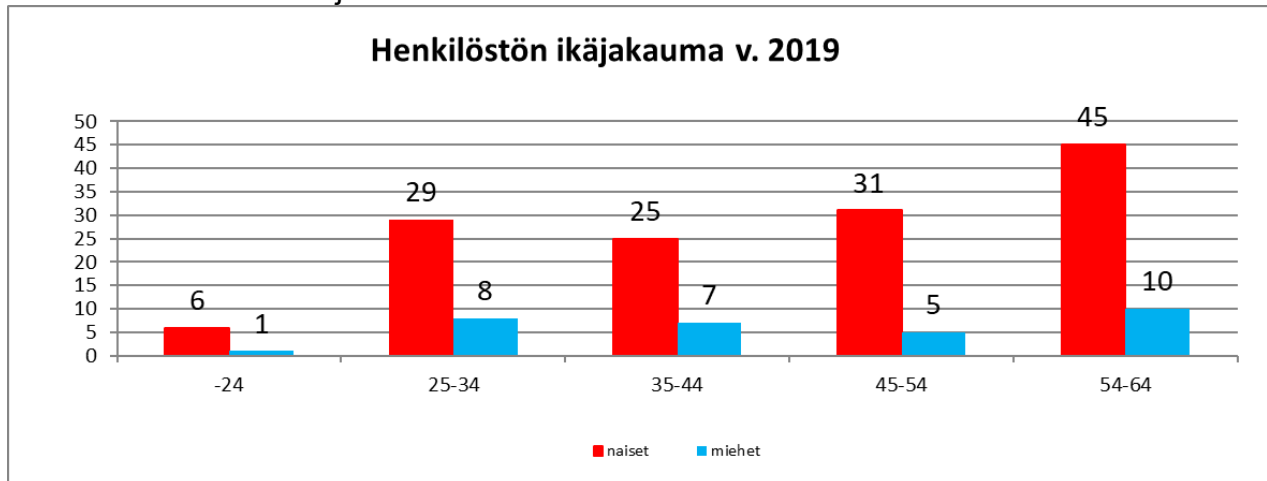

Palkansaajia kuukausittain 2017-2019 henkilötyökuukausina (ei nuoria kesätyöntekijöitä mukana)

Henkilöstörakenne

Henkilöstön keski-ikä oli vuoden 2019 lopussa 45,4 vuotta. Naisten keski-ikä oli 45,42 ja miesten 45,35 vuotta. Henkilöstöstä vuoden 2019 lopussa oli naisia 136 ja miehiä 31.

Henkilöstön lukumäärä tehtäväalueittain 31.12.2019

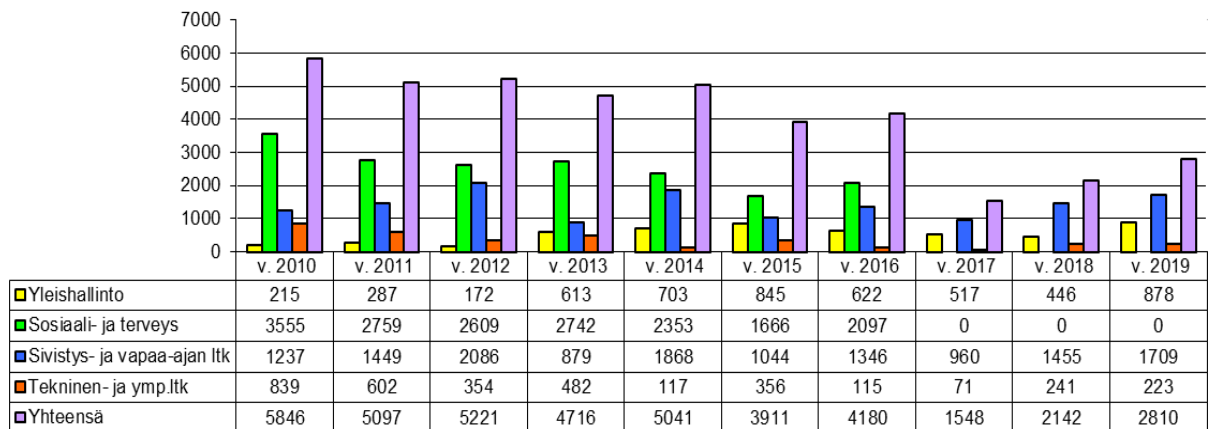
Toimintayksikkö	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Keskushallinto	2	2	2	2	2
Toimisto- ja taloustiimi	10	10	10	13	12
Kouluruokailu ja Jalmiinan ravintopalvelut	12	15	15	14	12
Siivoustoimi	13	14	15	12	11
Sosiaali- ja terveystoimi				104	107
Sivistys-, kasvatus- ja vapaa-aikatoimi	118	116	106	111	108
Tekninen ja ympäristötoimi	12	13	13	13	12
Yhteensä	167	170	161	269	264

Henkilöstön tila

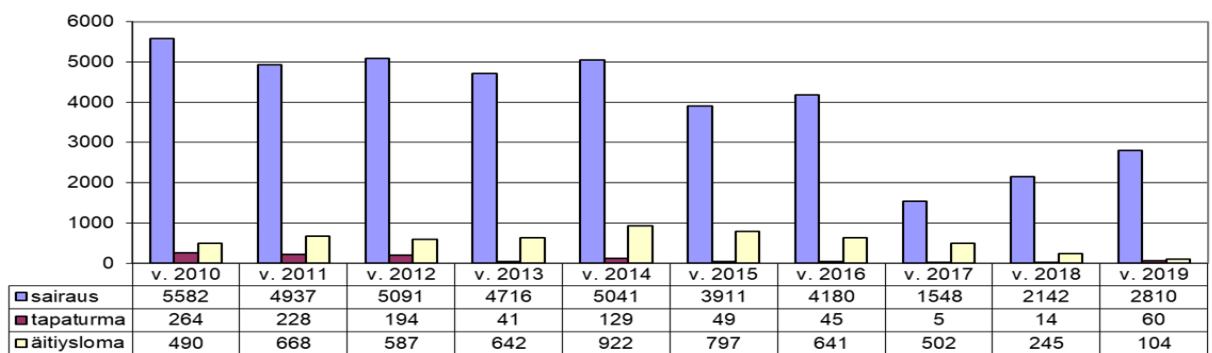
Sairauspäivien määrä kasvoi edellisestä vuodesta 668 päivällä. Tapaturmapäivät vähentyivät ed. vuodesta 4 päivällä. Sairauspäiviä kertyi yhteensä 2.810 tapaturmapäiviä 60 ja äitiyslomapäiviä 104.

Jokaista kuntaan palvelussuhteessa olevaa, keskimäärin 162 henkilöä, kohden sairauspäiviä oli 17,35 päivää. Vuonna 2018 vastaava luku oli 13,06 päivää, lisäystä 4,29 päivää.

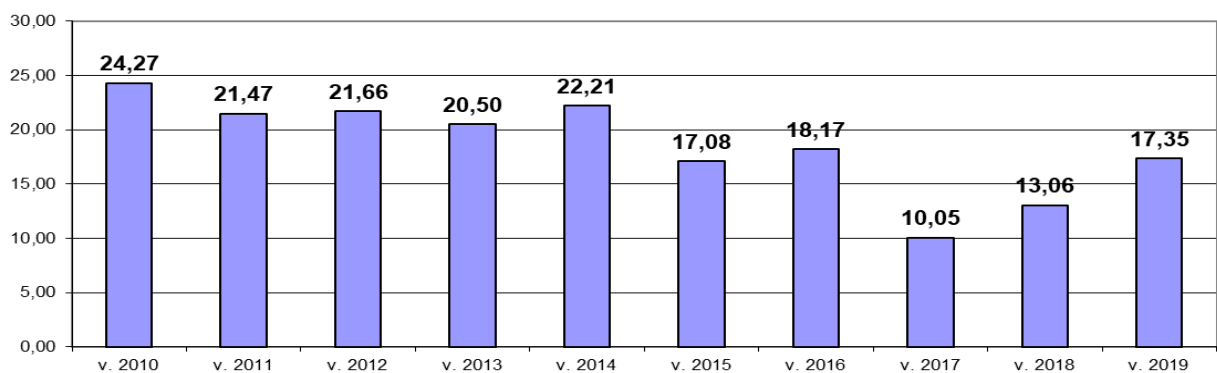
Sairauspoissaolot osastoittain v. 2010 - 2019

Sairaus- ja tapaturmapäivät 2010-2019, äitiyslomapäivät (palkalliset)

Sairauspäivät (kalenteripäivät)/työntekijä/vuosi

2.2.5 SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 2019 ***Järjestäminen ja vastuut***

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa johtamista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjen avulla tuotetaan kohtuullinen varmuus tuloksellisesta ja tavoitteiden mukaisesta toiminnasta sekä hyvän hallinnon toteutumisesta ja toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta. Perhon kunnan hallintosäännön luku 11, § 86 – 89 määrittelee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut ja tehtävät toimielimille.

Kunnanvaltuusto vastaa kuntalain mukaisesti kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallitus valvoo sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa, tuloksellisuutta ja raportointia. Lisäksi kaikki tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa varojen käytössä vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Konsernijohto vastaa kuntalain mukaan konsernivalvonnan järjestämisestä. Kuntakonsernin tytäryhteisöissä hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta lainsäädännön, valtuuston määrittelemän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden ja konsernijohtoon antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Perhon kuntaorganisaation sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty kuntalain edellyttämällä tavalla ja toteutettu annettuihin määräyksiin ja ohjeisiin perustuen. Kunnanvaltuusto on hallintosäännössä määrittelyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joka ohjaa koko konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Kunnanvaltuusto edellyttää, että kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaatiotasoilla toteutuu riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Kunnanhallitus on edelleen antanut täydentävät ohjeet (13.5.2019 § 102) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseksi. Kukin toimiala ja liikelaitos sekä niiden tilivelvollinen johto on tullut huolehtia vastuualueensa osalta riittävien ja toimivien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelytapojen toteuttamisesta kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Selonteko on valmisteltu toimialoittain tehtyjen riskikartoitusten ja niiden pohjalta laadittujen toteutumamaraporttien pohjalta osastopäälliköiden ja toimitusjohtajien laatimista yhteenvedoista ja näissä mahdollisesti havaituista puutteista sekä valvonnan kehittämiseen tähtäävistä toimenpiteistä. Tämän lisäksi selonteko perustuu konsernijohtolle muodostuneeseen kokonaiskäsitykseen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta.

Selonteossa käydään läpi konsernivalvonnan kohdealueet. Selonteon laatimisessa on otettu huomioon kuntastrategiassa, hallintosäännössä, konserniohjeessa ja muissa toimijoille annetuissa ohjeissa konsernivalvonnalle asetut tavoitteet.

Selonteon laadinnassa kohdealueita ovat olleet:

- toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa, ohjeistuksen riittävyys

- ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä ja ohjeiden riittävyys
- konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi
- tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi
- sisäisen valvonnan riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskeva raportointi
- keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö
- tiedonkulku ja sen toimivuus
- kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen.

Toimintayksiköiden esimiehet ovat raportoineet yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä ilmenneistä poikkeamista ja niistä aiheutuneista toimenpiteistä ja ennaltaehkäisevistä kehittämistoimenpiteistä tämän selonteon tausta-aineistoksi kerätystä aineistossa.

Selonteossa tuodaan esille havaitut puutteet ja virheet sekä toteutetut korjaustoimenpiteet ja ennaltaehkäisevät kehittämissuositukset.

Kehittäminen ja kehittämiskohteet (prosessi)

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessia pyritään kuntakonsernissa kehittämään toimialojen, tytäryhtiöiden ja liikelaitosten erilaiset tarpeet ja toteutusresurssit huomioiden. Toimintatapoja ja työkaluja arvioidaan ja kehitetään siten, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta muodostuu kiinteäksi osaksi kuntakonsernin normaaleja toimintaprosesseja. Tämän tuloksena toimintaympäristön muutokset sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisen painopisteet pystytään kohdentamaan yhtenäisemmin ja tavoitteellisemmin.

Tavoitteena on edelleen lisätä prosessin sekä toimintatapojen systemaattisuutta ja yhtenäisyyttä. Tavoitteeseen pyritään edellä mainitulla tavalla muodostamalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toiminnot osaksi kuntakonsernin normaalia toimintaa. Tavoitteena toiminnan jalkauttamiselle koskemaan koko kuntakonsernin henkilöstöä on, että toimintaprosessit kehittyvät kustannustehokkaiksi, huomioiden kokonaisuudessaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet ja tuloksellisuuden. Lopputuloksena on, että näin pystytään mahdollisimman hyvin ennakolta huomioimaan muuttuvan toimintaympäristön haasteet ja myös suunnitelmallisesti hyödyntämään avautuvat mahdollisuudet.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäinen tarkastus on riippumaton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tukitoiminto, joka toimii kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan alaisuudessa. Sisäinen tarkastus avustaa kunnan johtoa valvontavelvollisuutensa täyttämässä. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on objektiivisella arviointi- ja varmistustoiminnalla sekä ohjeistuksilla tukea kehittämistä ja tavoitteiden saavuttamista. Sen tehtävänä on arvioida sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä päämäärien ja tavoitteiden saavuttamista tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien sekä riskienhallinnan tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäisen tarkastuksen työ kohdistuu koko kuntakonsernin sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan sekä johtamis- ja hallintoprosesseihin ja sen toiminta-alueena ovat kaikki kuntakonsernin toiminnot ja toimintayksiköt sekä tarvittaessa ulkoistetut palvelut.

Sisäistä tarkastusta ohjaa hallintosääntö, jossa määritellään sisäisen tarkastuksen tarkoitus, toimivalta ja vastuu.

Vuonna 2019 sisäinen tarkastus on toteutunut kunnanhallituksessa päätetyn riskienhallintasuunnitelman pohjalta ja on raportoitu toimialoittain tämän selonteon tausta aineistona.

Havaittujen poikkeamien perusteella on tehty korjaavia toimenpiteitä ja ne on selonteossa esitetty ja tausta aineistona olevassa raportoinnissa dokumentoitu. Aineiston perusteella voidaan todeta, että toimialojen vastuuhenkilöt ovat pääasiallisesti reagoineet tehtyihin havaintoihin viipymättä ja korjaavia toimenpiteitä on toteutettu.

Raportointien yhteenveto osastoittain

Konserniyhtiöt (Perhon Kehitysyhtiö Oy, Kiinteistö Oy Perhon Kartano, Perhon Opiskelija-asunnot Oy, Asunto Oy Rivihiekka sekä Asunto Oy Perhonjokiranta)

Hallintosääntö ja muut ohjeet ovat ajan tasalla ja kattavia. Konserniyhtiöt tuntevat hallintosäännön ja ohjeiden sisällöt. Vastuunjako konserniohjauksessa koetaan oikeana, eikä riskiä tunnisteta näiltä osin merkittäväksi. Konsernijohto valvoo, että yhtiöt toimivat asetettujen tavoitteiden suuntaisesti. Tavoitteiden oikeellisuuden osalta tavoitteiden saavuttaminen on ollut erityisesti asuntoyhtiöillä haastavaa, koska käyttöaste tavoitetta asetettaessa ei ole otettu huomioon asuntojen remontointikatkojen (perusparannukset) aiheuttamia vuokratkoksia. Kehitysehdotuksena esitetään, että täyttöastetta laskettaessa poistetaan toiminta-ajasta remonttiajat.

Kaikki kuntakonsernin yhtiöt tukeutuvat Perhon kunnan konsernitoimintoihin ja palveluihin (taloushallinto, isännöinti ja kiinteistöhoito). Asuntoyhtiöiden osalta tämä työllistää melko paljon ja tarvittavista resursseista on ajoittain puutetta. Kehittämisehdotuksena nostetaan esille koulutuksen lisääminen ja riittävien henkilöresurssien turvaaminen.

Hallituksen kokoonpanon ja hallitustyöskentelyn tarkoituksen mukaisuuden osalta toimintaa jossain määrin haittaa konserninäkökulmasta yhtiörakenteen sirpaleisuus, eli useita pieniä hallituksia, joissa ei välttämättä ole käytettävissä riittävää tietämystä ja osaamista yhtiön toiminnan kehittämiseksi. Kehittämisehdotuksena esitetään, että konserniyhtiön hallituksia nimitettäessä kiinnitetään erityistä huomiota hallitusten jäsenten motivaatioon toimia hallituksessa sekä hallituksen jäsenten substanssiosaamiseen yhtiöiden toimiala huomioiden.

Yleishallinto

Tilikauden aikana ei ole raportoitu toteutuneista sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteista, joista olisi aiheutunut merkittävää haittaa kunnan ja kuntakonsernin toiminnalle. Resurssien riittävyys suhteessa palvelutarpeisiin sekä toimitilojen käytettävyyteen ja peruskorjaustarpeisiin muodostaa kuitenkin haasteen.

Kehittämiskohteet (yleishallinto)

Kunnan ylin johto sekä toimialojen osastopäälliköt ovat lähes kaikessa yksi ja sama työntekijä. Jokaisella esimiesasemassa tai vastuullisessa asemassa olevalla työntekijällä/viranhaltijalla on useampi tehtävä, josta hän vastaa. Jos yksi edellä mainituista henkilöistä on estynyt hoitamasta tehtäviään, tehtävät kasaantuvat niille, joilla on jo muutenkin useampi tehtävä. Riskit lisääntyvät niin toiminnan toteutumisessa kuin talouden hoitamisessa näissä tilanteissa. Hallintosääntö määrittelee ylimmän johdon

varahenkilöjärjestelmän, mutta ohuen organisaation henkilöriski on kunta organisaatiossa tiedostettu.

Sivistys- ja vapaa-aika

Sivistystoimessa on noudatettu hyvän hallinnon periaatteita. Sivistys- ja vapaa-ajanlautakunta on vastannut johtamastaan toiminnasta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Sivistys- ja vapaa-ajanlautakunta on kokoontunut säännöllisesti, käsitellyt sille määrätty asiat, tehnyt tarvittavat päätökset ja seurannut päätösten toimeenpanoa. Sivistys- ja vapaa-ajanlautakunta käy läpi säännöllisin väliajoin kuukausiraportit ja taloudellisen toteuman. Asioihin pystytään reagoimaan suhteellisen nopeasti ja ketterästi.

Vuonna 2019 merkittävimmäksi riskiksi nousi kiinteistöjen sisäilmaongelmat. Vuoden aikana tehtiin useita kiinteistöjen kuntoarvioita ja -tutkimuksia. Terveellisten tilojen tarjoaminen niin oppilaille kuin henkilökunnallekin on tällä hetkellä kaikkien tärkein tehtävä, jonka eteen tehdään töitä.

Kehittämiskohteet

Tavoitteena on sisällyttää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta osaksi säännöllistä kuukausittaista seuranta ja raportointia. Toimiala panostaa tilaturvallisuuteen, uhkailmoitusten parempaan hyödyntämiseen toiminnassa sekä yksiköiden talousseurannan tason nostoon nykyistä tasalaatuisemmaksi. Lisäksi kehitetään tehokkaammaksi toimintaprosesseja, joissa on vuoden kuluessa havaittu heikkouksia.

Tekninen ja ympäristö

Teknisen toimen riskien hallinnan tarkastelu on vuonna 2019 kohdistuneet vesilaitoksen WSP-suunnitelman laatimiseen. Toimenpiteitä riskien hallintaan liittyen on tehty pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaan liittyen pohjavesialueiden merkinnät ja pohjavesialueilla sijaitsevien vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien uusimisia.

Kehittämiskohteet (tekniinen)

Teknisen toimen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamista tullaan kehittämään. Vuoden 2020 aikana muutetaan hankintamenetelmiä ja tarjouspyyntöjä siten että niiden seuranta olisi helpompaa ja vähemmän aikaa vievää. Lisäksi laaditaan turvallisuusohjeet ja -asiakirjat, joita voidaan käyttää pienkohteissa, jotka ovat rajatapauksia ”yhteinen työmaa” tulkinassa.

Kunnanhallituksen kokonaisarvio

Arvioitaessa kuntakonsernin valvontaympäristöä kokonaisuutena, muodostaa se hyvän pohjan sisäiselle valvonnalle. Valvonnan vastuut ja organisaatiotason kontrollit on määritelty kuntalain edellyttämällä tavalla. Valvontavastuu sekä sisäisen valvonnan merkitys on tiedostettu entistä paremmin ja sen toimivuuteen ja tehokkuuteen panostetaan. Ohjeistusta on päivitetty ja yhtenäiset toimintatavat sekä työkalut otetaan käyttöön. Seuranta ja raportointia tehostetaan kunnan johtoryhmän ja esimiestyöryhmän kautta. Käytännön osaamista sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvistä vastuista ja toimenpiteistä vahvistetaan perehdyttämällä ja kouluttamalla esimiehiä, henkilöstöä ja luottamushenkilöitä. Ennakoivampaan lähestymiseen pyritään entistä vuorovaikutteisemmalla toimintatavalla.

Kunnanhallituksen tiedossa ei ole lakisääteisten tehtävien laiminlyöntejä tai muita lakien ja säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista saattaisi seurata merkittävä korvaus, kanne tai muu sellainen vaatimus tai oikeusseuraamus.

Kunnanhallituksella ei myöskään ole tiedossa omaisuuden hankinnan, luovutuksen tai hoidon valvonnan osalta laiminlyöntiä tai muuta virheellistä menettelyä, josta saattaisi aiheutua kunnalle merkittävä korvausvaade tai muu oikeudellinen vastuu.

Kunnanhallituksen arvion mukaan hallintoa on hoidettu toimintaa velvoittavien lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaisesti. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on olennaisilta osiltaan toimivaa ja asianmukaisesti järjestetty ja ne tuottavat kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta.

2.3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

2.3.1. TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Toimintatuotot	3 338	3 184
Toimintakulut	<u>-22 516</u>	<u>-22 312</u>
Toimintakate	-19 178	-19 128
Verotulot	7 526	7 715
Valtionosuudet	12 376	11 391
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	305	215
Muut rahoitustuotot	14	17
Korkokulut	-89	-65
Muut rahoituskulut	<u>153</u>	<u>-201</u>
Vuosikate	1 107	-56
Poistot ja arvonalentumiset	-1 491	-1 413
Satunnaiset tulot		
Tilikauden tulos	-384	-1 469
Poistoeron lis (-) tai väh (+)	6	6
Rahastojen lis (-) tai väh (+)	464	60
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	86	-1 403

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	14,8	14,3
Vuosikate/Poistot, %	74	-4
Vuosikate, €/asukas	401	-20
Asukasmäärä	2 759	2 824

TOIMINTAKATE on toimintatuottojen ja –kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

VUOSIKATE osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen

riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

VUOSIKATE PROSENTTIA POISTOISTA Kun tunnusluvun arvo on 100, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä.

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

TOIMINNAN RAHOITUS

2.3.2. RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 107	-56
Tulorahoituksen korjauserät	-10	-225
Toiminnan rahavirta	1 097	-281
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 268	-4 735
Rahoitusosuudet investointimenoihin		25
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	18	858
Investointien rahavirta	-1 250	-3 852
Toiminnan ja investointien rahavirta	-153	-4 133
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		6 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-36	-34
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 000	-2 500
Lainakannan muutokset	1 964	3 466
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	10	-10
Vaihto-omaisuuden muutos	-1	1
Saamisten muutos	-912	-236
Korottomien velkojen muutos	-641	867
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 544	622
Rahoituksen rahavirta	420	4 088
Rahavarojen muutos	267	-45
Rahavarat 31.12., (1 000 €)	6 470	6 203
Rahavarat 01.01., (1 000 €)	-6 203	-6 248
Muutos	267	-45

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-8 216	-6 574
Investointien tulorahoitus, %	87,3	1,2
Lainanhoitokate	0,66	0,00
Kassan riittävyys, pv	99 pv	83 pv
Asukasmäärä	2 759	2 824

Tunnuslukujen laskentakaavat: $\text{Investointien tulorahoitus, \%} = 100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

$\text{Lainanhoitokate} = (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

$\text{Kassan riittävyys (pv)} = 365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

2.3.3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA**A. PYSYVÄT VASTAAVAT**

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
I Aineettomat hyödykkeet		
2. Muut pitkävaikutteiset menot	85	60
	85	60
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	1 205	1 212
2. Rakennukset	16 694	15 870
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 487	6 902
4. Koneet ja kalusto	411	567
5. Muut aineelliset hyödykkeet	21	20
6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	<u>38</u>	<u>585</u>
	24 856	25 156
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	2 162	2 118
2. Muut saamiset	40	40
	2 202	2 158
PYSYVÄT VASTAAVAT	27 143	27 374
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1. Valtion toimeksiannot	1	1
3. Muut toimeksiantojen varat	<u>18</u>	<u>18</u>
	19	19
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
1. Aineet ja tarvikkeet	9	8
	9	8
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2. Lainasaamiset	572	576
3. Muut saamiset	<u>410</u>	<u>399</u>
	982	975
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	471	386
2. Lainasaamiset	27	46
3. Muut saamiset	44	175
4. Siirtosaamiset	<u>1 080</u>	<u>110</u>
	1 622	717
III Rahoitusarvopaperit		
1. Osakkeet ja osuudet	2 122	1 938
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	221	211
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	<u>3 327</u>	<u>3 085</u>
	5 670	5 234
IV Rahat ja pankkisaamiset	800	969
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 083	7 903
VASTAAVAA YHTEENSÄ	36 245	35 296

VASTATTAVAA

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	9 239	9 239
III Muut omat rahastot	2 809	3 273
IV Edellisten tilikausien ylijäämä	3 070	4 473
V Tilikauden alijäämä	<u>86</u>	<u>-1 403</u>
	15 204	15 582
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero	<u>166</u>	<u>173</u>
	166	173
C PAKOLLISET VARAUKSET		
2. Muut pakolliset varaukset	<u>250</u>	<u>250</u>
	250	250
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
3. Muut toimeksiantojen pääomat	<u>94</u>	<u>84</u>
	94	84
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 299	14 307
3. Lainat julkisyhteistöltä	240	268
7. Muut velat	<u>25</u>	<u>25</u>
	14 564	14 600
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat	4 000	2 000
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9	9
3. Lainat julkisyhteistöltä	28	28
4. Saadut ennakot	79	112
5. Ostovelat	663	1 311
6. Muut velat	115	116
7. Siirtovelat	<u>1 073</u>	<u>1 031</u>
	5 967	4 607
VIERAS PÄÄOMA	20 531	19 207
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	36 245	35 296

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %

Tp 2019

42,5 %

Tp 2018

44,8 %

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Omavaraisuusaste oli koko kuntasektorilla 59,6 % vuonna 2018.

Omavaraisuusaste, % = 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma – Saadut ennakot)

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	88,0 %	85,7 %

Suhteellinen velkaantuneisuus -% kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus oli koko kuntasektorilla keskimäärin 58,6 % vuonna 2018.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = 100 * (Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Kertynyt ylijäämä, milj. €	3,156	3,069
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	1.144	1.087

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Lainakanta 31.12. (1000 €)	18,575	16,512
Lainat €/asukas	6,733	5.882

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. (1.000 €)	18,762	16,814

Tunnusluku saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuut huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	6 800	5 954

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Lainasaamiset 31.12. (1000 €)	0	0

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

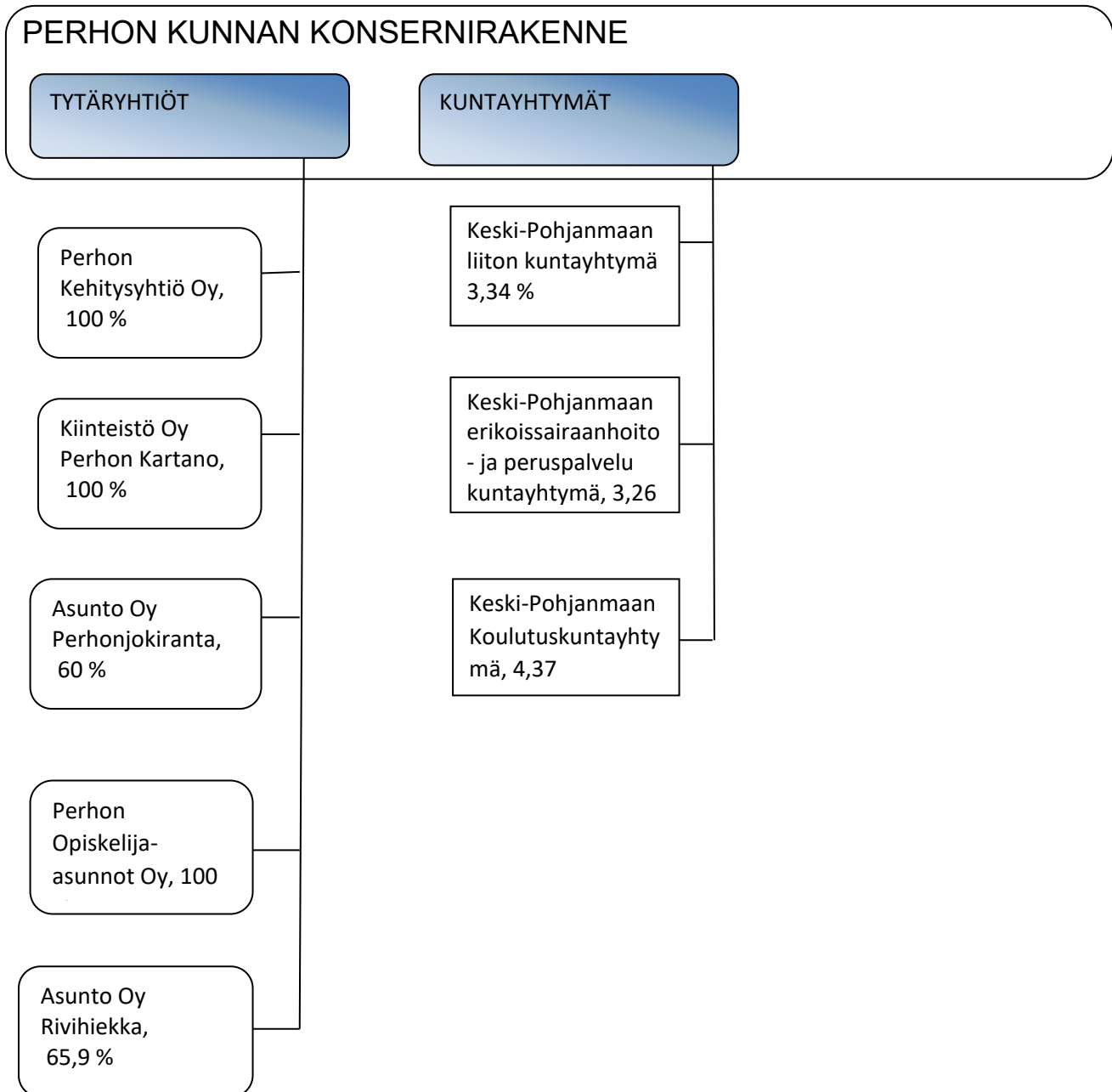
	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Asukasmäärä 31.12.	2.759	2.824

2.4.4. KOKONAISTULOT JA MENOT 2019 (ulkoinen)

TULOT	€	%
Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	3 337 688,10	13,1
Verotulot	7 525 664,06	29,4
Valtionosuudet	12 376 248,00	48,4
Korkotuotot	305 081,70	1,2
Muut rahoitustuotot	14 209,93	0,1
Satunnaiset tuotot		
Tulorahoituksen korjauserät		
- Käyttöom. myyntivoitot	-10 476,56	0,0
- Pakollisten varausten vähennys	0,00	
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0,0
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutust.	18 144,90	0,1
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset		0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 000 000,00	7,8
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		0,0
Oman pääoman lisäykset		
Kokonaistulot yhteensä	25 566 560,13	100,0
MENOT		
Vasainen toiminta		
Toimintakulut	-22 515 780,79	94,8
Korkokulut	-88 812,11	0,4
Muut rahoituskulut	152 446,14	-0,6
Satunnaiset kulut		
Tulorahoituksen korjauserät		
- Käyttöomaisuuden myyntitappiot		
- Pakollisten varausten muutos (+/-)		
Investoinnit		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 268 025,72	5,3
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-36 191,01	0,2
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,0
Oman pääoman vähennykset	0,00	
Kokonaismenot yhteensä	-23 756 363,49	100,0
<i>Täsmäytys</i>		
Kokonaistulot yhteensä	25 566 560,13	
Kokonaismenot yhteensä	<u>-23 756 363,49</u>	
	1 810 196,64	
Muut maksuvalmiuden muutokset (rahla)	<u>-1 543 264,63</u>	
= Rahavarojen muutos	266 932,01	

KONSERNIYHTIÖIDEN TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUODELLE 2019

Kuntakonserniin kuuluu seuraavat tytäryhteisöt: Perhon Kehitysyhtiö 100 %, Kiinteistö Oy Perhon Kartano 100 %, Perhon Opiskelija-asunnot Oy 100 %, As Oy Perhonjokiranta 60 % ja As Oy Rivihiekka 65,9 % sekä kuntayhtymät Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä ja Keski-Pohjanmaan liitto.

PERHON KEHITYSYHTIÖ OY

Kunnan 100 % omistama yhtiö, jonka tehtävänä on toimia kunnan alueella yritys- ja elinkeinotoiminnan yleiseksi kehittämiseksi. Vuonna 2019 yhtiön toiminta painottuu tarvittavien kehittämistoimenpiteiden esille nostamiseen ja valmisteluun sekä saattamiseen kunnan päätöksentekoon.

Toimitusjohtajan tehtävät sisältyvät kunnanjohtajan tehtäväkuvaan, eikä yhtiöllä ole palkattua työvoimaa.

Tavoite / Elinkeinoelämän mahdollistaminen painopisteellä
--

Kunnan elinkeinotoiminnan aktivoiminen ja edesauttaa perholaisten yritysten ja kuntaan yritystoimintaa suunnittelevien toimijoiden menestymistä. Raportointi taloudesta puolivuositain; ensimmäisen vuosipuoliskon katsaus on elokuun osavuosikatsauksen yhteydessä.
--

Toteutuminen 1.1. – 31.12.2019

Perhon Kehitysyhtiön hallitus on pitänyt raportointijaksolla 7 kokousta ja niissä on käsitelty 33 asiakohdeta. Jokaisessa hallituksen kokouksessa toimitusjohtaja ja Kosek Oy:n yritysneuvoja antavat hallitukselle raportin yhtiön toimintaan ja kunnan elinkeinopolitiikkaan sekä yritystoimintaan liittyvistä ajankohtaisista asioista ja toimenpiteistä.

Hallituksen kokouksissa on mm valmisteltu matkailualan investointihanketta, joka sai kesäkuussa kielteisen päätöksen, hankittu asiantuntijapalveluja Perhon Biolaitos-hankkeen etenemiseksi ja haettu ratkaisuvaihtoehtoja ruokala- ja majoituspalvelujen vahvistamiseksi kunnassa.

Hallitus kuuli ajankohtaiskatsauksen taksiliiketoiminnasta ja on keskustellut Perhon Yrittäjät ry:n toiminnasta yhdessä yrittäjäjärjestön hallituksen jäsenten kanssa. Helmikuussa hallitus allekirjoitti vuoden 2018 tilinpäätöksen. Perhon Biolaitoshankkeen toteuttavuusselvityksen raportti kuultiin hallituksessa maaliskuussa.

Huhtikuussa hallitus käynnisti yhtiön strategiatyön, joka pohjautuu vahvasti kuntastrategian Elinkeinoelämän vahvistaminen-painopisteeseen. Strategian valmistelussa toteutettiin web- kysely perholaisille yrittäjille ja luottamushenkilöille sekä järjestettiin 26.4.2019 Yritysten aamukahvitilaisuus, jossa teemana oli yrityksen strateginen johtaminen. Osallistujia oli 11 henkilöä. Strategia esitellään kunnanhallitukselle ja -valtuustolle syksyn aikana. Kosek Oy:n toimitusjohtaja on osallistunut yhtiön hallituksen kokouksiin kaksi kertaa raportointikaudella. Perhon Kehitysyhtiö Oy:n yhtiökokous pidettiin 10.6.2019. Uudet hallituksen jäsenet perehdytettiin yhtiön toimintaan ja strategialuonnokseen kesäkuun kokouksessa.

KIINTEISTÖ OY PERHON KARTANO

Kunnan 100 % omistama yhtiö, jonka tehtävänä on vuokra-asuntojen hallinta ja rakennuttaminen.

Tavoite / Viihtyisä ja vetovoimainen kunta painopisteellä
--

Yhtiön hallinnassa olevien vuokra-asuntojen käyttöaste on vähintään 95 %. Yhtiön taloutta hoidetaan niin, että toiminnan kulut voidaan kattaa tulo-rahoituksella.

Kiinteistöjen pitkän tähtäimen korjaussuunnitelma ajan tasalla;
---

asuntokannan kuntotason ylläpitäminen on toteutettava vuotuisin peruskorjaustoimin.
Raportointi taloudesta puolivuositain; ensimmäisen vuosipuoliskon katsaus on elokuun osavuosikatsauksen yhteydessä.

Toteutuminen 1.1.–31.12.2019

Vuoden 2019 tilinpäätös on käsitelty yhtiön hallituksen kokouksessa 13.3.2020. Tilikauden tulos oli 13.180,31 euroa, joka esitetään yhtiökokoukselle vahvistettavaksi.

Eeronkuja 2 A-talon huoneistoremontit, sisältäen käyttövesiputkiston uusinnan on toteutettu vuoden 2019 aikana. Neliövuokra Eeronkujan asunnoissa on 7,64€/m² ja Kiveläntie 855 asunnoissa 8,00€/m². Vuokrien tarkistus on tarkoitus tehdä vuoden 2020 aikana. Eeronkujan asunnot ovat valtion rahoittamia ARA-vuokra-asuntoja, joissa vuokrat määritellään omakustannusperiaatteen mukaisesti.

Toiminnallisen käyttöasteen keskiarvo asunnoissa vuonna 2019 oli 81 %. Käyttöastetta on laskenut kolmen asunnon (yht. 193,20m²) tyhjiällä olo huoneistoremonttien vuoksi. Lisäksi mm. yksi asunto (67,2m²) on ollut tyhjiällä huonon kunnan vuoksi. Yhtiön omistuksessa on myös Oksakoskella sijaitseva paritalo, johon ollut välillä vaikea saada vuokralaisia sijainnin vuoksi.

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 18.3.2019 § 11 yhtiön 50.000,00 euron korjausavustusanomuksen, joka käytettiin Eeronkuja 2 A-talon huoneistoremontteihin sisältäen käyttövesiputkien uusinnan.

PERHON OPISKELIJA-ASUNNOT OY

Kunnan 100 % omistama yhtiö, jonka tehtävänä on vuokra-asuntojen hallinta ja rakennuttaminen.

Tavoite / Viihtyisä ja vetovoimainen kunta painopisteellä

Yhtiön hallinnassa olevien vuokra-asuntojen käyttöaste on vähintään 95 %. Yhtiön taloutta hoidetaan niin, että toiminnan kulut voidaan kattaa tulorahoituksella.
Kiinteistöjen pitkän tähtäimen korjaussuunnitelma ajan tasalla; asuntokannan kuntotason ylläpitäminen on toteutettava vuotuisin peruskorjaustoimin.
Raportointi taloudesta puolivuositain; ensimmäisen vuosipuoliskon katsaus on elokuun osavuosikatsauksen yhteydessä.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Vuoden 2019 tilinpäätös on käsitelty yhtiön hallituksen kokouksessa 9.3.2020. Tilikauden tulos oli poistokirjauksen jälkeen 0,00 euroa.

Kolmen soluasunnon pohjaratkaisun muutos on toteutettu vuoden 2019 aikana. Samalla asuntojen yleisilmettä on parannettu, mm. uusimalla lattiat ja seinäpinnat tarvittavilta osin. Neliövuokra remontoituissa asunnoissa on 9,50€/m². Remontoimattomissa asunnoissa (2 kpl 37m² yksiöt) vuokra on 8,50€/m². Toiminnallisen käyttöasteen keskiarvo oli vuonna 2019 78 %. Käyttöastetta on heikentänyt mm. kolmen asunnon (156m²) tyhjillään olo remontin vuoksi.

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 18.2.2019 § 4 yhtiön 15.000,00 euron korjausavustusanomuksen, joka käytettiin kolmen soluasunnon pohjaratkaisun muutokseen.

Tilikauden 2019 aikana maksujärjestelylainaa (maksujärjestely, kvalt. 5.2.2018 § 9) on erääntynyt 16.250,00 euroa. Maksujärjestelylainasta on suoritettu vain 8.125,00 euroa ja toinen erä on ostoveloissa. Asuntoja on ollut remontin vuoksi tyhjillään vuoden 2019 aikana, joka on vaikuttanut vuokratuloihin. Käyttöasteen odotetaan parantuvan asuntojen remontoinnin valmistumisen vuoksi.

ASUNTO OY RIVIHIEKKA

Kunnan 65,9 % omistama yhtiö, jonka tehtävänä on vuokra-asuntojen hallinta ja rakennuttaminen.

Tavoite / Viihtyisä ja vetovoimainen kunta painopisteellä
--

<p>Yhtiön hallinnassa olevien vuokra-asuntojen käyttöaste on vähintään 95 %.</p> <p>Yhtiön taloutta hoidetaan niin, että toiminnan kulut voidaan kattaa tulo-rahoituksella.</p> <p>Kiinteistöjen pitkän tähtäimen korjaussuunnitelma ajan tasalla; asuntokannan kuntotason ylläpitäminen on toteutettava vuotuisin peruskorjaustoimin.</p> <p>Raportointi taloudesta puolivuositain; ensimmäisen vuosipuoliskon katsaus on elokuun osavuosikatsauksen yhteydessä.</p>

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Vuoden 2019 tilinpäätös on käsitelty yhtiön hallituksen kokouksessa 24.2.2020. Tilikauden tulos oli tappiollinen 1.534,68 euroa.

Yhtiövastike on pysynyt samana, 2,00€/m²/kk 1.6.2018 alkaen. Nykyinen yhtiövastike ei riitä kattamaan ylläpitokustannuksia.

Kiinteistö on hyvässä kunnossa, suurempia kunnossapitotöitä ei ole suoritettu. Yhtiöllä on ajantasainen kunnossapitotarvesuunnitelma, jota päivitetään vuosittain.

Yhtiön taloudellinen tilanne on ollut hyvä. Poikkeuksena vuosi 2019, jolloin yhtiön vastiketuet eivät riittäneet kattamaan yhtiön ylläpitokustannuksia. Yhtiöllä ei ole pitkäaikaisia lainoja.

Yhtiön A-talo on yksityisten omistuksessa. Tilikauden 2019 aikana kahdessa osakehuoneistossa on tapahtunut omistajavaihdos.

ASUNTO OY PERHONJOKIRANTA

Kunnan 60 % omistama yhtiö, jonka tehtävänä on vuokra-asuntojen hallinta ja rakennuttaminen.

Tavoite / Viihtyisä ja vetovoimainen kunta painopisteellä
<p>Yhtiön hallinnassa olevien vuokra-asuntojen käyttöaste on vähintään 95 %. Yhtiön taloutta hoidetaan niin, että toiminnan kulut voidaan kattaa tulorahoituksella.</p> <p>Kiinteistöjen pitkän tähtäimen korjaussuunnitelma ajan tasalla; asuntokannan kuntotason ylläpitäminen on toteutettava vuotuisin peruskorjaustoimin.</p> <p>Raportointi taloudesta puolivuositain; ensimmäisen vuosipuoliskon katsaus on elokuun osavuosikatsauksen yhteydessä.</p>

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Vuoden 2019 tilinpäätös on käsitelty hallituksen kokouksessa 21.2.2020. Tilikauden tulos oli poistokirjauksen (494,94) jälkeen 0,00 euroa.

Yhtiövastike on pysynyt samana, 3,30€/m²/kk. Nykyinen yhtiövastike ei riitä täysin kattamaan yhtiön ylläpitokustannuksia.

Yhtiöllä ei ole pitkäaikaisia lainoja.

Osakehuoneistoista kolme omistaa Perhon kunta, jotka on vuokrattu 10,00€/m². Yksityisten omistamissa osakehuoneistoissa ei ole tapahtunut omistajavaihdoksia.

Kiinteistöjen rakennusvuoden huomioon ottaen, yhtiön hallitus on todennut, että suurempia korjaustoimenpiteitä ei ole tiedossa. Korjaussuunnitelmaa päivitetään vuosittain.

	Asuntojen lkm	Vuokra €/m ²	sis. Lämpö	Lämmitysmuoto
Kiinteistö oy Perhon Kartano				
- Eeronkuja 2-4, rak. 1988 -1989	15	7,64	x	kaukolämpö
- Kiveläntie 855, rak. 2009	2	8,00	x	maalämpö
Perhon Opiskelija-asunnot Oy				
- Riihikankaantie 1, rak. 2005	7	8,50	x	maalämpö
As Oy Rivihiekka				sähkölämmitys
- Tuomaankuja 2, rak. 1985 - 1992	yht. 9			
- kunta omistaa 65,9 %	6	5,25		
- yksityisillä 34,1 %	3			
As Oy Perhonjokiranta				kaukolämpö
- Vehratinkuja 6	yht. 5			
- kunta omistaa 60 %	3	10,00	x	
- yksityisillä 40 %	2			
Yhteensä kunnan omistamia	33			

2.3.6 KONSERNIN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Toimintatuotot	14 522	14 166
Toimintakulut	-34 732	-33 972
Osuus osakkuusyht. voitosta (tappiosta)	4	2
Toimintakate	-20 206	-19 804
Verotulot	7 519	7 709
Valtionosuudet	13 547	12 558
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	307	217
Muut rahoitustuotot	23	19
Korkokulut	-107	-82
Muut rahoituskulut	151	-210
Vuosikate	1 234	407
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 932	-1 836
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät		-1
Tilikauden tulos	-698	-1 430
Tilinpäätössirrot	459	-6
Tilikauden verot	-1	
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet	-3	-3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-243	-1 439

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	41,8	41,7
Vuosikate/Poistot, %	63,9	22,2
Vuosikate, euroa/asukas	447	144
Asukasmäärä	2 759	2 824

TOIMINTAKATE on toimintatuottojen ja –kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

VUOSIKATE osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyttä.

Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo-rahoitus on riittävä.

VUOSIKATE PROSENTTIA POISTOISTA; jos tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan, että konsernin tulo-rahoitus on riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

2.3.7 KONSERNIN RAHOITUSKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	<u> Tp 2019 </u>	<u> Tp 2018 </u>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 234	407
Satunnaiset erät		-1
Tulorahoituksen korjaukset	-86	-180
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 706	-5 498
Rahoitusosuudet inv.menoihin		52
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luov.tulot	30	886
Toiminnan ja investointien rahavirta	-528	-4 334
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen lisäykset	-18	-2
Antolainauksen vähennykset	11	8
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	803	6 278
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-395	-321
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 050	-2 644
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muut.	89	47
Vaihto-omaisuuden muutos	-1	-12
Saamisten muutokset	-1 232	-73
Korottomien velkojen muutokset	-672	779
Rahoituksen rahavirta	635	4 060
Rahavarojen muutos	107	-274
Rahavarat 31.12.	7 282	7 175
Rahavarat 1.1.	7 175	7 449
	107	-274

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	<u> Tp 2019 </u>	<u> Tp 2018 </u>
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, milj.€	-8,849	-6,902
Investointien tulorahoitus, %	72,3	7,5
Laskennallinen lainanhoitokate	0,5	0,2
Kassan riittävyys	72,2	65,3

INVESTOINTIEN TULORAHOITUS –tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

LAINANHOITOKATE kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisää lainaa, realisoimaan konserniyhteisöjen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

2.3.8 KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	Tp 2019	Tp 2018	VASTATTAVAA	Tp 2019	Tp 2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 000 €	1 000 €	OMA PÄÄOMA	1 000 €	1 000 €
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	9 239	9 239
Aineettomat oikeudet	55	66	Osuus kuntayht. oman po:n lisäyk.	85	85
Muut pitkävaikutteiset menot	85	60	Muut omat rahastot	2 911	3 402
	140	126	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	4 292	5 729
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>-243</u>	<u>-1 439</u>
Maa- ja vesialueet	1 397	1 342		16 284	17 016
Rakennukset	22 062	21 170	VÄHEMMISTÖOSUUDET	364	368
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 694	7 112	Muut pakolliset varaukset	<u>423</u>	<u>489</u>
Koneet ja kalusto	680	834		423	489
Muut aineelliset hyödykkeet	24	23	Valtion toimeksiannot	345	223
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>182</u>	<u>894</u>	Muut toimeksiantojen pääomat	<u>143</u>	<u>134</u>
	31 039	31 375		488	357
Sijoitukset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 331	15 851
Osakkuusyhteisöosuudet	62	62	Lainat julkisyhteistöiltä	344	402
Osakkeet ja osuudet	618	571	Liittymismaksut ja muut velat	<u>25</u>	<u>25</u>
Muut lainasaamiset	15	15		16 700	16 278
Muu saamiset	<u>61</u>	<u>60</u>	Joukkovelkakirjalainat	4 000	2 000
	756	708	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	304	246
PYSYVÄT VASTAAVAT	31 935	32 209	Lainat julkisyhteistöiltä	58	56
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Saadut ennakot	124	181
Valtion toimeksiannot	114	103	Ostovelat	1 263	1 970
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	50	18	Muut velat	411	398
Muut toimeksiantojen varat	<u>12</u>	<u>13</u>	Siirtovelat	2 247	2 190
	176	134	Laskennalliset verovelat		
VAIHTUVAT VASTAAVAT				8 407	7 041
Vaihto-omaisuus			VIERAS PÄÄOMA	25 107	23 319
Aineet ja tarvikkeet	75	76	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	42 666	41 549
Muu vaihto-omaisuus	<u>40</u>	<u>38</u>			
	115	114			
Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset					
Lainasaamiset	59	37			
Muut saamiset	<u>410</u>	<u>399</u>			
	469	436			
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	1 114	802			
Lainasaamiset	18	34			
Muut saamiset	422	443			
Siirtosaamiset	<u>1 134</u>	<u>203</u>			
	2 688	1 482			
Osakkeet ja osuudet	2 122	1 937			
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	221	211			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 327	3 085			
Rahoitusarvipaperit	5 670	5 233			
Rahat ja pankkisaamiset	<u>1 613</u>	<u>1 941</u>			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	10 555	9 206			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	42 666	41 549			

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Konsernin omavaraisuusaste, %	39,1 %	42,0 %
Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.		
Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta. Omavaraisuusaste oli koko kuntakonsernisektorilla 43,5 % vuonna 2018.		

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	70,2 %	67,2 %
Suhteellinen velkaantuneisuus -% kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.		

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Kertynyt ylijäämä, milj. €	4,048	4,289
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	1 467	1 519

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Konsernin lainakanta 31.12. (1000 €)	21,036	18,555
Lainat €/asukas	7 625	6 570

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. (1.000 €)	22,034	19,584
<i>Tunnusluku saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuut huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.</i>		

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	7 986	6 935

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Lainasaamiset 31.12. (1000 €)	15	15
Kunnan asukasluku	2 759	2 824

2.4. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Vuoden 2019 ylijäämä on +86.091,99 euroa. Taseessa on edellisten tilikausien ylijäämää 3.069.457,59 euroa.

Kunnanhallitus päättää esittää tilikauden - 384.482,91 euron tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- 1.tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 6.253,08 €
- 2.tuloutetaan rahaston vähennys 64.321,82 € asuntorahastosta
- 3.tuloutetaan rahaston vähennys 400.000 € (rahasto K-S:n Valo)
- 4.tilinpäätösvuoden 2019 ylijäämä 86.091,99 € siirretään aikaisempien vuosien yli-/alijäämätillille,
- 5.allekirjoittaa vuoden 2019 tilinpäätöksen ja jättää tilinpäätöksen tilintarkastajan tarkastettavaksi,
- 6.antaa valtuudet mahdollisten teknisten korjausten tekemiseen toimintakertomusosaan ja
- 7.saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan valmistelun jälkeen edelleen valtuuston käsiteltäväksi.

Useamman tilikauden tarkastelujaksolla tuloslaskelmaan merkittyjen tulojen tulisi kattaa tuloslaskelmaan merkityt menot.

Rahoitusnäkökulmasta vuosikatetta suhteutetaan investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Tulorahoituksen riittävydestä voidaan tehdä johtopäätöksiä, onko kunnan talous tasapainossa vai ei.

Vuoden 2019 tilinpäätös: sekä vuosikate että tilikauden tulos ovat negatiivisia.

Luvut 1 000 euroina	Tp 2013 (1000 €)	Tp 2014 (1000 €)	Tp 2015 (1000 €)	Tp 2016 (1000 €)	Tp 2017 (1000 €)	Tp 2018 (1000 €)	Tp 2019 (1000 €)
Vuosikate	944	2 406	2 996	1 657	1 506	-56	1 107
- pitkäaik. lainojen lyhennykset	-1 162	-1 216	-807	-887	-1 345	-1 784	-2 322
- korvausinvestoinnit	-2 940	-886	-2 029	-3 633	-4 399	-4 710	-1 268
=> 0	-3 158	304	160	-2 863	-4 238	-6 550	-2 483
<i>Ylijäämäinen tai vahvistuva talous</i>		<u>Tp 2014</u>	<u>Tp 2015</u>				
Vuosikate		2 406	2 996				
- pitkäaik. lainojen lyhennykset		-1 216	-807				
- korvausinvestoinnit		-886	-2 029				
=> 0		304	160				
<i>Tasapainossa oleva talous</i>				<u>Tp 2016</u>	<u>Tp 2017</u>		
Vuosikate				1 657	1 506		
= suunnitelmapoistot				-1 293	1 352		
= korvausinvestoinnit				-3 633	-4 399		
<i>Heikkenevä talous</i>	<u>Tp 2013</u>						<u>Tp 2019</u>
Vuosikate positiivinen	944						1 107
Tilikauden tulos negatiivinen	-178						-384
<i>Kriisitalous</i>						<u>Tp 2018</u>	
Vuosikate negatiivinen						-56	
Tilikauden tulos negatiivinen						-1403	

TILINPÄÄTÖS 1.1.-31.12.2019

KÄYTTÖTALOUSOSA

Toimielin KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunta järjestää lakisäätteiset vaalipalvelut Perhossa.

Tavoitteet

Keskusvaalilautakunta on luotettava vaalipalvelujen järjestäjä kaikissa olosuhteissa.

Tulosalue Vaalit

Tulosalueen tilivelvollinen

Keskusvaalilautakunta

Tehtävä/keskeiset muutokset

Vaalilain mukaisesti järjestettävät vaalipalvelut Perhon kunnassa. Tehtävänä on mm. yleisen ennakkoäänestyksen, laitos- ja kotiaänestyksen sekä varsinaisen vaalipäivän äänestyksen järjestäminen, äänestystuloksen laskenta ja vahvistus, tiedottaminen sekä vaaliorganisaation koulutus.

Vuonna 2019 järjestetään eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit ja maakuntavaalit.

Vuonna 2020 ei ole säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2021 on kuntavaalit.

Oikeusministeriö suorittaa kunnalle eduskuntavaaleissa, presidentinvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa sekä ensimmäisissä maakuntavaaleissa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän kutakin kunnassa asuvaa äänioikeutettua kohden.

Tavoitteet talousarviovuodelle 2019:

Strateginen painopiste	Toimenpide
Palveluiden kehittäminen	Vaalien järjestäminen ripeästi ja luotettavasti sekä säädösten edellyttämällä tavalla. Vaalitoimitsijoita on riittävästi, ohjeistus ja koulutus hoidetaan asianmukaisesti

Tunnusluvut	Tp 2016	Tp 2017	Tp 2018	TA 2019	Tp 2019
Äänioikeutettujen määrä	ei	2 000	1 981	2 020	
- eduskuntavaalit 2019					2 096
- EU-vaalit					2 083
Äänestys%/eduskuntavaalit	vaa-			80	66,7
Äänestys%/presidentinvaalit	le-		64,6		
Äänestys%/kuntavaalit	ja	68,6			
Äänestys%/EU-vaalit				60	32,2
Äänestys%/Maakuntavaalit					
Prosessivirheen vuoksi hylätyt äänet					

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Eduskuntavaalien vaalipäivä oli 14.4.2019 ja vaalit toimitettiin virheettömästi. eduskuntavaalien äänestysprosentti oli 66,7 (vuonna 2015 edellisissä eduskuntavaaleissa 71,7 %). Europarlamenttivaalien vaalipäivä oli 26.5.2019 ja vaalit toimitettiin virheettömästi. Europarlamenttivaalien äänestysprosentti oli 32,2.

Talous

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muutos	Ta 2019 yht	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	4.358,20	16.110		16.110	8.803,00	7.307,00
Toimintakulut	-5.205,61	-16.110		-16.110	-10.409,60	-5.700,40
Toimintakate	-847,41	0		0	-1.606,60	1.606,60

Toimielin TARKASTUSLAUTAKUNTA**Toiminta-ajatus**

Kuntalain 121 §:

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;**
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi
- 7) valmistettava tilintarkastuskertomuksen käsittely valtuustolle.

Kunnanvaltuuston valitsema tilintarkastaja kaudelle 2018 – 2019 on BDO Audiator Oy.

Tavoitteet talousarviovuodelle 2019:

Tunnusluvut	Tp 2017	Tp 2018	TA 2019	Tp 2019
Määrätavoitteet:				
- tarkastuspäivät/v	13,7	11	12	12,3
- kokousten lukumäärä	7	8	10	8
Hallintokuntavierailut/ johdon tapaamiset	5	5	5	6

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Vuoden aikana tarkastuslautakunta on kuullut ajankohtaiskatsauksissa kunnanvaltuuston puheenjohtajaa, kunnanjohtajaa, sivistys- ja hallintojohtajaa, teknistä johtajaa sekä kunnanhallituksen puheenjohtajaa.

Tilintarkastajan työohjelma vuodelle 2019 oli kokouksessa 3.9.2019.

Tarkastuslautakunta osallistui Aluekoulutuksen koulutuspäivään Seinäjoella 22.10.2019.

Tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti valtuusto päätti, että Perhon kunnan hallinnon ja talouden tilintarkastuspalvelut vuosille 2020 – 2021 hankitaan BDO Audiator Oy:ltä.

Talous

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintakate	-11.712,43	-19.630		-19.630	-14.633,57	-4.996,42
€/as	4,15	6,95		6,95	5,30	
€/kokous	1.464,06				1.829,20	
€/§	308,23				443,44	
Kokousten lkm	8	10		10	8	
Asioiden lkm	38				33	
Tarkastuspäiviä	11,0	12		12	12,3	

Toimielin KUNNANHALLITUS

Toiminta-ajatus

Perhon kunta huolehtii asukkaistensa hyvinvoinnista yhteistyössä toisten kuntien ja muiden palveluntuottajien kanssa. Kunnanhallitus hoitaa hyvin kunnan talouden ja peruspalvelut, huolehtii henkilöstön hyvinvoinnista sekä elinvoimaisen ja tasapainoisen elinkeinorakenteen kehittymisestä.

Kunnanhallitus

- vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta, valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta
- valmistelee talouden sopeuttamisen vaatimat organisaatiomuutokset
- valvoo eri toimielinten ja kuntakonsernin sekä liikelaitosten ja tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumista, edustaa kuntaa, käyttää puhevaltaa sekä antaa tarvittaessa ohjeita
- tehtävät hoidetaan lain, hyvän talouden ja hallinnon sekä valtuuston asettamien periaatteiden mukaisesti

Tehtävä/ keskeiset muutokset

- Maaseutu- ja elinkeinopalvelut
- Sisäiset/tukipalvelut: henkilöstöhallinto, Toimisto- ja talouspalvelut, Ravintopalvelut, Siivouspalvelut sekä Pesulapalvelut tuotetaan kunnanhallituksen alaisuudessa koko organisaatiolle

Tavoitteet

Strateginen painopiste	Toimenpide
Vahva kuntatalous	Talouden toteutumisen seuranta ja nopea sopeuttaminen palvelutarpeen ja kysynnän mukaisesti.
Elinkeinoelämän vahvistaminen	Aktiivinen elinkeinopolitiikka, jolla vahvistetaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja mahdollistetaan liiketoiminnan kasvua
Yhdessä tekeminen	Kehitetään kunnan viestintää sekä edistetään eri toimijoiden yhteistyötä kunnassa järjestettävien tapahtumien lisäämiseksi.
Viihtyisä elinympäristö	Edistetään toimenpiteitä, joilla parannetaan kuntalaisten viihtyvyyttä ja kunnan vetovoimaa.
Palveluiden kehittäminen	Edunvalvonta sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden säilymiseksi.

Riskit ja epävarmuustekijät

Henkilöstön työssäjaksaminen ja työviihtyvyys

Resurssien riittävyys

Toimintaympäristön muutokset

Tulosalue Yleinen hallinto

Tulosalueen tilivelvolliset

Kunnanhallitus

Kunnanjohtaja Lauri Laajala

Sivistys- ja hallintojohtaja Mervi Pääkkö

Tehtävä/ keskeiset muutokset

Tulosalueeseen kuuluu yleishallinnon palvelut (kunnanvaltuusto, kunnanhallitus ja toimikunnat, hallintopalvelut ja muu yleishallinto). Kunnanjohtaja toimii viraston päällikkönä, hallintojohtaja tai vastaava on yleisen osaston osastopäällikkö ja palkka-asiamies.

- vastaa kunnan asioiden tiedottamisesta
- vastaa yhteistoiminnasta ja virka- ja työehtosopimusten mukaisista neuvotteluista työntekijäjärjestöjen kanssa
- tuottaa kunnan tarvitsemat toimisto-, talous- ja ict-palvelut
- tuottaa kunnan tarvitsemat ruokapalvelut sekä siivous- ja pesulapalvelut
- järjestää ja koordinoi asuntotointa, elinkeinotoimen palveluja sekä metsänhoitoa ja myyntiä
- hallintopalvelut sisältää myös yhteistoimintaosuudet (Kuntaliitto, K-P:n liitto ym.)

Avustuksissa on 28.000 €:

- 18.000 € palvelujen osto ikäihmisille
- 10.000 € kunnanhallituksen käyttövaroihin

Strateginen painopiste	Toimenpide
Ajantasainen ja luotettava talousarvioraportointi talouden seuranta varten	Kuukausiraportti kunnanhallitukselle ja kunnan nettisivuille kuukausittain, osavuosisikatsaukset 30.4. ja 31.8., tilinpäätösennusteet huhtikuun raportista alkaen.
Elinkeinoelämän mahdollistaminen	Aktiivinen yhteydenpito Kosek toimijoiden ja yritysten välillä, jotta yritysneuvonnan ja -kehittämisen palvelut hyödynnetään monipuolisesti.
Yhdessä tekeminen	Avoin ja laadukas tiedottaminen; Perholainen-kuntatiedotteen kehittäminen, kunnan www-sivujen päivittäminen ja viestinnän aktivoiminen.
Viihtyisä elinympäristö	Edistetään toimenpiteitä, joilla parannetaan kuntalaisten viihtyvyyttä ja kunnan vetovoimaa.
Palveluiden kehittäminen	Henkilöstöresurssien kohdentaminen tarkoituksen

	<p>mukaisesti.</p> <p>Sähköisten työkalujen hyödyntämisen ja käyttöönoton jatkaminen (myös sisäisissä toiminnoissa)</p> <p>Yhteispalvelupisteen tehtävät ja palvelujen kehittäminen</p>
--	---

Tunnusluvut	Tp 2017	Tp 2018	TA 2019	Tp 2019
Kunnanvaltuuston kokoukset	10	10+3	12	9
Kunnanhallituksen kokoukset	23	22	32	19
Taloushallintopalveluja käyttävät organisaatiot lkm	6	6	6	6

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Yleinen hallinto

Tammikuun ja joulukuun välisenä aikana kunnanhallitus on kokoontunut 19 kertaa ja käsitellyt 249 pykälää, kunnanvaltuusto 9 kertaa ja 66 pykälää.

Kunnanhallitus allekirjoitti vuoden 2019 tilinpäätöksen 30.3.2019, tilikauden tulos oli 1.403.108,31 euroa alijäämäinen.

Kunnanhallitus asetti talouden tasapainottamisryhmän toukokuussa huonon talouskehityksen oikaisemiseksi. Ryhmä koostui kunnanvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajistosta, lautakuntien puheenjohtajista, pienryhmien edustajasta sekä johtoryhmän jäsenistä. Kokoontumisia oli yhdeksän, tasapainottamisryhmä osallistui tiiviisti talousarvion 2020 valmisteluun.

Talous Kunnanvaltuusto

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintakate	-35.656,26	-40.270		-40.270	-39.328,63	-941,37
€/as	-12,63	-14,26		-14,26	-14,25	
€/kokoontuminen	-2.742,79				-3.276,97	
€/§	-481,85				-585,81	
Kokousten lkm	10 + 3	12		12	9 + 3	
Asioiden lkm	74				66	

Talous Kunnanhallitus ja tilapäiset toimikunnat

	Tp 2018	Ta 2019	TA- muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	186.175,64	0	0	0	0,00	0,00
Toimintakulut	-146.231,72	-119.010	-65.000	-184.010	-128.828,27	-55.181,73
Toimintakate	39.943,92	-119.010	-65.000	-184.010	-128.828,27	-55.181,73
<i>-avustukset tyttärille</i>	<i>-60.000,00</i>		<i>-65.000</i>	<i>-65.000</i>	<i>-64.321,82</i>	
€/as	-30,53	-42,14		-65,16	-46,69	
€/kokous	-3.919,62				-3.359,38	
€/§	-340,84				-256,34	
Kokousten lkm	22	32		32	19	
Asioiden lkm	253				249	

*) tunnusluvut laskettu ilman avustusmenoja tytäryhteisöille

*) tuloksi kirjattu myyntivoitto KaseNet Oy:n osakkeet/verkosto käyttöomaisuudesta

Talous Hallintopalvelut (sis. kunnallisverotus)

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	5.518,10	8.000		8.000	2.400,00	5.600,00
Toimintakulut	-411.613,39	-398.920	-10.000	-408.920	-412.602,92	3.682,92
Toimintakate	-406.095,29	-390.920		-400.920	-410.202,92	9.282,92
Sumu-poistot	-5.670,24	-18.000		-18.000	-514,43	
Toim.kate €/as	-143,80			-141,97	-143,80	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	6.778,49				514,43	
Lisäykset	148.866,68				0,00	
Vähennykset	-149.460,50				0,00	
Sumu-poistot	-5.670,24				-514,43	
Arvo 31.12.	514,43				0,00	

Ylitys: sisäiset toimistopalvelut

Kunnanhallitus Metsänhoito ja -myynti

Tulosalueen tilivelvolliset

Kunnanhallitus

Kunnanjohtaja Lauri Laajala

Tehtävä/ keskeiset muutokset

Metsän myynnin kilpailuttaminen ja metsänhoidollisten toimenpiteiden valvonta sekä tehtyjen metsäkauppojen toteutumisen seuranta, kiinteistöjen myynnin valmistelu (lomarantatontit).

Kunnalla on omistuksessaan merkittävä metsäomaisuus. Metsänhoitosopimus Metsänhoitoyhdistys Keskipohja ry:n kanssa käsittää 1.652 hehtaaria. Sopimuksella edistetään kunnan metsänhoidollisten tavoitteiden toteutumista ja se käsittää puukaupan ja metsänhoitotyöt.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Metsän hoito ja myynti –kohtaan on budjetoitu metsänmyyntituloja 220.000 euroa, metsänmyyntituloja kertyi 240.644,08 euroa. Käyttöomaisuuden myyntivoittoja kertyi 10.476,56 euroa

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	98.980,93	245.000		245.000	251.120,64	-6.120,64
Toimintakulut	-31.209,65	-45.000		-45.000	-22.823,52	-22.176,48
Toimintakate	59.771,28	200.000		200.000	228.297,12	-28.297,12
Toim.kate €/as	21,17	70,82		70,82	82,75	

Tulosalue Maaseututoimi

Tulosalueen tilivelvolliset

Kunnanhallitus

Kunnanjohtaja Lauri Laajala

Maaseutuasiamies Seija Klemola

Tehtävä/ keskeiset muutokset

Maakuntauudistuksen toteutuminen ja vaikutus toimintaan.

Tavoitteet / Palveluiden kehittäminen painopisteellä

Palvelusuunnitelman kuvaus

Maaseutuelinkeinoviranomaiselle laissa säädettyjä tehtäviä hoitaa Maaseutuyksikkö KaseKa, johon myös Perho kuuluu. Maaseutuyksikön toiminta kuuluu hallinnollisesti Lestijärven kunnan maaseutulautakunnan alaisuuteen.

Maaseutulautakunnan alaiset työntekijät tekevät sidosryhmien kanssa yhteistyötä maaseudun kehittämistehtävissä. Maaseutulautakunnan alaiset työntekijät voivat hoitaa myös muita kuin maataloushallintoon liittyviä kuntakohtaisia tehtäviä.

Maaseututoimella on hajautettu toimintamalli: Jokaisessa kunnassa on toimipiste ja palvelu tuotetaan kaikkien sopimuskuntien alueella lähipalveluna. Asiakkaat voivat asioida kaikissa sopimuskuntien toimipisteissä.

Tavoitteet ja tunnusluvut

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen ajallaan ja virheettömästi. Viljelijäkoulutusten järjestäminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Annetaan neuvontaa ja avustetaan investointien suunnittelussa ja hakemisessa.

Toimenpiteet

Hoidetaan maataloustukien käsittely säädösten ja ohjeiden mukaan. Järjestetään sidosryhmien kanssa yhteistyössä koulutusta viljelijöille. Tiedotetaan aktiivisesti kuntatiedotteiden, nettisivujen ja sähköpostien avulla ajankohtaisista tukiin liittyvistä asioista. Osallistutaan aktiivisesti kunnissa järjestettäviin maaseudun kehittämispalaverihin. Kannustetaan sopimuskuntia ja viljelijöitä osallistumaan maaseudun kehittämishankkeisiin. Henkilöstö osallistuu ja kuuluu pääasiallisen työpisteensä tyky-toimintaan.

Maakuntauudistus

Osallistutaan aktiivisesti omalla asiantuntemuksella maakuntauudistuksen valmisteluun. Tavoitteena säilyttää nykyiset hyvät käytännöt ja lähipalveluperiaate.

Laatutavoitteet

Kunnan tavoitteena on, että maksatus saatetaan järjestelmässä hyväksytty tilaan yhden kuukauden kuluessa maksatuksen esteen poistumisesta. Tukihaun tallennukset tehdään 20.6. mennessä. Päätökset viljelijöille toimitetaan kahden kuukauden sisällä maksatuksesta. Takaisinperintöjen osalta tavoitteena on, että takaisinperintäpäätös tehdään kuuden kuukauden sisällä takaisinperinnän perusteen muodostumisesta.

Tuotantotavoitteet

Maaseututoimi pysyy annetussa raamissa.

Perhon kunnan talousarviossa on varattu maatalojen kehittämistä varten 13.500 €:n määräraha.

Tunnusluvut	Tp 2017	Tp 2018	TA 2019	Tp 2019
Aktiivituloja, lkm	114	113	111	109
Peltoa viljelyksessä, ha	5 790	5 785	6 000	5 858
Aktiivituloilla peltoa keskim. ha	50,8	51,20	54,00	53,74
Maksetut tuet, milj. €	5,0	5,17	5,0	5,22

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Maaseututoimi

Perhon kunnan talousarviossa on varattu 13.500 euron määräraha maatalouden kehittämiseen ja avustamiseen. Määräraha on käytetty suunnitelman mukaisesti neuvontapalvelujen ostoon, koulutusten järjestämiseen ja maatalousyrittäjien työssäjaksamista tukevien tapahtumien järjestämiseen.

Talous

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintakulut	-69.861,72	-77.160		-77.160	-66.374,07	-10.785,93
Toimintakate	-69.861,72	-77.160		-77.160	-66.374,07	-10.785,93
Toimintakate €/as	-24,74	-27,32		-27,32	-24,06	

Lomatoimen tunnuslukuja

Toteutuneet lomitukset v. 2019	Perho pv/yrittäjä	Perho tuntia/pv	Paikallisyksikkö pv/yrittäjä	Paikallisyksikkö tuntia/pv
Vuosiloma	24,49	6,42	24,70	6,40
Sijaisapu	63,09	6,27	44,07	6,37
Maksullinen lom.apu	8,41	6,40	8,07	6,40

Elinkeinotoimi ja projektit

Yritystoiminnan aktivoiminen, toimintaympäristön vahvistaminen ja elinkeinotoiminnan tukeminen.

Nuorten kesätyöllistymisen-, Etsivän nuorisotyön- ja Työpajatoiminnan- sekä joukkoliikenteen ostosopimusten kuntarahoitusosuudet

Resurssit

Henkilöstö

Perhon Kehitysyhtiö Oy on Perhon kunnan 100 % omistama kehitysyhtiö, jonka perustehtävä on aktivoida kunnan elinkeinopolitiikkaa ja edesauttaa perholaisien yritysten ja kuntaan yritystoimintaa suunnittelevien toimijoiden menestymistä. Perhon Kehitysyhtiön toimitusjohtajan tehtävät sisältyvät kunnanjohtajan tehtävänkuvaan, eikä yrityksellä ole palkattua työvoimaa.

Kosek Oy:ltä (Kokkolanseudun Kehitys Oy) ostettava elinkeino-/yritysneuvonta ja hankepalvelut (Yrityskehittäjän asemapaikka Perho) tuottaa yritysten ja yhdistysten

perustamis- ja rahoitusneuvontaa sekä kehittämishankeneuvontaa. Yhteistyö mahdollistaa perholaisten yritysten käyttöön koko Kosek Oy:n yrityskehittäjähenkilöstön osaamisen.

Kehittämishankkeissa, joissa Perhon kunta on osarahoittajana, hallinnoivien yhteistyöorganisaatioiden (mm Kosek Oy, ProAgraria Keski-Pohjanmaa, Centria ja Keski-Pohjanmaan koulutus kuntayhtymä) projektihenkilöstö on käytettävissä projektikohtaisiin toimenpiteisiin alueen yrityksissä.

Taloudellisten resurssien jakautuminen

- Kosek Oy toimintarahoitus 90.000 €
- Nuorten kesätyöllistäminen 10.000 €
- muut projektien kehittämisrahat ja hallinto yhteensä 108.500 €, sisältäen Etsivän nuorisotyön ja Pajatoiminnan hankkeen kuntarahaosuuden 12.500 €
- joukkoliikenteen ostosopimukset 122.000 €
- avustus Perhon Kehitysyhtiölle 30.000 €

Toiminnalliset tavoitteet ja mittarit, Elinkeinotoimi ja yrityshankkeet / Elinkeinoelämän mahdollistaminen painopisteellä

1. Toimintaympäristön vahvistaminen

- Kehitysyhtiö on aloitteellinen, huomioiden asiakastarpeet ja kysynnän, uusien yritys- ja teollisuus tilojen rakentamisessa ja saneeraamisessa eri toimialoille kunnassa toimiville, perustettaville ja kasvuhakuisille yrityksille.
- Kehitysyhtiö tukee ja edistää Perhon lukion järjestämän Yritysmessut - tapahtuman onnistumista.

Mittari: Toimintavuoden aikana 3-5 elinkeinojen kehittämisestä kunnanhallitukselle Yritysmessuorganisaation tukeminen kävijätavoitteessa (1000) ja mukana olevien yritysten määrässä (40).

2. Yritysneuvonta ja -kehittäminen

- Yritysneuvonta ja -kehittäminen toteutetaan aktiivisessa yhteistyössä Kosek Oy:n kanssa
- Käynnissä olevien yrityskehittämishankkeiden hyödyntäminen yrityskehittämisen resurssina
- Aktiivinen yhteydenpito kunnassa toimiviin yrityksiin ja kehittämiskohteiden kartoittaminen yritystapaamisten yhteydessä, sekä tarpeisiin soveltuvien kehittämisresurssien markkinointi ja yhteyden luominen hanketoteuttajien ja yritysten välillä
- Perhossa toimivien yritysten kehittämisaktiivisuuden nostaminen.

Mittari: 80 kunnassa toimivaa yritystä on kontaktoitu, joko yrityskäyntinä tai puhelimitse. Kontaktit dokumentoitu. 25 uutta työpaikkaa kunnassa toimiviin yrityksiin.

3. Yritysverkostojen ja yritysten yhteistyön edistäminen

- Yritysten aktivointi yhteisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin
- Yritysten aktivoiminen messu- ja verkostoitumistapahtumiin

Mittari: 30 perholaista yritystä osallistuu ko tapahtumiin ja 1 kpl yritysverkosto/yhteistyöverkosto aloittaa, jossa perholainen yritys/yrityksiä mukana.

4. Elinkeinopoliittinen edunvalvonta

- Kansallisen ja rakennerahastojen yritysrahoituksen hyödyntäminen Perhossa toimivissa yrityksissä
- Logistisen saavutettavuuden parantaminen (verkko- ja tiehankkeiden edistäminen)

5. Elinkeinojen kehittämisrahoitus

- Pienten käyttöpääomalojen (max 10 000 €) myöntäminen kunnassa toimiville yrityksille. Perhon Kehitysyhtiö Oy:n myöntämä rahoitus ei ole asiakasyrityksen ensisijainen rahoitusvaihtoehto. Myönnettävälle rahoitukselle vaaditaan riittävät vakuudet ja rahoituksen vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti yhtiön hallituksessa.

Mittari: Myönnettyillä rahoituksilla on turvattu kohdeyrityksissä olevien työpaikkojen säilyminen ja kohdeyritysten liikevaihdon kehittyminen on kääntynyt myönteiseen suuntaan

Toiminnalliset tavoitteet ja mittarit, Nuorten kesätyöllistyminen

Mittari: Tuella on kyetty edesauttamaan 35 perholaisen nuoren kesätyöllistymistä tuen ehtojen puitteissa.

Etsivän nuorisotyön osalta tavoitteet ja tulokset raportoidaan vapaa-aikatoimen ja joukkoliikenteen ostosopimusten osalta kasvatus- ja opetustoimen osioissa.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Elinkeinotoimi

Perhon Kehitysyhtiö Oy:n toiminta on painottunut toimintasuunnitelman mukaiseen työhön. Perhon Kehitysyhtiön hallitus on pitänyt raportointijaksolla 12 kokousta ja niissä on käsitelty 58 asiakohtaa. Hallituksen kokouksessa toimitusjohtaja ja Kosek Oy:n yrityskehittäjä antavat hallitukselle raportin yhtiön toimintaan ja kunnan elinkeinopoliittikkaan sekä yritystoimintaan liittyvistä ajankohtaisista asioista ja toimenpiteistä.

Hallituksen kokouksissa on mm. valmisteltu matkailualan investointihanketta, joka sai kesäkuussa kielteisen päätöksen, hankittu asiantuntijapalveluja Perhon Biolaitoshankkeen etenemiseksi ja haettu ratkaisuvaihtoehtoja ruokala- ja majoituspalvelujen vahvistamiseksi kunnassa. Joulukuussa jätettiin toinen matkailutoimialalla koskeva teemahankehakemus paikalliselle Leader-ryhmä Pirityiset ry:lle.

Hallitus on toimintavuoden aikana kuullut ajankohtaiskatsauksen taksiliiketoiminnasta ja on keskustellut Perhon Yrittäjät ry:n toiminnasta yhdessä yrittäjäjärjestön hallituksen jäsenten kanssa. Helmikuussa hallitus allekirjoitti vuoden 2018 tilinpäätöksen. Perhon Biolaitoshankkeen toteuttavuusselvityksen raportti kuultiin hallituksessa maaliskuussa. Huhtikuussa hallitus käynnisti yhtiön strategiatyön, joka pohjautuu vahvasti kuntastrategian Elinkeinoelämän vahvistaminen-painopisteeseen. Strategian valmistelussa toteutettiin

web- kysely perholaisille yrittäjille ja luottamushenkilöille sekä järjestettiin 26.4.2019 Yritysten aamukahvivilaisuus, jossa teemana oli yrityksen strateginen johtaminen. Osallistujia oli 11 henkilöä. Strategia esitellään kunnanhallitukselle ja -valtuustolle teollisuuskiinteistöjen yhtiöittämisprosessin yhteydessä. Perhon kunta on käynnistänyt yhtiöittämisselvityksen markkinoilla tapahtuvista toiminnoista, joihin kuuluvat myös teollisuustilojen vuokraus. Alustavasti on suunniteltu, että teollisuustilojen osalta toiminnot siirtyvät Perhon Kehitysyhtiön toiminnaksi. Hallitus on keskustellut asiasta useassa kokouksessa. Päätökset toimintamallin osalta tehdään vuoden 2020 aikana. Kosek Oy:n toimitusjohtaja on osallistunut yhtiön hallituksen kokouksiin kolme kertaa toimintavuoden aikana.

Perhon Kehitysyhtiö Oy:n yhtiökokous pidettiin 10.6.2019. Uudet hallituksen jäsenet perehdyttiin yhtiön toimintaan ja strategialuonnokseen kesäkuun kokouksessa. Syksyn aikana järjestettiin kahdet Yritysten aamukahvit 11.10. teemalla sähköinen laskutus ja 15.11. teemalla verkkomarkkinointi. Osallistujia näihin tilaisuuksiin oli yhteensä 31 henkilöä. Kehitysyhtiö teki yhteistyötä Perhon Yrittäjät ry:n kanssa 5.9.2019 Yrittäjäpäivän yleisötapahtumassa ja uuden vuoden vastaanottotapahtumassa. 21.11.2019 Kehitysyhtiö oli mukana toteuttamassa Syysmarkkinapäivää järjestämällä Yritysvierailun Jet-Puu Oy:n tuotantolaitokselle Möttöseen, metsäkonenäytökseen Limakon tuulipuistoalueelle ja samaan paikkaan myös varhaiskasvatuksen lasten metsäretkipäivää, jossa n. 120 lasta tutustui metsäalaan. 1.11.2019 Kehitysyhtiön hallitus vieraili Kokkolassa Kosekilla tutustumassa Kosekin henkilökuntaan ja toimintaan. Perhon Kehitysyhtiö hankki omistukseensa mainospaikan ns. Ikiliikun mainostornista. Hallitus hyväksyi talous- ja toimintasuunnitelman vuodelle 2020 marraskuun kokouksessaan.

Kosekin kautta toteutetut yritysneuvonta ja -kehittämispalvelut ovat toimintavuoden aikana olleet:

- yrittäjätapaamisia 127 kpl,
- sähköpostin välityksellä 160 yrityscontactia ja
- 83 puhelinkontaktia.
- yhteensä Kosekin aktiviteetteja perholaisten yritysten kanssa 420 kappaletta.

Toimintasuunnitelman yhteydessä asetetut tavoitteet:

1. Toimintaympäristön vahvistaminen;
3-5 kehittämisesitystä kunnanhallitukselle. Ei toteutunut; omassa toiminnassa 2 kpl kehittämisrahoitushakemusta ja Perhon Biolaitos selvitys
2. Yritysneuvonta ja -kehittäminen (Kosek Oy);
80 kunnassa toimivaa yritystä kontaktoitu; Toteutunut
3. Yritysverkostojen ja yritysten yhteistyön edistäminen;
30 perholaista yritystä osallistuu tapahtumiin ja 1 verkosto, jossa perholainen yritys; Toteutunut.
4. Elinkeinopoliittinen edunvalvonta; Toteutunut.
5. Elinkeinoelämän kehittämisrahoitus; Toteutunut

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	1.211,10	0		0	0,00	0,00
Toimintakulut	-352.893,84	-340.750	-70.000	-410.750	-420.447,89	9.697,89
Toimintakate	-351.682,74	-340.750		-410.750	-420.447,89	9.697,89
Toim.kate €/as	-124,53	-120,66		-145,45	-152,39	

Sumu-poistot	-72,72	-80		-80	-411,83	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	484,55				411,83	
Sumu-poistot	-72,72				-411,83	
Arvo 31.12.	411,83				0,00	

Kunnanhallitus Tukipalvelut: Henkilöstöhallinto, Toimistopalvelut, Ruoka- ja puhdistuspalvelut

Tulosalueen tilivelvolliset

Kunnanhallitus

Sivistystoimenjohtaja-hallintojohtaja Mervi Pääkkö

Tehtävä/ keskeiset muutokset Henkilöstöhallinto

Tehtäväalue hoitaa koko kunnan henkilöstön työterveyshuollon, yhteisen koulutuksen ja tyky-toiminnan. Kaikki kustannukset vyörytetään tilinpäätöksessä hallintokunnille henkilöstömäärän suhteessa.

Asetetut tavoitteet / Palveluiden kehittäminen painopisteellä

- Työhyvinvointi, työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan liittyvä varhaisen tuen malli vastuualueiden esimiesten käytössä työhyvinvoinnin lisäämiseksi ja parantamiseksi
- Kehityskeskustelut ja työnvaativuuden arviointi koko kunnan vakituisen henkilöstön kanssa hoidetaan vuosikellon mukaisesti
- Eläköitymiseen varaudutaan ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla.
- Tyky-toimintaan on varattu 13.000 euron määräraha

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Sisäiset palvelut

Henkilöstöhallinto

Vuoden ensimmäisessä henkilöstöinfossa 19.2.2019 käsiteltiin talousarvion täytäntöönpano-ohje, Perhon kunnan vuoden 2018 työntekijän julkistaminen, kunnanhallituksen hyväksymä rekrytointiprosessi ja henkilökohtaisten lisien arviointijärjestelmä ja toisessa 25.9.2019 käsiteltiin talouden sopeuttamisohjelmaa, sijais- ja hankintakieltoa ja säästötoimenpiteitä sekä luento Parempi työpäivä.

Sairauspoissaolot kasvoivat merkittävästi edellisestä vuodesta. Yhteistyöryhmä käsitteli asiaa joulukuun kokouksessaan ja päätti järjestää työhyvinvointikortti-koulutuksen alkuvuodesta 2020.

Työterveyshuollon palvelut tuottaa Työplus Oy ja työterveyshuollon kustannusten osalta vuoden 2019 talousarvioon varattu määräraha ylittyi.

Henkilöstösuunnitelma on laadittu yhteistyössä esimiestyöryhmän kanssa ja hyväksytty sekä yhteistyöryhmässä että kunnanhallituksessa.

Työtyytyväisyyskysely toteutettiin koko henkilöstölle marraskuussa- ja joulukuussa ja vastausprosentti 56,3.

Toimistotiimin yhteistoimintaneuvottelut käytiin marraskuun ja joulukuun välisenä aikana palkkahallinnon ulkoistamiseen ja yhtiöittämiseen liittyen.

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	105.387,58	82.400		82.400	-140.607,18	
Toimintakulut	-105.387,58	-82.400		-82.400	-140.607,18	58.207,18
Toimintakate		0		0		*)

Ylitys: palvelujen ostot/ terveystalouden ostot.

Tehtävä/ keskeiset muutokset Toimistopalvelut

Tehtäväalue **hoitaa koko kunnan** palkanlaskennan, kirjanpidon, raha- ja maksuliikenteen, osto- ja myyntilaskutuksen, toimisto- ja it-palvelut.

Tehtäväalue palvelee kunnanhallitusta, kunnanvaltuustoa, kuntalaisia, hallintokuntia, viranhaltijoita, työntekijöitä sekä kaikkia kunnan yhteistyötahoja.

Tehtäväalueen tuottamia isännöinti- ja/tai kirjanpito- ja/tai kirjankäyttöpalveluja käyttävät myös kuntakonserniin kuuluvat Kiinteistö Oy Perhon Kartano, Perhon Opiskelija -asunnot Oy, As Oy Rivihiekka ja Perhon Kehitysyhtiö Oy sekä As Oy Perhonjokiranta.

Asetetut tavoitteet / Palveluiden kehittäminen painopisteellä

Yleishallinnon tulee suorittaa sille kuuluvat toimisto-, talous- ja henkilöstöhallinto- sekä tukipalvelutehtävät mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti sekä hyvän asiakaspalveluperiaatteen mukaisesti.

Palvelut tuotetaan toimistotiiminä ja tehtävänimikkeitä muutetaan vastaamaan toimenkuvaa. Vuosi 2019 on siirtymäaika tehtävänkuvien muutoksille.

Edelleen pyritään ostolaskujen verkkolaskujen määrän kasvattamiseen ja paperilaskujen osalta keskitettyyn skannaukseen.

Tietotekniikan hyödyntämistä päivittäisessä työssä pyritään lisäämään palveluja kehittämällä.

Talousarvioon on lisätty toimistotiimiin taloushallinnon toimistosihteerin resurssi.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Toimistopalvelut

Toimistohenkilökunnassa on ollut poikkeamia ja poissaoloja, mitä on jouduttu erilaisilla työjärjestelyillä toteuttamaan. Taloushallinnon toimistosihteerin aloitti virassaan 2.5.2019. Sijaisjärjestelyitä tarvittiin elokuussa. Työnvaativuuden arviointi ja tehtävänkuvat on päivitetty, mutta sovintoratkaisua ei löydetty elokuun loppuun mennessä.

Aineistojen säilyminen, käytettävyys ja todistusvoima ovat asiakirjahallinnon ja arkistotoimen päätehtäviä. Tavoitteena on sähköinen arkistointi. Tätä varten tarvitaan tiedonohjaussuunnitelma- ja järjestelmä, joita tehdään yhdessä naapurikuntien kanssa. Vuoden 2019 aikana tämä työ ei Perhon osalta edennyt juuri lainkaan, johtuen

työjärjestelyistä. Tiedonohjaussuunnitelman laatiminen jatkuu näin olleen vuoden 2020 puolella.

Tietohallinnossa otettiin käyttöön uusia ohjelmistoja ja pilvipalveluita. Tietosuojalakiin ja saavutettavuusdirektiiviin liittyen on käyty koulutuksia.

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	547.266,63	543.310		543.310	576.402,54	
Toimintakulut	-528.835,00	-523.810		-523.810	-555.472,22	31.662,22
Toimintakate	18.431,63	19.500		19.500	20.930,32	*)
Sumu-poistot	-18.421,63	-19.500		-19.500	-20.930,32	
Toim.kate €/as						
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	71.580,28				67.699,21	
Lisäykset	14.550,56				0,00	
Vähennykset	0,00				0,00	
Sumu-poistot	-18.421,63				-20.930,32	
Arvo 31.12.	67.699,21				46.768,89	

Tukipalvelut/ Siivous ja ravitsemispalvelut
Tilivelvollinen Sivistys-hallintojohtaja Mervi Pääkkö
Vs. Siivous- ja ravitsemispäällikkö Milla Puoliväli

Tehtävä/ keskeiset muutokset/

Koko kunnan siivous- ja ravitsemispalvelut ovat keskitetyksi yhden työnjohdon alaisuudessa.

Ravitsemispalvelut kattavat ateriapalvelut kunnan kaikissa toimipisteissä. Palvelut koskevat kaikkia ikäryhmiä.

Valmistuskeittiöitä on kaksi: **Keskuskoulu ja Jalmiinakodin keittiö**. (Maaseutuopiston keittiössä toimintaa harjoittaa Kokkotyösäätiö).

Keskuskoulun keittiössä tehdään koulukeskuksen, Oksakosken koulun, Möttösen koulun, Päiväkotien ja ryhmäperhepäivähoidon ateriat.

Jalmiinakodin keittiössä valmistetaan palvelukeskuksen tarvitsemat ateriat, Asuntola Aamuruskon ja Toimintakeskuksen ateriat sekä kotiin kuljetettavat lounasateriat sekä koulujen loma-aikoina päivähoidon ateriat.

Siivouspalveluiden toiminta-alueeseen kuuluvat Jalmiinakoti, terveyskeskus, koulut, Maaseutuopisto, virastot, Aamurusko ja Toimintakeskus, joissa siivoustiheys on mitoituksen mukainen. Lisäksi vuokra-asuntojen yhteiset tilat, paloasema, eläinlääkärin tilat sekä Seurojentalo kuuluvat siivoustiimin huoltamiin kohteisiin.

Tavoitteet talousarviovuodelle 2019 / Palveluiden kehittäminen painopisteellä

Ruokahuolto:

Ateriat suunnitellaan ja toteutetaan asetettujen vaatimusten mukaisesti. Ruokahuolto kuuluu Kokkolan hankintarenkaaseen elintarvikehankintojen osalta. Hankinnat tehdään taloudellisesti, elintarvikkeiden laatutekijät huomioon ottaen.

Talous- ja kustannusseurantaa varten on kaksi tulosityksikköä. Yksiköiden menot kirjataan sisäisinä menoina palveluja käyttäneille hallintokunnille. Kustannuslaskentaa ja hinnoittelua kehitetään sisäisen laskutuksen perustaksi.

Ruokahuoltoon on varattu määräraha yhden henkilön palkkaamiseen työllistämistuella, lisäksi tarjotaan kuntouttavan työtoiminnan paikkoja.

Siivous- ja pesulapalvelut:

Rakennusten siivouksessa huomioidaan käyttäjien tarpeet ja yleinen vaatimustaso sekä mahdollistetaan rakennusten ja rakennusmateriaalien pitkä taloudellinen käyttöikä.

Siivoustoimeen ja pesulapalveluihin on varattu määräraha yhteensä noin kahden henkilön palkkaamiseen työllistämistuella, lisäksi tarjotaan kuntouttavan työtoiminnan paikkoja.

Siivous- ja pesulapalvelut pyritään toteuttamaan nykyisellä henkilöstömäärällä kunnan omana työnä.

Siivoustoimen eläköitymisten myötä ammattitaitoisen henkilöstön saatavuutta parannetaan **oppisopimuskoulutuksella** kahden työntekijän valmistuessa 2019 laitoshuoltajiksi.

Siivous- ja ravitsemispalveluiden toimintojen tehostaminen edellyttää työnkuvien tarkastelua. **Yhdistelmätyöntekijöiden** tarve lisääntyy eri yksiköissä ruokahuollon muutosten myötä.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Ruoka-, siivous- ja pesulapalvelut

Koko kunnan ruokapalvelut hoidettiin kahden valmistuskeittiön voimin. Möttösen ja Oksakosken koulujen keittiöt toimivat jakelukeittiöinä.

Perhon kunnan ruokapalvelut tuottaa edelleen laadukkaita, turvallisia, kasvatusta ja hoitoa tukevia ateriapalveluja asiakkaiden tarpeisiin. Ammattinsa osaava henkilökunta suunnittelee ja toteuttaa ateriat asiakaslähtöisesti, ajanmukaisilla laitteilla käyttämällä ensiluokkaisia sekä turvallisia elintarvikkeita. Palveluja tarjotaan päiväkotien, koulujen, vanhainkotien ja palvelutalojen asiakkaille sekä tuotetaan kotipalveluaterioita. Ruokahävikkiä on seurattu aktiivisesti ja ruokalista on myös uudistettu sen mukaisesti. Aterioiden hintataso ei ole noussut.

Möttösen koululla kouluruoan menekki on vähentynyt kuluneen vuoden aikana. Suurin syy tähän lienee ruokailun aikataulumuutokset. Elokuusta lähtien Möttösen koulun lounas on alkanut klo 10.05.

Jalmiinakodin keittiön kotipalveluateriat laskutettiin asiakkaalta Soiten hinnaston mukaan. Hinta oli määritelty kylmälle ruoalle, joka toimitetaan 2 krt viikossa asiakkaalle. Jalmiinakodilta lähtevät kotipalveluateriat ovat lämpimiä ja osalle asiakkaista se toimitetaan jopa 7 krt/ vko. Kotipalveluaterian hinta ei siis ole ollut riittävä aiheutuneisiin kuluihin nähden.

MOL:n keittiön päivittäisestä toiminnasta vastaa Kokkotyösäätiö.

Siivottavien kiinteistöjen puhtaustaso on pysynyt hyvällä tasolla. Työllistämiseen liittyvissä toimitissa on oltu aktiivisia. Erilaisissa työmarkkinatilanteissa oleville kuntalaisille on tarjottu työkokeilu-, harjoittelu-, työtoiminta sekä tuettuja työpaikkoja.

Henkilöstön ja ennen kaikkea sijaisten saatavuudessa on ollut merkittäviä haasteita. Esimiesjärjestelyissä on ollut poikkeamia huhtikuusta saakka. Toiminnot on kuitenkin saatu järjestettyä.

Pesulapalveluissa kulut ovat lisääntyneet kuluneen vuoden aikana. Työmäärän lisääntyttyä myös työntekijätarve on noussut lähes 1,5 henkilöön ja palveluiden pyöriminen on vaatinut myös kiinteistöhenkilöstöltä kuljetusapua eri toimipisteiden välillä. Pesulan toiminta ei ole tällä hetkellä kannattavaa, sillä tulot ovat huomattavasti alle menojen. Pesulan tuloja täytyy kasvattaa seuraavien vuosien aikana esimerkiksi perimällä maksuja pyykinkuljetuksesta.

Talous

KOULUJEN RUOKAHUOLTO

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	424.013,77	405.760		405.760	411.157,96	
Toimintakulut	-416.743,81	-397.990		-397.990	-399.385,67	1.395,67
Toimintakate	7.269,96	7.800		7.800	11.772,29	*)
Sumu-poistot	-7.269,96	-7.800		-7.800	-11.772,29	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	30.694,70				48.434,44	
Lisäykset	25.012,70				0,00	
Vähennykset	0,00				0,00	
Sumu-poistot	-7.269,96				-11.772,29	
Arvo 31.12.	48.434,44				36.662,15	
Tunnusluvut ja mittarit:						
Ateriamäärä/päivä						
Koulukeskus					445	
Möttönen					150	
Oksakoski					65	
Varhaiskasvatus					90	
Yhteensä	730				750	
Elintarvikkeet/ateria/ koulupäivä	0,89 €				0,87 €	
Henkilöstömenot / ateria/ koulupäivä	1,70 €				1,55 €	
Toimintakulut yht./ ateria/koulupäivä (Koulupäiviä 188)	3,09 €				2,92 €	

JALMIINAN RUOKAHUOLTO	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	437.732,67	512.570		512.570	459.142,01	53.427,99
Toimintakulut	-455.204,31	-509.150		-509.150	-483.803,40	-25.346,60
Toimintakate	-17.471,64	3.420		3.420	-24.661,39	28.081,39
Sumu-poistot	-13.904,76	-14.950		-14.950	-12.880,36	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	35.777,12				21.872,36	
Lisäykset	0,00				0,00	
Vähennykset	0,00				0,00	
Sumu-poistot	-13.904,76				-12.880,36	
Arvo 31.12.	21.872,36				8.992,00	
Tunnusluvut ja mittarit:						
Ateriapäivät	365				365	
Elintarvikkeet/pv	275,20				285,28	
Henkilöstömenot / pv	682,30				717,71	
Toimintakulut yht./ päivä	1.285,23				1.325,49	
Suoritteet, lkm						
Aamu-/iltapalat	23.397				23.066	
Välipalat/varh.kasvatus					2.057	
Lounaat, josta	31.432				31.787	
- kotiin kuljetetut	9.129				7.874	
- varhaiskasvatus					3.269	
- Toimintakeskus					3.123	
- Aamurusko					4.060	
Kahvi	11.631				11.664	
Päivällinen, josta	16.928				16.852	
- kotiin kuljetetut					170	
- Aamurusko					4.637	
Yhteensä	83.388				85.426	
Keskim. €/suorite	5,62				5,66	
Suoritteita/pv	228				234	
Kuljetuskust./vuosi €	33.836				38.033	

Talous, Siivous

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	466.875,83	488.890		488.890	429.094,22	-59.795,78
Toimintakulut	-465.036,16	-488.890		-488.890	-429.094,22	
Toimintakate	1.839,67	0		0		
Sumu-poistot	-1.839,67					
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	1.839,67					
Lisäykset	0,00					
Vähennykset	0,00					
Sumu-poistot	-1.839,67					
Arvo 31.12.	0,00					
Tunnusluvut ja mittarit:						
-siivottavat neliöt / pv	14 900 m2					
- € / m2 / vuosi	31,21 €					

Talous, Pesula

	Tp 2018	Ta 2019	TA-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	42.209,20	58.960		58.960	62.192,00	-3.232,00
Toimintakulut	-49.019,49	-58.960		-58.960	-69.855,63	10.895,63
Toimintakate	-6.810,29	0,00		0,00	-7.663,63	7.663,63

*) tulot alle menojen

Kunnanhallitus Sosiaali- ja terveystalvetut Tulosalueen tilivelvolliset

Kunnanhallitus

Kunnanjohtaja Lauri Laajala

Tehtävä/ keskeiset muutokset

Siirtyvät eläkevastuut

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Sosiaali- ja terveystalvetut

Erikoissairaanhoido

Ympäristöterveydenhuolto

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvetutkuntayhtymän, Soiten tehtävänä on järjestää jäsenkuntiensa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla lainsäädännönmukaiset laaja-alaiset sosiaali- ja terveystalvetut. Kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Halsua, Kannus, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi, Veteli, Kokkola ja Kruunupyö.

Kokkolan kaupunki järjestää ympäristöterveydenhuollon talvetut.

Työmarkkinatuen kuntaosuus jää kunnan maksettavaksi/hoidettavaksi. Yhteistyötä tehdään Kokkotyösäätiön pajatoiminnan muodossa.

Soite-kuntayhtymässä on tarkoitus luoda kuntarajariippumaton talvetutjärjestelmä, jossa määritellään yhteinen talvetutaso kaikille kuntayhtymän jäsenkunnille. Tämä edellyttää myös omistajaohjauksen toteuttamista yhtenä kokonaisuutena. Tätä varten Soite-kuntayhtymän hallintosääntöä rakennettaessa on luotu selkeä rooli omistajaohjauksen neuvottelukunnalle ja vastaavasti on varmistettu kaikkien Soiten jäsenkuntien läsnäolo- ja puheoikeus Soiten hallituksessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon talvetutiden järjestämis- ja tuottamisvastuu on tarkoitus siirtää vuoden 2021 alussa itsehallinnollisille maakunnille. Samalla on tarkoitus siirtää sote-talvetutiden rahoittamisessa valtion rahoitukseen, jota täydennetään asiakasmaksuilla.

Jäsenkunnat määrittelevät sosiaali- ja terveydenhuollon taloudelle kasvuraamin. Voidakseen kunnat tehdä budjetillista raamia, tarvitaan kunnissa sisällöllistä tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon talvetutiden järjestämisestä ja kustannusrakenteesta. Oleellinen kysymys on talvetuverkko. **Usein tämä kulminoituu kysymykseen siitä, mitä ovat lähitalvetut.**

Soite on sosiaali- ja terveydenhuollon syvään toiminnalliseen integraatioon perustuva kuntayhtymä, jonka toiminta ja hallinto perustuvat seuraaviin strategisiin lähtökohtiin:

1. Ihminen keskiössä
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio – moniammatillista asiantuntijuutta lähellä ihmisten arkea
3. Kotona asumisen ja elämisen tukeminen
4. Toiminnan ja talouden kannalta kestävät rakenteet
5. Päivystävä keskussairaala alueella
6. Toiminnan ja talouden yhteys – tiedolla johtaminen

Strateginen painopiste	Toimenpide
------------------------	------------

Viihtyisä elinympäristö	Sote-kiinteistöjen, erityisesti Jalmiinakoti ja Aamurusko, ympäristöjen viihtyvyyden parantaminen
Palvelujen kehittäminen	Tarpeiden mukainen palvelutarjonta Perhon sote-palveluissa Jalmiinan toiminnan muutos / täydennys senioriasumiseen asukkaiden kokonaistilanteen mukaan Yhteistyön kehittäminen Perhon Vanhustenkotiyhdistyksen ja Soiten välillä.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Soiten tilinpäätöskäsittelystä lainaus:

Soiten toiminta on jatkunut tukeutuen strategian mukaisiin linjauksiin kotona asumisen tukemisesta ja avopalveluiden vahvistamisesta. Integroitu toimintamalli etenee, mutta edelleen on myös tehtävää erityisesti käytännön toiminnan tasolla. Soite on kolmen ensimmäisen toimintavuoden kokemuksen perusteella matkalla oikeaan suuntaan, mutta perillä se ei vielä ole.

Taloudellisesti toteuma ei ole Soiten tavoitteiden tai jäsenkuntien tahtotilan ja kantokyvyn mukainen.

Soiten tavoite on puolittaa jäsenkuntien sote-kustannusten kasvu ja saattaa jäsenkuntien tarvevakioidut sote-kustannukset maan keskiarvoon. Tavoite puolittaa aikaisempi kustannuskasvu (+ 5,7 %) ei ole onnistunut vaikka kustannusten kasvu onkin aikaisempaa pienempää.

Jäsenkuntien maksuosuudet

- Jäsenkuntien maksuosuudet määräytyvät joko hinnaston tai Kuntamaiseman perusteella.
- Hinnastossa laskutus perustuu siihen, että jokaisella suoritteella on hinta.
- Kuntamaisemassa kokonaisuudella on kustannukset, jotka sitten jaetaan valituilla suoritteilla (esim. käynti, hoitovuorokausi, tms.) kuntien kesken. Kuntien ennakkolaskutus on määritelty siten, että suoriteperusteisesti laskutettavan toiminnan talousarvion mukaiset jäsenkuntatulot ovat aikaisempien vuosien suoriteperusteisen laskutuksen käytön suhteessa jäsenkuntien kesken. Vastaavasti maisemalaskutuksen piirissä olevien toimintojen jäsenkuntatuotot ovat ennakoissa suhteessa aikaisempien vuosien käyttöön.
- Menneisyyteen peilaten kehitys on ollut tasaista, mutta ennakkomaksujen osalta lisälaskutuksen tarve vaihtelee kunnittain.

Perhossa sosiaali- ja terveystalvet toimivat kokonaisuudessaan aikaisempien vuosien tapaan. Haasteena Soiteissa on säästöpainneiden ja palveluverkon yhteensovittaminen, huomioiden kuntalaisten tasapuolinen palveluiden saatavuus koko maakunnan alueella. Lääkärivastaanottopalvelujen haasteet toimintavuoden aikana aiheuttivat jonkun verran tyytymättömyyttä kuntalaisten keskuudessa, mutta haasteista huolimatta vastaanottopalveluiden tavoitettavuus oli kohtuullinen. Perholaisille tarjottujen sosiaali- ja terveystalvet osalta kustannusten nousu painottui erikoissairaanhoidon palveluihin.

Perusterveydenhuollon palveluiden ja kuntouttavan työtoiminnan palveluissa kustannuskehitys taittui verrattuna vuoteen 2018.

Talous

Talous/ Työmarkkinatuki – sisältyy sosiaali- ja terveystoimeen

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut.	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	2.698,56	0		0	0,00	
Toimintakulut	-84.189,19	-143.560		-143.560	-83.507,21	
Toimintakate	-81.490,63	-143.560		-143.560	-83.507,21	-60.052,79
Toim.kate €/as	-28,86	-50,84		-50,84	-30,27	

Talous Sosiaali- ja terveystoimi Kuntamaisema

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut.	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintakulut	-8.042.468,20	-6.987.050		-6.987.050	-7.657.564,98	
Toimintakate	-8.042.468,20	-6.987.050		-6.987.050	-7.657.564,98	670.574,98
Toim.kate €/as	-2.847,90	-2.474,17		-2.474,17	-2.775,49	

Talous Erikoissairaanhoido

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut.	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintakulut	-3.221.753,97	-3.470.340		-3.470.340	-3.315.823,61	
Toimintakate	-3.221.753,97	-3.470.340		-3.470.340	-3.315.823,61	-154.516,39
Toim.kate €/as	-1.140,85	-1.228,87		-1.228,87	-1.201,82	

Talous /Ympäristöterveydenhuolto

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut.	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintakulut	-113.237,00	-130.660		-130.660	-121.567,00	
Toimintakate	-113.237,00	-130.660		-130.660	-121.567,00	-9.093,00
Toim.kate €/as	-40,10	-46,27		-46,27	-44,06	

Talous/ SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut.	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	3.100,48	0		0	0,00	0,00
Toimintakulut	-11.380.559,65	-10.866.450		-10.866.450	-11.320.586,25	454.136,25
Toimintakate	-11.377.459,17	-10.866.450		-10.866.450	-11.320.586,25	
Toim.kate €/as	4.029,94	3.844,00		3.844,00	-4.103,15	

SIVISTYS- JA VAPAA-AJANLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: Sivistys- ja hallintojohtaja Mervi Pääkkö

Tehtävä Sivistys- ja vapaa-ajan lautakunta ja hallinto

Sivistys- ja vapaa-ajanlautakunnan tehtäviin kuuluu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäminen ja kehittäminen sekä

kirjaston ja vapaa-aikatoimen palvelut. Lautakunta huolehtii lasten päivähoidosta annetun lain, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain, perusopetuslain, lukiolain, vapaasta sivistystyöstä annettujen lakien mukaan kuuluvista tehtävistä.

Sivistys- ja vapaa-ajanlautakunta vastaa lisäksi hallintokunnan yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista ja lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä kehittää ja uudistaa osaston toimialaa kunnan strategisten tavoitteiden suuntaisesti.

Strateginen painopiste	Kehittämistavoite	Keinot	Mittarit
Palveluiden kehittäminen	Oppilaskohtaiset kulut eivät kasva		Kustannukset/oppilas
	Toimintakulttuurin kehittäminen	Yhteistyö	Henkilöstön työhyvinvointi
	Toimistopalveluiden organisointi	Tehtävänkuvien muutokset	
Yhdessä tekeminen	Eri toimijoiden välinen luontainen yhteistyö		

Olennaiset muutokset:	
2019	Koulusihteerin tehtävänkuvamuutoksen siirtymäaika Koulukuljetusten kilpailutus ja kehittäminen (reittien uudistamismahdollisuudet) Henkilöstörakenteen muutokset, vapaa-aikatoimi Opetustilojen saneeraukset ja väistötilat Varhaiskasvatuksen kehittäminen (henkilöstö ja tilat)

Riskit ja epävarmuustekijät

- Resurssien riittävyys
- Henkilöstön hyvinvointi/jaksaminen
- Työvoiman saatavuus
- Opiskelu- ja kasvatushuollolliset haasteet
- Terveet ja turvalliset työtilat

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Hallinto

Sivistys- ja vapaa-ajanlautakunta on kokoontunut vuonna 2019 yhteensä 18 kertaa ja käsitellyt 155 pykälää (vuonna 2018 kokouksia oli 13 ja yhteensä 119 pykälää). Sivistysjohtajan työpanos on 40 prosenttia sivistystoimeen. Koulukuljetukset on kilpailutettu ja päätös niistä tehty 1.7.2019 sivistys- ja vapaa-ajanlautakunnan kokouksessa.

Nuoriso- ja vapaa-ajansihteeri ja yläkoulun ja lukion rehtori aloittivat työnsä syksyllä 2019.

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	0,00	0		0	6.977,00	-6.977,00
Toimintakulut	-82.987,02	-91.970		-91.970	-92.817,48	847,48
Toimintakate	-82.987,02	-91.970		-91.970	-85.870,48	-6.129,52
Toim.kate €/as	-29,39	-32,57		-32,57	-31,11	

Tehtävä Varhaiskasvatus

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatusjohtaja vastaa päivähoidosta ja lasten kotihoidontuesta sekä aamu- ja iltapäiväkerhot ja Alakoulujen rehtori esiopetuksen osalta

Varhaiskasvatus: päiväkotihoito, ryhmäperhepäivähoito, perhepäivähoito, esiopetus, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kotihoidontuki ja yksityishoidontuki.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutosten vuoksi varhaiskasvatuksen tulot ovat pudonneet merkittävästi. Tällä hetkellä lapsia on päivähoidossa kirjoilla noin 40 lasta enemmän kuin vuosi sitten. Subjektiviivasta päivähoito-oikeutta joudutaan rajaamaan. Talousarvioehdotuksessa on kahden uuden työntekijän panostus.

Lisäksi investoidaan päivähoidon toiminnanohjausjärjestelmään toiminnan tehostamiseksi. Tällä järjestelmällä esimerkiksi suoritetaan lasten ja työntekijöiden läsnäolokirjaukset, sijoitus- ja maksupäätökset, laskutus, palkanmaksu, työvuorosuunnittelu, hoitohakemukset, hoitoaikojen varaaminen, hoitopaikan irtisanominen, suunnitellun ja toteutuneen hoitoajan seuranta ja työntekijöiden työajanseuranta.

Talousarvio vuodelle 2019 on tiukka, eikä se sisällä erityislastentarhanopettajan palveluita, mihin olisi selkeä tarve.

Päivähoidossa on tarve uusille tiloille.

Strateginen painopiste	Kehittämistavoite	Keinot	Mittarit
Palveluiden kehittäminen	Monipuoliset palvelut	Tarjotaan päivä- hoidon eri muotoja	Asiakastyytyväisyys
	Varhaiskasvatuksen kehittäminen	Varhaiskasvatussuunnitelman toteuttaminen	
	Laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus	Pienet ryhmät Koulutettu henkilöstö	
Viihtyisä elinympäristö	Asianmukaiset tilat ja kustannussäästö	Yhteisäiset ja ajanmukaiset tilat	
Yhdessä tekeminen	Eri toimijoiden välinen luontainen yhteistyö		

Toteutuminen 1.1.-31.8.2019

Varhaiskasvatus

Uuden päiväkodin suunnittelu saatiin kunnolla käyntiin, ja työryhmässä on mukana myös varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Kunnanhallituksen syksyllä asettaman sijaiskiellon jälkeen varhaiskasvatuksen sijaisjärjestelyitä sisäisin siirroin on tehostettu.

Varhaiskasvatuksessa otettiin alkuvuodesta 2019 käyttöön sähköinen Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä, jonka kautta tapahtuu myös varhaiskasvatuksen laskutus. Samalla laskutusperusteita muutettiin noudattamaan yleistä asiakasmaksuista annettua lakia. Tämän myötä varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotoissa päästiin lähelle vuoden 2017 tasoa eli aikaa ennen asiakasmaksulain muutosta.

Varhaiskasvatuksessa ryhmät täyttyivät loppuvuotta kohti. Syksyllä "lisätilaa" järjestettiin ohjaamalla täydentävää varhaiskasvatusta tarvitsevat esikoululaiset ensisijaisesti koulun apip-toiminnan pariin.

Kesäkuun alusta käynnistyi varhaiskasvatuksen erityisopettajan (veo) toimen määräaikainen kokeilu vuoden loppuun saakka. Veo on vierailut säännöllisesti lapsiryhmissä ja tukenut hoitajien työtä jakamalla vinkkejä haastavien tilanteiden varalta. Hän on kohdentanut työpanostaan erityisesti 5-vuotiaisiin, harjoittelemalla heidän kanssaan eskarissa tarvittavia taitoja.

Marraskuussa ensimmäiset varhaiskasvatuksen työntekijät valmistuivat Lapset puheeksi -menetelmän käyttäjiksi. Lisäksi yksi työntekijä aloitti LP -menetelmän kouluttajakoulutuksen, eli vuoden 2020 aikana varhaiskasvatuksella tulee olemaan oma kouluttaja menetelmään.

Tarkoituksena onkin kouluttaa koko vakituinen henkilöstö LP -menetelmään.

Lapset puheeksi on Suomen Mielenterveys ry:n kehitelemä menetelmä, jonka konkreettinen päämäärä on lapsen arkipäivän sujuminen mahdollisimman hyvin kotona, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja vapaa-ajan ympäristöissä ottaen huomioon lapsen erityiset tarpeet ja elämäntilanteet.

Varhaiskasvatus: Lasten päivähoito ja Kotihoidontuki

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	94.004,11	72.000		72.000	117.845,73	-45.845,73
Toimintakulut	-1.430.890,02	-1.448.550	-24.000	-1.472.550	-1.527.399,04	54.849,04
Toimintakate	-1.336.885,91	-1.376.550		-1.400.550	-1.409.553,31	9.003,31
Toim.kate €/as	-473,40	-487,45	-8,50	-495,95	-510,89	
Toimintakatteet:						
Päivähoito	-1.091.658,69	-1.146.550	-24.000	-1.170.550	-1.205.889,04	35.339,04
Lasten kotihoitontuki	-245.227,22	-230.000		-230.000	-203.664,27	-26.335,73
- josta yksityinen kht	-60.275,72	-70.000		-70.000	-42.497,84	

Varhaiskasvatus: Aamu- ja iltapäivätoiminta

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	8.382,91	16.000		16.000	12.694,38	3.305,62
Toimintakulut	-56.329,07	-69.300		-69.300	-65.113,54	-4.186,46
Toimintakate	-47.946,16	-53.300		-53.300	-52.419,16	-880,84
Toim.kate €/as	-16,98	-18,87		-18,87	-19,00	

Varhaiskasvatus: Esiopetus

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintakulut	-345.977,18	-364.150		-364.150	-330.810,90	-33.339,10
Toimintakate	-345.977,18	-364.150		-364.150	-330.810,90	-33.339,10
Toim.kate €/as	-122,51	-128,95		-128,95	-119,90	

Tunnusluvut ja mittarit

	Tp 2014	Tp 2015	Tp 2016	Tp 2017	Tp 2018	Tp 2019
Päivähoidossa olevien lasten määrä	151	153	149	165	156	166
Päivähoidon käyttöaste yht.						
Päiväkoti	73 %	75 %	75 %	80 %		82 %
Perhepäivähoito	75 %	75 %	77 %	79 %		80 %
Ryhmäperhepv. hoito	76 %	78 %	82 %	82 %		84 %
Läsnäolopäivät yht.	<u>12.768</u>	<u>12.636</u>	<u>13.017</u>	<u>13.592</u>	<u>16.011</u>	<u>16.975</u>
Päiväkodit	2.566	2.928	4.350	5.974	6.359	7.721
Perhepäivähoito	4.768	4.097	2.763	2.276	2.480	2.812
Ryhmäperhepv. hoito	4.935	4.950	5.214	4.844	6.486	6.362
- kolmiperhehoito	499	661	690	489	686	80
Toimintapäivät yht.						
Esiopetukseen osallistuvien osuus 6-v.	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Esiopetuksessa olevien lasten määrä	54	60	50	57	58	

Tehtävä Perusopetus, yläkoulu ja alakoulut

Tilivelvolliset

Yläkoulun ja lukion rehtori Pasi Oikarinen

Alakoulujen rehtori Pasi Kanninen

Perusopetusta järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti uudistunutta opetussuunnitelmaa noudattaen. Ammattitaitoinen henkilökunta, pedagogisesti sopivan kokoiset oppilasryhmät ja tukitoimet takaavat laadukkaan oppimisen. Turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö on huomioitava.

Esiopetuksessa on otettu käyttöön uusi opetussuunnitelma syksystä 2017 alkaen. Se pohjautuu valtakunnalliseen esiopetussuunnitelmaan, mahdollistaen myös kunta- ja koulukohtaiset tarkennukset. Esiopetussuunnitelman keskeisenä tavoitteena on tekemällä oppiminen ja oppiminen toiminnan kautta. Kuntatasolla mahdollistuu myös asenne- ja työtapamuutokset jaetun osaamisen suuntaan, didaktisen ja pedagogisen johtajuuden suuntaan. Esiopetussuunnitelmaa voidaan päivittää sen mukaan, millaisia strategioita prosessin edetessä nähdään tarkoituksenmukaisiksi suhteessa olemassa oleviin tai muuttuviin visioihin.

Perusopetuksen luokilla 1-6 on otettu käyttöön uusi opetussuunnitelma syksystä 2017 alkaen. Opetussuunnitelman pohjana ovat valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteet. Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää ja sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka ohjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

Pienryhmäopetuksessa luokilla 0-9 huomioidaan erityistä tukea vaativien lasten ja nuorten tarpeita. Kehityssuuntana on kuitenkin visio inklusiivisesta koulusta, jossa kaikki oppilaat työskentelevät ja toimivat yhdessä ja tarvittavat tukitoimet järjestetään joustavasti kaikkien oppilaiden parhaaksi. Talousarvion vuodelle 2019 on tiukka ja se luo haasteita toiminnan järjestämiseksi. Vuonna 2019 korostuu erityisesti yhteistyön merkitys ja toimintatapojen muokkaaminen sillä talousarvio ei sisällä lainkaan resurssiopettajien työpanosta.

Vaativaa erityistä tukea tarvitsevien alakoululaisten lähikoulu on Kirkonkylän koulu.

Olellaisia muutoksia:

Väistötilat koulukeskuksen saneerauksen ajaksi
Oppilasmäärän kasvuun varautuminen, kolmisarjaisuus
yläkoulussa

Toteutuminen 1.1.-31.8.2019

Alakoulut

Sivistys- ja vapaa-ajanlautakunta päätti kokouksessaan vähentää tuntikehystä 58 tuntia talousarvioon verrattuna 1.8.2019 alkaen inklusion toteuttaminen on ollut alakouluilla huomattavasti haastavampaa merkittävästi vähentyneiden henkilökuntaresurssien vuoksi (mm. yksi laaja-alainen erityisopettaja ja yksi erityisluokanopettaja vähemmän). Inklusion onnistunut toteutuminen vaatisi enemmän resursseja. Talousarvio vuodelle 2019 oli tiukka ja se loi haasteita niin yleisopetuksen kuin pienryhmätoiminnan järjestämisessä. Koulupsykologin ostopalvelusopimus päivitettiin vuosille 2020 ja 2021.

Yläkoulu ja lukio

Yläkoulu ja lukio ovat olleet väistötiloissa syyslomaan saakka. Tämä on aiheuttanut henkilöstön ja oppilaiden osalta huolta jaksamisesta. Yläkoulun resurssit erityisopetuksen ja inklusion toteuttamiseksi ovat parantuneet 1.8.2019 alkaen uusien, erityisluokanopettajan ja pienluokan ohjaajan resurssien myötä.

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	150.544,72	152.200		152.200	173.832,03	-21.632,03
Toimintakulut	-4.641.356,98	-4.487.740	80.000	-4.407.740	-4.354.161,96	-53.578,04
Toimintakate	-4.490.812,26	-4.335.540		-4.255.540	-4.180.329,93	-75.210,07
Toim.kate €/as	-1.590,23	-1.535,25		-1.506,92	-1.515,16	
Sumu-poistot	-60.815,26	-49.940		-49.940	-24.706,26	-25.233,74
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	136.049,84				65.906,01	
Lisäykset	0,00				20.278,76	
Rahoitusosuus	-9.328,57				0,00	
Poisto, sumu	-60.815,26				-23.336,98	
Poisto, lisä	0,00				-1.369,28	
Arvo 31.12	65.906,01				61.478,51	

Tehtävä Lukio

Tilivelvollinen yläkoulun ja lukion rehtori Pasi Oikarinen

Perhon lukion tehtävänä on tarjota laadukasta lukio-opetusta niin oman paikkakunnan opiskelijoille kuin muualtakin tuleville opiskelijoille. Opetussuunnitelmaa pyritään toteuttamaan monipuolisesti jatko-opintoja ja ylioppilastutkintoa silmällä pitäen ammattitaitoisen opetushenkilöstön voimin.

Koulun tulee tarjota turvallinen ja terve oppimisympäristö jokaiselle. Lukioetuutena opiskelijoilla on maksuton ensimmäisen vuoden pakollisten kurssien kirjapaketti. Sähköistä opiskelua ja digitaalisia kokeita varten käytettävissä ovat koulun tietokoneet.

Lukion markkinoinnin on oltava tehokasta ja ajantasaista. Yhteistyö Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ammattiopiston kanssa jatkuu. Haetaan myös muita yhteistyökumppaneita opintotarjonnan monipuolistamiseksi; Centria AMK Kokkola ja Jyväskylän yliopisto ovat varteenotettavia tahoja, samoin laajempi ammatillinen koulutustarjonta.

Olennaiset muutokset 2019:

Sähköiset yo-kirjoitukset
Lukion ja keskuskoulun tilojen saneeraus
Opiskelijarekrytointin tehostaminen
Lukion tilatarpeet
Yläkoulun ja lukion rehtorin rekrytointi

Strateginen painoiste	Kehittämistavoite	Keinot	Mittarit
Palveluiden kehittäminen	Oppilasmäärä säilyy ennallaan tai kasvaa; lukion kurssitarjonta on houkutteleva Yhteistyö ammattiopiston kanssa; luontolukiolinja; yhteiset kurssit lu+ao Opiskelijoiden hyvinvointi Henkilöstön hyvinvointi	Lukion markkinointi ja tuotteistaminen; lukioporkkanat; yrittäjyysopinnot Osallisuuden lisääminen Turvallinen oppimisympäristö Terveellinen oppimisympäristö Yhteistyö opiskelijakunnan kanssa, opiskelijoiden kuuleminen Onnistunut rekrytointi Turvallinen työympäristö	Kustannukset / opiskelija Lukioon hakeutumis-% Yt-opiskelijoiden määrä Toteutuneet kurssit Toiminnan arviointiraportti Opiskelija tyytyväisyys Yo-kirjoitusten tulokset Jatko-opintoihin pääsy Työtyytyväisyyskysely Opettajien pysyvyys

Kevään 2019 yhteishaussa voi nuori hakeutua myös Perhon lukion kautta yhdistelmäopintoihin (Kpedu Ammattiopisto, Perho).

YLÄKOULU JA LUKIO

Talousarvioehdotukseen sisältyy yksi uusi erityisopettaja erityisesti inklusion toteuttamiseen. Vakituisen erityisopettajan vastuulla on ensi vuonna yleisopetuksen oppilaiden erityisopetus ja tietyiltä osin myös resurssiopettajana toimiminen. Samoin talousarvioehdotukseen sisältyy toinen koulunkäynnin ohjaaja yleisopetukseen ja henkilökohtainen avustaja. Kaikkien luokka-asteiden osalta jatketaan kolmijakoa.

Talous/Lukio

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	21.741,51	8.500		8.500	26.874,14	-18.374,14
Toimintakulut	-736.759,71	-647.630		-647.630	-698.374,98	50.744,98
Toimintakate	-715.018,20	-639.130		-639.130	-671.500,84	32.370,84
Toim.kate €/as	-253,19	-226,32		-226,32	-243,39	
Valtionosuus	566.074				566.074	

Tunnusluvut ja mittarit

	Tp 2015	Tp 2016	Tp 2017	Tp 2018	Tp 2019
Oppilasmäärä,	71	69	62	71	70
- josta valtionosuuteen oikeuttavat	60	61	57	71	70
Toimintakate €/opisk.	-9.400	-10.092	-10.813	-10.071	-9.592,87
Tuntikehys/opisk.	2,11	2,18	2,42	2,40	
Koulutuspäivien määrä/opettaja	3		5	2	
Opettajien kelpoisuusaste	88%	95 %	95 %	95 %	
Lukion valitsevien osuus ikäluokasta (Perho)	33%		47,8 %	35 %	

Tehtävä Kansalaisopisto ja Taiteen perusopetus

Tilivelvollinen Sivistys- ja hallintojohtaja Mervi Pääkkö

Perhonjokilaakson kansalaisopisto on Vetelin, Kaustisen, Halsuan ja Perhon yhteinen aikuiskoulutusta tuottava oppilaitos. Sijaintikuntana on Veteli. Nettomenot jaetaan asukaslukuun suhteutettuna opetustuntien määrän suhteessa siten, että Vetelin osalle tulee 5 %:n sijaintikuntaetu.

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on järjestää tavoitteellista ja vuosittain etenevää eri taiteenalojen opetusta esisijaisesti lapsille ja nuorille.

Talous

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintakulut	-41.120	-48.350		-48.350	-45.311,00	-3.039,00
Toimintakate	-41.120	-48.350		-48.350	-45.311,00	-3.039,00
Toim.kate €/as	-14,56	-17,12		-17,12	-16,42	
Tunnusluvut ja						

mittarit:						
Kansalaisopisto						
Oppitunteja	1.570	1.625	1.625	1.525	100	
Perhossa						
Nettomenot, €	-26.345	-33.280	-33.280	-29.636	-4.164,00	
Taiteen perusopetus						
Oppilaspaikkoja konservatoriossa	kl 18/ sl 16	18	18	kl 18/ sl 16		
Toimintakate €/oppilas		-900	-900			
Nettomenot, €	14.775	-14.550	-14.550	15.675	1.125,00	

Tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Tp 2018	Tp 2019	Tp 2019
Varhaiskasvatus					
Päivähoidossa lapsia, lkm	149	165			166
Päivähoidossa hoitopaikkoja				102	
Esiopetus, lasten lkm	61	46	57	51	47

Perusopetus, oppilasmäärät	Tp 2016	Tp 2017	Tp 2018	Tp 2019
Kirkonkylän koulu + pienryhmä	148	152	159	155
Möttösen koulu	109	113	113	114
Oksakosken koulu	64	66	58	54
Alakoulut yhteensä	321	331	330	323
Keskuskoulu, yläkoulu	137	137	132	141
Perusopetus yhteensä	458	468	462	464
Lukio	60	61	71	70

Oppilaskohtaiset kustannukset	Tp 2015	Tp 2016	Tp 2017	Tp 2018	Tp 2019
Perusopetus €/oppilas	8 354	8 429	9 050	9 409	
Lukio-opetus €/oppilas	9 400	10 092	10 984	10 536	9 593

Toimielin VAPAA-AIKATOIMI
Kirjasto, Nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimi, Etsivä nuorisotyö

Tehtävä Kirjasto
Tilivelvollinen Kirjastonjohtaja Mervi Pääkkö

Toiminta/ keskeiset muutokset

Kirjastotoiminnan tehtävänä on luoda yleiset ja yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet yleiseen sivistykseen, tietoon ja virkistykseen. Kirjasto tukee opiskelua ja omatoimista tiedon hankintaa ja toisaalta kirjallisuuden ja taiteen harrastusta myös kirjastotiloissa. Kirjasto pyrkii vastaamaan nykyaikaisten tiedonhankintamenetelmien tarpeeseen tietoteknisellä varustelulla.

Vuonna 2017 Perhon kirjasto aloitti toimintansa osana 22 kunnan/kaupungin muodostamaa Eepos-kirjastokimppaa. Alueen kirjastojärjestelmät, aineistokannat ja käytösäännöt yhtenäistyivät.

Perhon kirjasto pyrkii ottamaan huomioon ja tarjoamaan palveluita eri muodoissaan kaikenikäisille kuntalaisille. Perhon kirjasto toimii yhteistyössä paikallisten koululaitosten kanssa ja on tukena myös muualla opiskelevien opiskelijoitten tiedontarpeessa. Perhon kirjasto kartuttaa kokoelmiaan ajantasaisesti: kauno- ja tietokirjallisuus, lehdet, äänitteet, e-kirjat, tietokannat. Kirjasto ottaa huomioon erityisesti paikkakuntalaisten kirjastopalveluiden tarpeen.

Perhon kirjastossa pyritään kehittämään kuntalaisten tietopalveluvalmiuksia ja ajan kanssa valtakunnallista tavoitetta julkisen hallinnon sähköisen asiointin toteuttamisessa. Perhon kirjastossa jatketaan paikallisen ja alueellisen kulttuuriperinteen vaalimista ja esille tuomista niin menneessä kuin nykyajassakin. Perhon kirjastolla on valmiudet ja halu järjestää monimuotoista, kuntalaisille suunnattua toimintaa hyvissä tiloissa. Perhon kirjasto toimii tiiviissä yhteistyössä alueen yhteistyökirjastojen ja kehittäjäkirjaston kanssa.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Kirjasto Toinen kirjastovirkailija on ollut opintovapaalla alkuvuodesta. Eepos-kirjastoyhteistyötä on kehitetty eteenpäin mm. hankkeiden, kirjastojärjestelmän ja digitaalisuuden osalta. Lehtihankinnat keskittyvät tyypillisesti alkuvuoteen. Ensi syksyn kirjatilauksia on tehty. Näyttelyt ja kouluyhteistyö jatkuvat. Kirjaston henkilökunnan osalta on päivitetty vastualueet, toinen kirjastovirkailija vastaa kirjaston kehittämisestä ja toinen kulttuuritoimesta. Lisäksi sivistys- ja hallintojohtaja toimii kirjastonjohtajana aikaisemman yläkoulun ja lukion rehtorin eläköidyttyä.

Talous

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	1.395,50	1.500		1.500	1.370,97	129,03
Toimintakulut	-178.907,98	-187.590		-187.590	-166.481,26	-21.108,74
Toimintakate	-177.512,48	-186.090		-186.090	-165.110,29	-20.979,71
Toim.kate €/as	-62.86	-65,90		-65,90	-59,84	
Käyttöomaisuus	Reliefi				Reliefi	
Arvo 1.1.	6.727,50				6.727,50	
Sumu-poisto						
Arvo 31.12.	6.727,50				6.727,50	
Tunnusluvut ja mittarit:						
Kirjoja	37.672				37.672	
Muu aineisto	4.788				4.788	
Lainaja	816				816	
Fyysisten käytien lkm	20.050				20.050	
Verkkokäytien lukumäärä	7.750				7.750	
Lainauksen lkm	32.249				32.249	
Lainan hinta, nto	5,50				5,50	
Käynnin hinta, nto	8,85				8,85	
Lainoja/asukas	11,28				11,28	
Henkilöstö	2.79				2.79	
Aukiolotunteja	1.562				1.562	

Tehtävä Nuoriso- liikunta- ja kulttuuritoimi, Etsivä nuorisotyö Tiilivolliset

Lautakunta

Nuoriso-kulttuurisihteeri Jaakko Kinnunen

Olennaiset muutokset:	
2019-2020	Vapaa-ajanohjaajan ja asuntolaohjaajan toimien yhdistäminen Henkilöressurssien järjestäminen Kulttuuri-, liikunta-, ja nuorisotoimen yhtenäinen esiin tuominen

Strateginen painopiste	Kehittämistavoite	Keinot	Mittarit
Yhdessä tekeminen	Liikunnan olosuhteiden kehittäminen Nuorisotilan kehittäminen	Yhteistyö teknisen toimen kanssa Vuoropuhelu nuorison kanssa Nuorisovaltuuston aktivointi	Tyytyväisyyskysely kuntalaisille

	Tasa-arvoiset palvelut	Otetaan erityisryhmät huomioon	
	Kuntalaisten osallisuuden lisääminen Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Avoimuuden ja yhteistyön lisääminen	Toiminnan lisääntyminen
	Työpaikka- ja hyötyliikunnan edistäminen	Tarjotaan hyväksi koettuja toimintoja Perhossa, Kampanjat, luennot, palkitseminen	Osallistujamäärä

Toiminta/ keskeiset muutokset

Vapaa-aikatoimen toiminnassa painopistealueena on Perhossa järjestettävä toiminta. Lisäksi pyritään erityisesti syrjäytymisen estämiseen ja toimintamahdollisuuksien tasapuoliseen lisäämiseen, mm. vapaa-aikalautakunnan avustussäännöt, jotka tukevat paikallisesti järjestettyä toimintaa. Vapaa-aikalautakunta pyrkii kehittämään hallinnassaan olevia tiloja ja alueita myös Perhon vetovoimatekijöinä, monipuoliset ja hyvin hoidetut liikuntapaikat, nuorisotila ja perinnekulttuuria palvelevat Möttösen vanha tupa Humalajoella ja Lampuoti Salamajärvellä.

Nuorisotoimessa järjestetään viikoittaista toimintaa nuorille Nuopparilla sekä erilaisia tapahtumia yhteistyössä nuorten ja muiden toimijoiden kanssa. Nuorisovaltuustolta pyydetään lausuntoja nuoria ja nuorten elinympäristöä koskevista asioista. Nuorisovaltuustotoimintaa kehitetään yhdessä Mobiili nuorisotiedotushankkeen kanssa. 13 – 16 –vuotiaille nuorille järjestettävään toimintaan sekä ennaltaehkäisevään päihdetyöhön panostetaan kunta/kolmas sektori-yhteistyön kautta. Lapsiin panostetaan mm. kesäkerhotoiminnalla ja näin myös saadaan työllistettyä nuoria ohjaajiksi.

Terveysliikuntaan panostetaan kolmannen sektorin kautta järjestettävällä liikunnalla huomioiden vapaa-aikalautakunnan avustussäännöt/liikuntaneuvoja. Päihdestrategia ja Keski-Pohjanmaan ja Kruunupyyn kuntien laatima turvallisuussuunnitelman juurruttamista kuntaan jatketaan edelleen, tavoitteena arjen turvallisuus. Liikuntapaikat pidetään kunnossa. Kuntosalin välineistö tarkistetaan, huolletaan ja ajanmukaistetaan. Kuntosalin käyttöön panostetaan. Haanen hiihto järjestetään keväällä 2019.

Kulttuuritoimessa pyritään järjestämään ohjelmatarjontaa kysynnän mukaan. Perho-päivä järjestetään lauantaina 3.8.2019.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019 Vapaa-aikatoimi

Vapaa-aikatoimi on ollut aktiivisesti mukana eri tapahtumien järjestämisessä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Perhon nuorisovaltuusto on kokoustanut aktiivisesti n. 12 nuoren voimin, joka toinen kuukausi. Valtuusto järjesti lapsille ja nuorille erilliset pikkujoulu tapahtumat ja osallistui maakunnalliseen Nuva-tapaamiseen ja Lape-akatemiaan kokoukseen Kokkolan Villa Elbassa.

Tekojään käyttö oli aktiivista ja vapaa-aikatoimi järjesti jäätapahtumia ja koulutuksia lapsille ja nuorille uudella liikuntapaikalla.

Vapaa-aikatoimessa aloitti 2.9.2019 vakituinen nuoriso- ja vapaa-ajansihteeri. Etsivä nuorisotyöntekijän rekrytointi aloitettiin maaliskuussa ja uusi etsivä nuorisotyöntekijä aloitti työssään 2.6.2019.

Yhteistyössä Keski-Pohjanmaan Liikunta ry:n kanssa järjestettiin ohjelmakerrat kuntosalille eläkeläisryhmälle ja joulunavaukseen lapsille. Syksyn aikana toteutui perinteiset retket vanhemmalle väellä Seinäjoen käsityömessuille ja nuorille Kokkolaan Keilaamaan.

Talous: Vapaa-aikatoimi, Nuoriso, liikunta, kulttuuri ja etsivä nuorisotyö

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	66.306,59	63.500		63.500	50.508,44	9.716,93
Toimintakulut	-251.756,08	-264.000		-264.000	-233.791,72	-20.092,51
Toimintakate	-185.449,49	-200.500		-200.500	-183.283,28	-10.375,58
Toim.kate €/as	65,67	-71,00		-71,00	-66,43	
Tunnusluvut ja mittarit:						
<u>Nuorisotoimi</u>						
Tapahtumat	190				190	
Osallistujamäärät	3900				3900	
Vuokratut tilat	1				1	
Omat nuorisotilat	1				1	
Avustukset, €	11.800,00	12.600		12.600	11.800,00	
- siitä 4H:lle	-11.400,00	-9.600		-9.600	-11.400,00	
<u>Liikuntatoimi</u>						
Liikunta-alueiden lukumäärä	30				30	
Tapahtumat						
Osallistujamäärät	1.000				1000	
Kuntosalikortit	200				200	
Käyttökerrat	6.100				6.100	
Avustukset, €	13.380	13.000		13.000	16.550	
<u>Kulttuuritoimi</u>						
Tapahtumat	15				15	
Kävijämäärät	3.000				3.000	
Avustukset, €	1.000,00	4.000		4.000	2.200,00	

SIVISTYS- JA VAPAA-AJANLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muut	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	338.865,43	313.700		313.700	390.102,69	-76.402,69

Toimintakulut	-7.458.354,17	-7.617.130	56.000	-7.561.130	-7.524.340,92	-36.789,08
Toimintakate	-7.119.488,74	-7.303.430		-7.247.430	-7.134.238,23	-113.191,77
Toim.kate €/as	-2.521,07	-2.586,20		-2.566,37	-2.585,81	

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tilivelvolliset

Tekninen lautakunta

Tekninen johtaja Alpo Anisimaa

Tehtävä Tekninen hallinto

Toiminta

Tekninen lautakunnan tehtävänä on vastata kiinteistöpalveluista, yhdyskuntapalveluista, viranomaispalveluista sekä kunnan investointiohjelman toteuttamisesta.

Strateginen painoiste	Kehittämistavoite	Keinot	Mittarit
Elinkeinoelämän mahdollistaminen	Yrittäjyyden edistäminen	Lunastussopimuksella pienennetään yrittäjän laajennusriskiä	Raepuhaltamon investointi toteutuu Ei toteutunut.
	Kokeilukulttuurin luominen	Tarjotaan tiloja aloittaville yrittäjille	Vastaanottohalliin uusia vuokralaisia määräajaksi. Vuokraus aste 88%. Ei uusia yrittäjiä
Viihtyisä elinympäristö	Viihtyisä ja vetovoimainen kunta	Jalmiinakodin ja Aamuruskon ympäristön viihtyvyyden parantaminen yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa	Jalmiinakodin ja Aamuruskon pihaan katettuja oleskelutiloja Aamuruskon pihaan toteutettu katos. Jalmiinakodin vieressä kesäkahvila.
		Jätevedenpuhdistamon toimintavarmuuden parantaminen	Päästöt Perhojokeen pienevät Edellisvuoteen verrattuna tulokset paranivat, pieniä ylityksiä kiintoaineessa ja fosforissa.

Palveluiden kehittäminen	Peruspalveluiden turvaaminen	Vesi- ja viemäriverkoston korjausten suunnittelu ja kunnostus	Vähentyneet häiriöt veden jakelussa ja viemäriverkostossa. Viemäriin tukosten määrä vähentynyt. Veden jakelussa edellisvuoden tasossa häiriöiden määrä.
--------------------------	------------------------------	---	--

Riskitekijät: Resurssien riittävyys, henkilöstön osaaminen
Vanha kiinteistökanta, putkirikot, sisäilmaongelmat, varustetaso
Soite-kiinteistöt, kaikkien tilojen vuokraus, tyhjätilat?
Riittävä asuntokanta, vuokra-asuntojen riittävyys, tyhjat asunnot, korkea vuokrataso
Taloudellinen riski; myytävien kiinteistöjen tasearvo alle käyvän- / myyntihinnan / Kasvava korjausvelka, kiinteistöjä ylläpitävään korjaukseen ei ole riittävästi resursseja.
Poikkeukselliset sääolosuhteet, sateiset talvet ja kesät

Tunnusluvut	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019	TA2020
Ylläpidetyt kiinteistöt, kpl	n. 90	101	105	106	101
Kerrosala yhteensä, m ²	n.41500	n.43635	n. 47346	n. 47426	n. 46591
Hoidetut viheralueet, ha	14	14	14	14	14
Ylläpidetyt kadut ja kvl väylät, km	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6
Vesiliittymien määrä	1074	1079	1089	1091	
Vesijohtojen pituus, km	230	230	230	230	
Lasketun veden määrä, m ³	200.427	194.040	201.315	197.173	
Vesimaksu €/m ³ (ilman alv)	1,05/0,90	0,90	0,90	0,90	0,90
Perusmaksu/liittyjä/vuosi, €	45,00	45,00	45,00	45,00	45,00
Viemäri liittymien määrä	n. 650	578	584	587	
Viemärijohtojen pituus, km	60	60	60	60	
Lasketun jätevesi, m ³	80.656	79.248	76.684	75.234	
Jätevesimaksu €/m ³ (ilman alv)	1,80/2,10	2,10	2,10/3,10	3,10	3,10
Perusmaksu/liittyjä/vuosi, €	60,00	60,00	60,00/66,00	66,00	66,00
Kaukolämpöliittymien määrä, kpl	58	66	68	68	68
- josta kunnan sisäiset, kpl	38	39	41	41	41
Lasketun lämpö MWh	7.823	8.086	7.986		
Kulutusmaksu €/MWh	53,00	54,00	54,00	57,10	57,10
Lämmitettävä tilavuus m ³	171.317	181.734	186.662	186.662	186.662

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019 Tekninen lautakunta, hallinto

Teknisen hallinnon toiminta on ollut tavoitteiden mukaista. Lautakunta on kokoontunut 9 kertaa, käsiteltyjä asioita on ollut 68 kpl.
Henkilöstö resurssien riittävyys on heikolla tasolla.

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muutos	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	11.175,78	20.640		20.640	14.401,16	6.238,84
Toimintakulut	-129.460,07	-97.860		-97.860	-95.640,65	-2.219,35
Toimintakate	-118.284,29	-77.220		-77.220	-81.239,49	4.019,49
Sumu-poistot	-3.312,88	-11.980		-11.980	-9.938,52	
Toimintakate €/as	-41,89	-27,34		-27,34	-29,45	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	633,48				35.174,42	
Lisäykset	34.699,34				0,00	
Vähennykset	0,00				0,00	
Poistot	-3.312,88				-9.938,52	
Arvo 31.12.	35.174,42				25.235,90	

Tulosalue Kiinteistötoimi: rakennukset, talonmies- ja kunnossapitopalvelut

Talousarvion sisältö/keskeiset muutokset

Kaikki kunnan kiinteistöt hoidetaan keskitetysti teknisen lautakunnan toimesta. Kiinteistöjen kunnossapidossa huomioidaan käyttäjien tarpeet ja yleinen vaatimustaso. Kiinteistöjen kunnostuksia suoritetaan teknisen johtajan laatiman vuosisuunnitelman mukaan kriittisimmissä paikoissa, kaikkia tarpeellisia kunnostuksia ei pystytä toteuttamaan. Rakennusten osalta saneeraus- ja kunnostustoimenpiteitä suoritetaan mm. vuokra-asunnoissa ja kouluilla.

Talousarvion budjetti kiinteistötoimella on pysynyt lähes samalla tasolla vuodesta 2017, vaikka kiinteistömässä on lisääntynyt, on rakennettu uusi tekojäärata ja palkat ovat nousseet noin 5 %. Tästä johtuen korjausvelka lisääntyy ja kiinteistöjen kunto rapistuu. Viivästyneet korjaustoimenpiteet tulevat myöhemmin maksamaan enemmän.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Kiinteistötoimi, puistot ja yleiset alueet

Kiinteistötoimen toiminta on ollut melkein tavoitteiden mukaista, mutta vanhasta kiinteistökannasta johtuvia riskejä on toteutunut esim. kevään aikana on ilmennyt muutamia sisäilmaongelmia kunnan kiinteistöissä.

Kiinteistöhoitotiimiin on täytetty vakinainen kiinteistöhoitajan toimi, mutta poissaolojen takia kiinteistöhuollossa on ollut resurssipulaa ja tästä syystä nykyaikaisen talotekniikan mukana tuomat säännölliset lakisääteiset tarkastukset laahaavat jäljessä.

Asuinkiinteistöjen käyttöaste on ollut parempi kuin edellisinä vuosina ja siten vuokratulot ovat hieman ennustettua korkeammat.

Omien henkilöresurssien käyttö Lukiorakennuksen investointi hankkeessa on tuonut säästöjä käyttötalouspuolelle.

Yleisten alueiden hoitomenot ovat toteutuneet arvioidusti, lukuun ottamatta tekojään hoitokustannuksia, jotka ovat ylittyneet arvioidusta alku- ja loppuvuoden lumitilanteen takia.

Talous /Kiinteistötoimi

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muutos	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	2.666.836,81	2.694.970		2.694.970	2.741.161,06	-46.191,06
Toimintakulut	-2.362.011,41	-2.344.040		-2.344.040	-2.220.969,30	-123.070,70
Toimintakate	304.825,40	350.930		350.930	520.191,76	-169.261,76
Sumu-poistot	-769.077,38	-794.020		-794.020	-812.162,86	19.943,96
Arvon alentumiset					-1.801,10	
Toimintakate €/as	107,94	124,27		124,27	188,54	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	15.734.919,20				16.096.768,45	
Lisäykset	1.460.789,41				1.554.987,04	
Vähennykset	-329.862,78				0,00	
Poistot, sumu	-769.077,38				-812.162,86	
Poistot, lisä	0,00				-1.801,10	
Arvo 31.12.	16.096.768,45				16.837.791,53	
Tunnusluvut ja mittarit						
Rakennukset	114 kpl				114 kpl	
Rak.tilavuus	172.286 m ³				172.286 m ³	
Siivousala						

Kustannus- paikka	Asuin-rakennukset	Osoite	rak.vuosi/perus- korjausvuosi	asuntojen lkm	vuokra €/m ²	sis. lämpö
5010	Kallionrivitalo	Kalliontie 2	1985/2019-2020	5	6,08	
5011	Lehdon rivitalo	Lehdontie 3	1989/	8	6,06	x
5012	Kajjala, kunta	Korkiakankaantie 2	1990/	1	5,25	
5013	Vuokratrivitalo	Keskustie 12	1976/2012-2013	10	7,23	x
5014	Rivitalo Myllykangas	Vanhainkodintie 18	1980/	5	9,20	x
5015	Kellokumpu Oksakoski	Kiveläntie 855	1990-1992/ 2018	10	5,25	
5016	Perhonorjokiranta, kunta	Vehtarinkuja 6	2013/	3	10,00	x
5017	Rivihiekka, kunta	Tuomaankuja 2	1991/	6	5,25	
5018	Kinniäntien rivitalot	Kinniäntie 2-4	1981-1982/ 2014-2017	19	7,15	x
5035	Jaakonkujan rivitalot	Jaakonkuja 1-6	1996-2000/	14	8,10	x
5037	Paritalo Sahinkoski	Mäntykuja 4	2004/	2	8,60	
5039	Kärkelän rivitalo	Vehmassuontie 16	2018/	5	10,00	x
5205	Vehmassuontien rivitalo (ent. mol)	Vehmassuontie 16 A-E	1989	5	7,00	x
5460	Kokkonevan asunto	Kokkokalliontie 5	1956	1	4,30	x
yhteensä asuntoja				94		

Vanhoja rakennuksia tyhjennetty asuinkäyttöön kelvottomia					
5019	Perhon vuokratilo	Keskustie 14	1978	8 tyhjä	Puretaan
5038	Puskala	Vanhainkodintie 6	1954	4 tyhjä	Puretaan
5023	Nivala	Vanhainkodintie 21	1974	4 tyhjä	Kesäkahvila(?)
5014	Rivitalo	Vanhainkodintie 18	1980/	5 tyhjä	Ei päätöstä

	Myllykangas				kohtalosta
yhteensä asuinkäytöstä poistuneita asuntoja				15	

Teollisuustilat					
Kustannuspaikka	Nimi	Osoite	kerrosala	vuokraus-%	Sis.käyttö
5020	Puuhalli	Teollisuutie 6	470	92 %	0
5050	Neulomohalli	Vehmassuotie 5	4029	43 %	17 %
5065	Makrohalli	Vehmassuotie 7	508	100 %	0
5075	Metallihalli	Koivukoskentie 1	1306	100 %	0
5072	Vastaanottohalli	Koivukoskentie 5	543	85 %	0

Soite-rakennukset

5085	Terveyskeskus	Vanhainkodintie 20
5080	Jalminakoti	Vanhainkodintie 19
5088	Aamurusko	Koulutie 1
5089	Haanentien tukiasunnot	Haanentie 27
5003	TOKE (Naskalin osa)	Vehmassuontie 9

Sivistys- ja vapaa-aika

5410	KIVIKOULU	Jyväskylätie 12 K
5411	LUKIO RAKENNUS	Jyväskylätie 12 L
5414	PUUKOULU	Jyväskylätie 12 P
5416	UUSIKOULU	Jyväskylätie 12 A
5420	MÖTTÖSEN KOULU	Korkiakankaantie 130
5430	OKSAKOSKEN KOULU	Peltokankaantie 17
5440	KIRJASTO- NUORISOTALO	Koulutie 4
5450	PÄIVÄKOTI SATULINNA	Antintie 6
5460	KOKKONEVA	Kokkokalliontie 5
5465	MYLLYRINNE	Vanhainkodintie 14

Mol:n rakennukset

5201	Päärakennus
5202	Oppilasasuntola 1
5203	Oppilasasuntola 2
5204	Ulkoiluvälinevarasto
5206	Asuntolan huoltorakennus
5207	Konehalli
5208	Opetustyöpaja
5209	Kuivaaja "Antti"
5210	Karjarakennus
5211	Riistateurastamo
5212	Jätekatos
5213	Polttoöljykatos
5214	Pohjosen halli (nuorisotila)
5215	Kalustovaja
5216	Autotalli
5217	Konesuoja
5219	Kylmä pihatto
5221	Vanha navetta (Hevostalli)
5222	Maneesi

Haanentie 26

Muut rakennukset

5001	Kunnanvirasto	Keskustie 2
5002	Paloasema	Teollisuustie 7

5123 Möttösen Vanhatupa Humalajoentie 23
 5124 Vanha Lamputi Salamajärventie 806

Tulosalue Puistot ja yleiset alueet

Talousarvion sisältö/keskeiset muutokset

Yleiset alueet pidetään kunnossa vakiintuneen käytännön mukaisesti. Ulkoilu- ja urheilualueet hoidetaan vapaa-aikalautakunnan määrittelemän tason mukaisesti. Tekojään yllä- ja kunnossapitoon panostetaan.

Talous /Puistot ja yleiset alueet

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muutos	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	3.112,76	3.000		3.000	4.319,02	-1.319,02
Toimintakulut	-86.514,11	-148.040		-148.040	-113.204,04	-34.835,96
Toimintakate	-83.401,35	-145.040		-145.040	-108.885,02	-36.154,98
Sumu-poistot	-139.744,53	-104.870		-104.870	-127.654,21	22.784,21
Toimintakate €/as	-29,53	-51,36		-51,36	-39,47	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	853.675,11				737.714,55	
Lisäykset	23.813,97				30.696,44	
Vähennykset	0,00				0,00	
Poistot, sumu	-139.744,53				-122.432,91	
Poistot, lisä	0,00				-5.221,30	
Arvo 31.12.	737.714,55				640.756,78	

Vesi- ja viemärlaitos

Talousarvion sisältö

Liikelaitosten hoito ja kunnossapitotehtävät. Liikelaitosten toimintavarmuutta parannetaan ennalta ehkäisevin huoltotoimenpitein.

Käyttötehtävät hoidetaan asetettujen tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti.

Laitoksien aluerajaukset tarkistetaan ja toiminta-alueen kiinteistöt pyritään liittämään verkostoihin tavoitteiden mukaisesti. Uusi puhdistamo on otettu käyttöön ja toimintaa on ympäristöluvan mukaista.

Vesi- ja viemärlaitoksesta esitetään kirjanpidollisesti eriytetty tilinpäätös (tase, tulos- ja rahoituslaskelmat liitetietoineen). Vesilaitosta ja viemärlaitosta seurataan erikseen, joista yhtenä käytetään nimitystä Vesihuoltolaitos.

Vesihuoltolaitoksen peruspääomalle ja taseessa muodostuvalle lainalle kunnanvaltuusto määrää laskennallisen koron. (Kvalt 22.2.2016 § 11 mukaan korko on 1 %.)

Viemärlaitoksen poistojen määrä lisääntyy uuden puhdistamon valmistumisen myötä. Viemärlaitoksen talousarviossa on otettu huomioon korotettu jätevesimaksu.

Riskitekijät: Laadukkaan veden saanti, pohjavesien suojelusuunnitelmat tehty
 Kuivat kesät madaltavat pohjavesien pintoja.

Vuodot verkostoissa, vanhimman verkoston ikä yli 40 v.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Liikelaitokset Vesi- ja viemärlaitos, Kaukolämpölaitos

Liikelaitosten toiminta on ollut lähes tavoitteiden mukaista. Viemäriverkoston vuotojen takia on runkolinjoja puhdistettu ja kuvattu. Vesijohtoverkostossa on ollut viisi merkittävää vuotoa tarkastelujaksolla. Vesi- ja viemärlaitoksen asiakaslaskutusjaksotus on muuttunut edellisestä vuodesta ja siksi toteutuma prosentti muuttunut vuodesta 2018. Lisäksi vedenkulutus ja siitä saatavat tuotot ovat pienentyneet vuodesta 2018. Uusia vesi ja viemäriiliittymiä tilattiin arvioitua vähemmän.

Talous VESILAITOS

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muutos	Ta 2019yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	298.428,72	256.200		256.200	226.589,25	29.610,75
Toimintakulut	-107.743,51	-116.810		-116.810	-133.459,75	16.649,75
Toimintakate	190.685,21	139.390		139.390	93.129,50	46.260,50
Sumu-poistot	-41.490,32	-42.600		-42.600	-42.486,52	-113,48
Tilikauden tulos	149.194,89	96.790		96.790	50.642,98	
Toimintakate €/as	67,52	49,36		49,36	33,75	
Tulos €/as	52,83	34,27		34,27	18,36	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	500.697,20				464.489,74	
Lisäykset	5.282,86				42.348,56	
Vähennykset	0,00				0,00	
Poistot, sumu	-41.490,32				-42.486,52	
Arvo 31.12.	464.489,74				464.351,78	
Tunnusluvut ja mittarit:						
Vesilaitos						
Liittymismaksut	12.551,70	8.000			2.940,00	
Verkoston pituus	230 km	230 km			230 km	
Myyty vesimäärä	201.315 m ³	210.000 m ³			199.373 m ³	
Vesimaksu	0,90 €/m ³	0,90 €/m ³			0,90 €/m ³	

VIEMÄRILAITOS

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muutos	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	260.956,32	319.500		319.500	302.450,95	17.049,05
Toimintakulut	-147.406,36	-143.950		-143.950	-217.748,04	73.798,04
Toimintakate	113.549,96	175.550		175.550	84.702,91	90.847,09
Sumu-poistot	-123.525,93	-216.000		-216.000	-199.498,96	-16.501,04
Tilikauden tulos	-9.975,97	-40.450		-40.450	-114.796,05	
Toimintakate €/as	40,20	62,16		62,16	30,70	
Tulos €/as	-3,53	-14,32		-14,32	-41,61	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	1.644.285,91				3.695.601,78	
Lisäykset	2.174.403,32				75.908,11	

Vähennykset	0,00				0,00	
Poistot, sumu	-123.525,93				-197.123.,36	
Poistot, lisä	0,00				-2.375,60	
Arvo 31.12.	3.695.163,30				3.572.383,65	
Tunnusluvut ja mittarit:						
Viemärlaitos						
Liittymismaksut	13.607,89	7.500,00		7.500,00	3.696,00	
Verkoston pituus	60 km	60 km		60 km	60 km	
Laskutettu jätevesi	76.684 m ³	70.000 m ³		70.000 m ³	75.234 m ³	
Jätevesimaksu	2,10 €/m ³	2,10 €/m ³		2,10 €/m ³	2,10 €/m ³	

Kaukolämpölaitos

Talousarvion sisältö/keskeiset muutokset

Lämpölaitoksen energiatuotanto sekä lämpölaitoksen käyttö ja kunnossapito toteutetaan ostopalveluna Perhon Energiaosuuskunnalta kulutuksen edellyttämässä laajuudessa. Lämpöverkoston hoito ja kunnossapito toteutetaan kunnan omana työnä. Verkostoa ei voida enää laajentaa. Lämpölaitoksen kattilan teho ei enää riitä kunnolla nykyiselle liittymä määrälle. Laitoksen toimintavarmuutta parannetaan ennalta ehkäisevin huoltotoimenpitein. Palvelu pyritään tuottamaan mahdollisimman edullisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Kustannuksia nostaa merkittävästi se, että hakkeella ei voida tuottaa kaikkea tarvittavaa energiaa vaan osa joudutaan tuottamaan kevyellä polttoöljyllä.

Riskitekijät: Vuodot verkostoissa, osa verkkoa yli 35v vanhaa. Hakekattilan ajo yliteholla lyhentää kattilan käyttöikä.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Liikelaitokset, Kaukolämpölaitos

Lämpölaitos on tuottanut lämpöä kotimaisella polttoaineella erittäin hyvin. Lämpölaitoksen 2 MW kattilasta on jouduttu ottamaan lähes 3 MW tehoa, tämä lyhentää kattilan käyttöikä. Toimintavarmuutta parannettiin kunnostamalla öljypolttimot ja optimoimalla niiden toimintaa syksyn 2019 aikana. Lisäksi on korjattu lämmityskaudella syntyneitä vaurioita. Näitten takia lämpölaitos jää asetetusta tulostavoitteestaan.

Kaukolämpöverkossa on ollut isoja vuotoja, joidenka sijaintien löytäminen kesti pitkän aikaa. Edelleen verkostossa on pieniä vuotoja, joita ei ole löydetty. Leudosta talvesta johtuen, lämmön myynnistä saatiin hieman suunniteltua vähemmän tuloja.

Talous Kaukolämpölaitos

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muutos	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	524.672,31	530.850		530.850	522.690,57	8.159,43
Toimintakulut	-430.946,72	-414.840		-414.840	-426.673,30	11.833,30
Toimintakate	93.725,59	116.010		116.010	96.017,27	19.992,73
Sumu-poistot	-111.305,70	-110.000		-110.000	-112.472,75	2.472,75
Tilikauden tulos	-17.580,11	6.010		6.010	-16.455,48	

Toimintakate €/as	33,19	41,08		41,08	34,80
Tulos €/as	-6,23	2,13		2,13	-5,96
Käyttöomaisuus					
Arvo 1.1.	1.407.922,32				1.317.444,77
Lisäykset	20.473,67				20.758,88
Vähennykset	0,00				0,00
Poistot, sumu	-111.305,70				-107.065,79
Poistot, lisä	0,00				-5.406,96
Arvo 31.12.	1.317.090,29				1.225.730,90
Lämpölaitos					
Liittymismaksut	13.916,13				
Verkoston pituus	7,4 km	7,4 km		7,4 km	7,4 km
Laskutettu lämpö	7.986 MWh	7.986 MWh		7.986 MWh	7.728 MWh
Kulutusmaksu	53,00 €/MWh	57,10 €/MWh		57,10 €/MWh	57,10 €/MWh
Lämmitettävä tilavuus m ³	189.029 m ³	189.029 m ³		189.029 m ³	189.029 m ³

Tehtävä **Liikenneväylät** , Kaavatiet, yksityistiet ja yleiset tiet

Talousarvion sisältö/keskeiset muutokset

Kaavatiet ja kunnan muut tiet talviaurataan ja kesäkunnossa pidetään vakiintuneen tavan mukaisesti. Auruussopimukset uusitaan 3-vuotiskaudeksi syksyllä 2018. Pysyvän asutuksen ulospääsyteinä toimivat yksityistiet talvikunnossa pidetään. Kesäkunnossapitoon ei myönnetä enää kunnossapitoavustusta. Tievalaistus kunnossapidetään rakennetuissa kohteissa.

Teiden käyttö- ja kunnossapitotyöt tehdään teiden kunnossapitotarpeet huomioiden yhdenmukaisesti yleisen tienpidon kanssa. Kunnossapidossa painotetaan liikenteellisesti merkittäviä teitä.

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Kaavatiet, yksityistiet ja yleiset tiet

Liikenneväylien kunnossapito on toteutunut hieman yli arvioiduin kustannuksin johtuen talviaurauksista. Tieverkossa on havaittavissa routa- ja kelirikkovaurioita.

Talous

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muutos	Ta 2019yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	462,88	0		0	0,00	0,00
Toimintakulut	-113.581,58	-123.300		-123.300	-153.035,92	29.735,92
Toimintakate	-113.118,70	-123.300		-123.300	-153.035,92	29.735,92
Sumu-poistot	-95.884,03	-98.710		-98.710	-88.406,16	
Toimintakate €/as	-40,06	-43,66		-43,66		
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	725.775,56				652.889,46	

Lisäykset	22.997,93				25.249,34
Vähennykset	0,00				0,00
Poistot	-95.884,03				-85.112,13
Arvo 31.12.	652.889,46				-3.294,03
					578.047,94
Tunnusluvut ja mittarit:					
Kaavateitä	6,9 km	6,9 km		6,9 km	6,9 km
Kevyenliikenteen väylää	1,6 km	1,6 km		1,6 km	1,6 km
Yksityisteitä talvi-aurataan	94,4 km	94,4 km		94,4 km	94,4 km

TEKNINEN TOIMI YHTEENSÄ

	Tp 2018	Ta 2019	Ta- muutos	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	3.765.645,58	3.825.160		3.825.160	3.811.612,01	13.547,99
Toimintakulut	-3.377.663,76	-3.388.840		-3.388.840	-3.360.731,00	-28.109,00
Toimintakate	387.981,82	436.320		436.320	450.881,01	-14.561,01
Sumu-poistot	-1.284.370,77	-1.378.180		-1.378.180	-1.375.946,01	16.241,08
Lisäpoistot	0,00	0,00		0,00	-18.475,07	
Toimintakate €/as	137,39	154,50		154,50	174,30	

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Tilivelvolliset

Ympäristölautakunta
Rakennustarkastaja Jyri Harju

Toiminta

Ympäristötoimi käsittää ympäristölautakunnan, rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun.

Talousarvion sisältö/keskeiset muutokset

Lautakunta hoitaa lakisäätteiset rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun, maa-ainestenoton sekä jätehuollon valvontatehtävät. Lautakunta toimii ympäristönsuojelulain mukaisena ympäristölupaviranomaisena, maa-aineslain ja rakennuslain mukaisena lupaviranomaisena sekä kunnan leirintäalueviranomaisena.

Lautakunnan tehtävänä on valvoa kunnassa tapahtuvaa rakennustoimintaa sekä kaavoituksen toteutumista siten, kuin niistä on erikseen säädetty.

Tavoitteet / Viihtyisä elinympäristö painopistealueella

Tavoite	Toimenpide
Terveet toimitilat ja viihtyisä ympäristö	Lautakunta kokoontuu pääsääntöisesti kerran kuukaudessa käsittelemään sen käsiteltäväksi tulevat asiat.
Hyvä ympäristön laatu	Asian kiireellisyydestä riippuen lautakunta kokoontuu useamminkin. Rakennustarkastajan käsiteltäväksi tulevat asiat käsitellään pääsääntöisesti kerran viikossa Rakentamiseen liittyvää neuvontaa ohjausta sekä

	arviointia suoritetaan jatkuvasti.
--	------------------------------------

Riskit ja epävarmuustekijät

Ympäristövahinko, joka tulee kunnan korvattavaksi. Pelastuslaitoksen menot vaihtelevat toteutuneiden vahinkojen mukaisesti. Lupahakemuksien määrät vaihtelevat vuosittain.

Tunnusluvut	Tp 2016	Tp 2017	Tp 2018	TA 2019	Tot. 2019
Rakennuslupahakemukset	56	60	46	50	66
Maa-aineslupahakemuksia	1	5	0	1	1
Ympäristölupahakemuksia	10	8	1	5	3
Rakennusilmoituksia	10	15	6	15	16
Poikkeuslupahakemuksia	0	2	0	1	1
Suoritettavat katselmukset	88	150	160	150	100
Suoritettavat valvonta-ym.toimenpiteet	38	40	15	40	20
Suoritettavat arvioinnit	22	10	1		2

Toteutuminen 1.1.-31.12.2019

Ympäristötoimen toiminta oli pääsääntöisesti tavoitteiden mukaista. Rakennushankkeet olivat lähinnä pieniä rakennuksia mutta lupamaksutuottojen tilannetta korjaa Alajoen tuulivoimaloiden muutoslupamaksut.

Palo- ja pelastustoimen toimintatuottoihin on budjetoitu paloaseman vuokratulot 67.500 euroa, joka suunnitellusta poiketen kuuluukin teknisen lautakunnan budjettiin. Tästä johtuen palo- ja pelastustoimen toimintatuotot jäivät toteutumatta.

Lautakunta kokoontui 8 kertaa ja käsiteltyjä asioita oli 53 kpl. Uusia maa-aineslupia myönnettiin 1 kpl, ympäristölupia myönnettiin 3 kpl, eläinsuojailmoituksia käsiteltiin 1kpl ja rakennus- ja toimenpidelupia myönnettiin 66 kpl.

Ympäristölupien valvontatarkastuksista jäi suurin osa toteutumatta. Suurin osa työajasta meni teknisen toimen töihin, mm. lukiotyömaan valvonta vei huomattavan osan työajasta.

Palo- ja pelastustoimi, väestönsuojelu ja öljyvahinkojen torjunta

Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitoksen toiminta-alueena on Kannuksen, Kokkolan ja Pietarsaaren kaupungit sekä Halsuan, Himangan, Kaustisen, Kruunupyyn, Kälviän, Lestijärven, Lohtajan, Luodon, **Perhon**, Toholammin, Ullavan ja Vetelin kunnat. Pelastustoimen toiminta-ajatuksena on Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen palo- ja henkilöturvallisuudesta vastaaminen lainsäädännön, johtosääntöjen ja toimintasäännön mukaisesti. Palvelun tuottajana on Kokkolan kaupunki.

Pelastuslaitoksen alue

Pelastusalue muodostuu 11 peruskunnasta. Alueellisen pelastustoimen isäntäkuntana toimii Kokkola, jonka hallinnon alaisuudessa toimii ylikunnallinen pelastuslautakunta, jossa on kaikkien kuntien edustus.

Organisaatio

Pelastuslaitoksen henkilöstö muodostuu 106 päätoimisesta viran tai toimen haltijasta sekä noin 430 vapaaehtoisesta sopimuspalokuntalaisesta. Pelastuslaitoksen toimintaan kuuluu myös vapaaehtoistoiminnan puolella naisosastojen ja nuoriso-osastojen aktiivista toimintaa.

Palvelutasopäätös

Pelastustoimen palvelutason tulee vastata onnettomuusuhkia. Palvelutasoa määritettäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa. Pelastustoimen palvelutasoa valvoo aluehallintovirasto.

Pelastustoimi on suunniteltava ja toteutettava siten, että onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Alueen pelastustoimi päättää pelastustoimen palvelutasosta kuntia kuultuaan. Palvelutasopäätöksessä selvitetään alueella esiintyvät uhat, käytettävät voimavarat ja määritellään onnettomuuksien ehkäisyn, pelastustoiminnan ja väestönsuojelun palvelujen taso sekä suunnitelma niiden kehittämiseksi. Palvelutasopäätös on voimassa määräajan.

Talous Ympäristötoimi

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muutos	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	57.872,65	30.300		30.300	38.294,17	-7.994,17
Toimintakulut	-58.528,86	-64.630		-64.630	-55.333,13	-9.296,87
Toimintakate	-656,21	-34.330		-34.330	-17.038,96	-17.291,04
Toimintakate €/as	-0,23	-12,16		-12,16	-6,18	

Talous Palo- ja pelastustoimi

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muutos	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	27.795,68	67.500		67.500	0,00	67.500,00
Toimintakulut	-271.841,33	-358.330		-358.330	-304.225,44	-54.104,56
Toimintakate	-244.045,64	-290.770		-290.770	-304.225,44	13.455,44
Sumu-poistot	-20.658,72	-24.500		-24.500	-25.422,38	
Toimintakate €/as	-86,42	-102,96		-102,96	-110,27	
Käyttöomaisuus						
Arvo 1.1.	109.235,43				119.091,73	
Lisäykset	39.212,07				0,00	
Vähennykset	-8.697,05				0,00	
Poistot, sumu	-20.658,72				-24.669,84	
Poistot, lisä	0,00				-752,54	
Arvo 31.12	119.091,73				93.669,35	

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

	Tp 2018	Ta 2019	Ta-muutos	Ta 2019 yht.	Tp 2019	Poikkeama
Toimintatuotot	85.668,34	97.860		97.860	38.294,17	59.565,83
Toimintakulut	-330.370,19	-422.960		-422.960	-359.558,57	-63.401,43
Toimintakate	-244.701,85	-325.100		-325.100	-321.264,40	-3.835,60

Sumu-poistot	-20.658,72	-24.500		-24.500	-25.422,38	922,38
Toimintakate €/as	-86,65	-115,12		-115,12	-116,44	

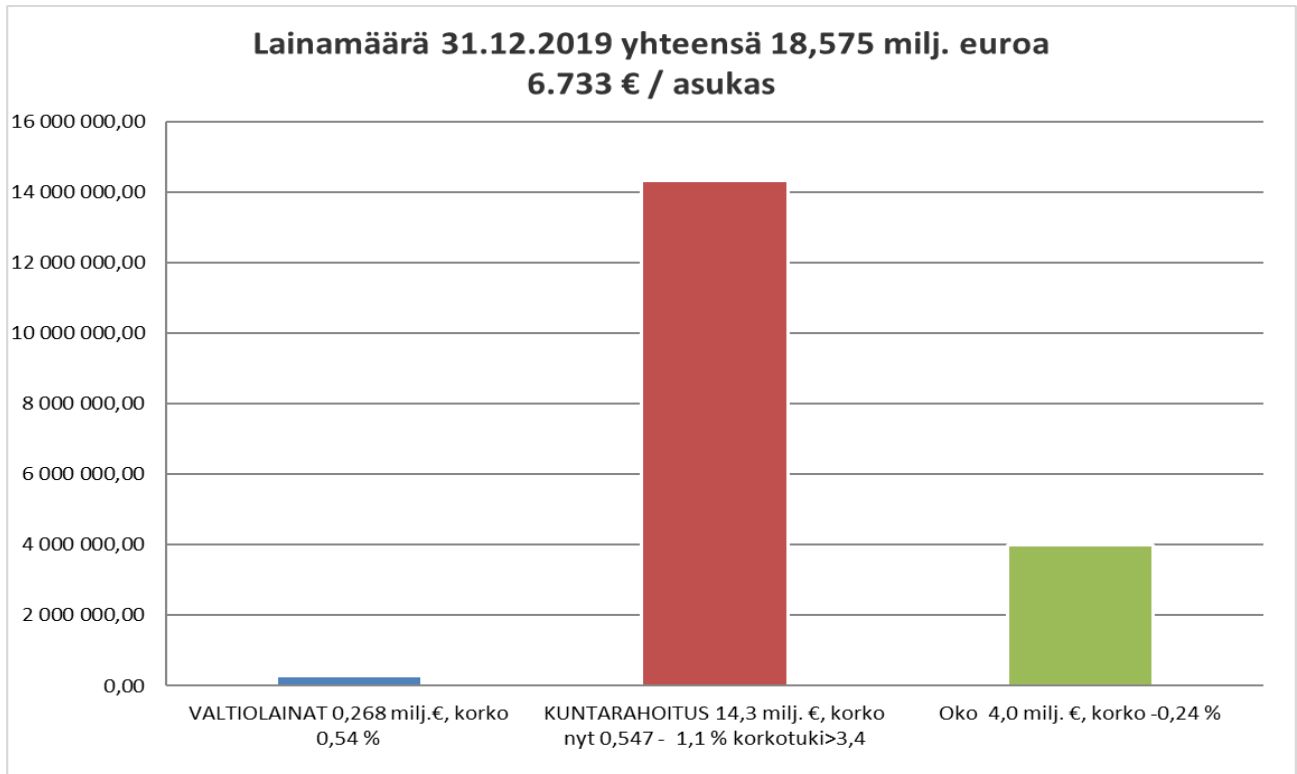
TOTEUTUMINEN 1.1. – 31.12.2019

	Alkuperäinen ta	Ta-muutokset	Ta muut. jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatuotot						
Myyntituotot	1 930 090		1 930 090	1 879 078,50	-51 011,50	97,4
Maksutuotot	163 400		163 400	197 014,69	33 614,69	120,6
Tuet ja avustukset	205 010		205 010	259 793,86	54 783,86	126,7
Vuokratuotot	3 224 020		3 224 020	3 096 722,27	-127 297,73	96,1
Muut toimintatuotot	<u>1 075 230</u>		<u>1 075 230</u>	<u>1 151 589,07</u>	<u>76 359,07</u>	<u>107,1</u>
Toimintatuotot yht.	6 597 750	0	6 597 750	6 584 198,39	-13 551,61	99,8
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-6 831 480	-24 000	-6 855 480	-6 814 710,64	40 769,36	99,4
Palkat ja palkkiot	-5 384 750	-19 800	-5 404 550	-5 518 192,87	-113 642,87	102,1
Henkilöstösivukulut	-1 446 730	-4 200	-1 450 930	-1 388 343,12	62 586,88	95,7
Henkilöstökorvaukset				91 825,35	91 825,35	
Asiakaspalvelujen ostot muilta	-10 736 000		-10 736 000	-11 216 454,78	-480 454,78	104,5
Muiden palvelujen ostot	-2 468 610	-10 000	-2 478 610	-2 551 597,53	-72 987,53	102,9
Projektit	-68 500		-68 500	-79 694,61	-11 194,61	116,3
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 737 570		-1 737 570	-1 705 723,28	31 846,72	98,2
Avustukset	-443 500	-55 000	-498 500	-404 940,83	93 559,17	81,2
Vuokramenot	-1 961 770		-1 961 770	-1 840 409,42	121 360,58	93,8
Muut toimintakulut	<u>-1 168 000</u>		<u>-1 168 000</u>	<u>-1 148 759,99</u>	<u>19 240,01</u>	<u>98,4</u>
Toimintakulut yht.	-25 415 430	-89 000	-25 504 430	-25 762 291,08	-257 861,08	101,0
Toimintakate	-18 817 680	-89 000	-18 906 680	-19 178 092,69	-271 412,69	101,4
Verotulot	8 203 000		8 203 000	7 525 664,06	-677 335,94	91,7
Valtionosuudet	11 340 000	-41 880	11 298 120	12 376 248,00	1 078 128,00	109,5
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotuotot	294 000		294 000	325 447,34	31 447,34	110,7
Muut rahoitustuotot	21 000		21 000	31 141,23	10 141,23	148,3
Korkomenot	-232 000		-232 000	-109 177,75	122 822,25	47,1
Muut rahoitusmenot	-44 000		-44 000	<u>135 514,84</u>	<u>179 514,84</u>	<u>-308,0</u>
	19 582 000	-41 880	19 540 120	20 284 837,72	744 717,72	103,8
Vuosikate	764 320	-130 880	633 440	1 106 745,03	473 305,03	174,7
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 512 950		-1 512 950	-1 491 227,94	21 722,06	
Arvonalentumiset						
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tulot						
Satunnaiset menot						
Tilikauden tulos	-748 630	-130 880	-879 510	-384 482,91	495 027,09	43,7
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)				6 253,08	6 253,08	
Varausten lisäys(-)/vähennys(+)						
Rahastojen lisäys(-)/vähennys(+)	400 000			464 321,82		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-348 630	-130 880	-479 510	86 091,99	565 601,99	-18,0

3.3. RAHOITUSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN 1.1. – 31.12.2019

	<u>Alkuperäinen ta</u>	<u>Ta-muutokset</u>	<u>Ta muut. jälk.</u>	<u>Toteutuma</u>	<u>Poikkeama</u>
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	764 320	-130 880	633 440	1 106 745,03	473 305,03
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät				-10 476,56	-10 476,56
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 287 000	-375 300	-2 662 300	-1 268 025,72	1 394 274,28
Rahoitusosuudet investointimen.	30 000		30 000		-30 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>25 000</u>		<u>25 000</u>	<u>18 144,90</u>	<u>-6 855,10</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 467 680	-506 180	-1 973 860	-153 612,35	1 820 247,65
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			0		0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-40 000		-40 000	-36 191,01	3 808,99
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>1 078 000</u>		<u>1 078 000</u>	<u>2 000 000,00</u>	<u>922 000,00</u>
	1 038 000	0	1 038 000	1 963 808,99	925 808,99
Vaikutus maksuvalmiuteen	-429 680	-506 180	-935 860	1 810 196,64	2 746 056,64

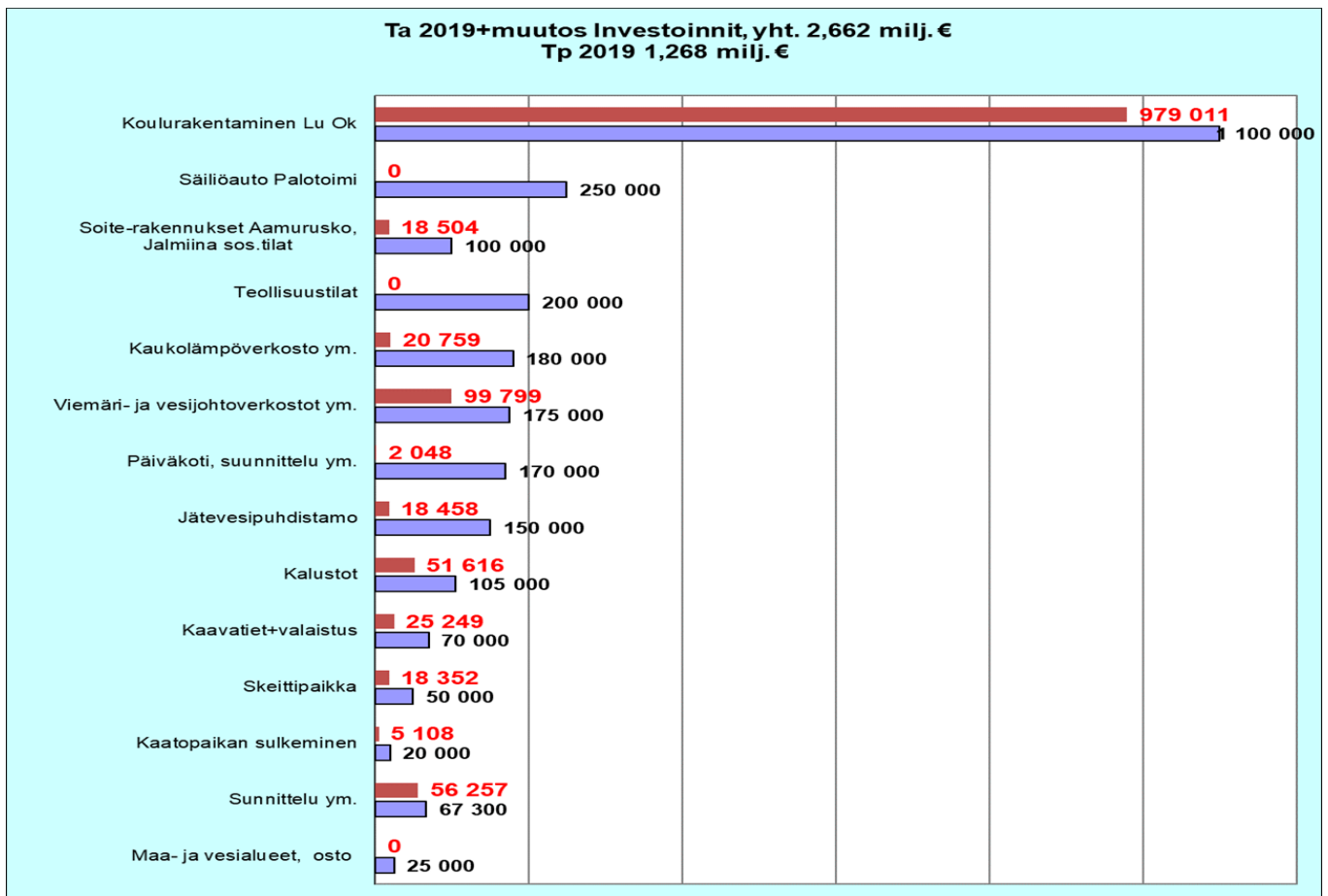
3.4. INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN 2019

Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvoiden toteutumisesta 2019														
INVESTOINTIOSA	Määrärahat	Alkup. ta	muutos	Ta+muutos	Toteutuma	Poikkeama	Tot.-%	Alkup. ta	muutos	Ta+muutos	Toteutuma	My voitot	Poikkeama	Tot.-%
Maa- ja vesialueet, torntimaat	-25 000	-25 000	-25 000	0,00	-25 000,00	0,00	0,00	25 000	0	25 000	18 144,90	-10 476,56	6 855,10	72,58
Osakkeet, Metsäliitto, Kosek, Työplus O	-17 000	-17 000	-25 300	-43 912,39	1 612,39	103,81	103,81							
Suunnitteluterväät, yleiskaava	-10 000	-10 000	-10 000	-12 344,75	2 344,75	123,45	123,45							
Yksityisten perusrannusten kunt	-15 000	-15 000	-15 000	0,00	-15 000,00	0,00	0,00							
Kaavat, perusrannus	-20 000	-20 000	-20 000	-18 133,69	-1 866,31	90,67	90,67							
Kaavateiden valaistus	-50 000	-50 000	-50 000	-7 115,65	-42 884,35	14,23	14,23							
Skeittipaikan kentän perusrannus	-50 000	-50 000	-50 000	-18 351,69	-31 648,31	36,70	36,70							
Ict- ja toimistokoneet, hallinnon työkal	-65 000	-65 000	-65 000	-31 337,17	-33 662,83	48,21	48,21							
Kirjaston jäähdytys	-20 000	-20 000	-20 000	0,00	-20 000,00	0,00	0,00							
Sivystöimi, muu kalusto	-20 000	-20 000	-20 000	-20 278,76	278,76	101,39	101,39							
Palotorni/ säiliöauto	-250 000	-250 000	-250 000	0,00	-250 000,00	0,00	0,00							
Teollisuustilat Teräsräpuhallamo	-200 000	-200 000	-200 000	0,00	-200 000,00	0,00	0,00							
Lukiorakennus	-500 000	-500 000	-1 000 000	-979 010,86	-20 989,14	97,90	97,90							
Oksakosken koulu	-100 000	-100 000	-100 000	0,00	-100 000,00	0,00	0,00							
Kivikoulu, keskeneräisiä	0	0	0	27 134,75	-27 134,75	1,20	1,20							
Päiväkot, varhaiskasvatus tilatarpeet	-170 000	-170 000	-170 000	-2 047,50	-167 952,50	0,00	0,00							
Jalminakoti, tilatarpeet	-60 000	-60 000	-60 000	0,00	-60 000,00	0,00	0,00							
Ammuruskon tilatarpeet	-190 000	-190 000	150 000	-18 504,03	-21 495,97	46,26	46,26							
Kautilämpöverkosto	-150 000	-150 000	-150 000	0,00	-150 000,00	0,00	0,00							
Kautilämpöväihimien uusiminen	-30 000	-30 000	-30 000	-20 758,88	-9 241,12	69,20	69,20							
Vesijohoverkosto	-20 000	-20 000	-20 000	-2 178,98	-17 821,02	10,89	10,89							
Vesijohoverkoston peruskorjaus	-30 000	-30 000	-30 000	-40 169,58	10 169,58	133,90	133,90							
Viemäriverkosto	-20 000	-20 000	-20 000	-7 473,73	-12 526,27	37,37	37,37							
Viemäriverkoston puhdistus ja kuntok	-25 000	-25 000	-25 000	-14 833,60	-10 166,40	59,33	59,33							
Jätevesipuhdistamo	-150 000	-150 000	-150 000	-18 457,98	-131 542,02	12,31	12,31							
Jängän kylän viemäriointi	-80 000	-80 000	-80 000	-35 142,80	-44 857,20	43,93	43,93	30 000		30 000	0,00		30 000,00	0,00
Kaatoaikan maisemointi	-20 000	-20 000	-20 000	-5 108,43	-14 891,57	25,54	25,54							
Yhteensä netto	-2 287 000	-2 287 000	-375 300	-1 268 025,72	-1 394 274,28	47,63	47,63	55 000	0	55 000	18 144,90	-10 476,56	36 855,10	32,99

INVESTOINNIT, Tilinpäätös 2019						
MAA- JA VESIALUEET, TONTTIMAAT						
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
	KÄYTTÖOMAISUUS					
0	Menot	-25 000		-25 000	0,00	0,00
11 850	Tulot	25 000		25 000	18 144,90	72,58
11 850	Netto	0			18 144,90	
	<i>Maa-alueiden osto ja myynti</i>				10 476,56	
					7 668,34	
	JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS					
	SUUNNITTELU TEHTÄVÄT					
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-11 717	Menot	-10 000		-10 000	-12 344,75	123,45
	<i>Osayleiskaava Möttönen - Oksakoski, valmistelua</i>					
	OSAKKEET					
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-3 826	<i>Osakkeet</i>	-17 000	-25 300	-42 300	-43 912,39	103,81
					5 124,00	
					28 788,39	
					10 000,00	
	KAAVATIET; RAKENTAMINEN JA PERUSPARANNUS					
		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
	Menot	-20 000	0	-20 000	-18 133,69	90,67
	<i>Kaavateiden perusparannusta asemakaava-alueella</i>					
	KAAVATEIDEN VALAISTUS					
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-22 998	Menot	-50 000		-50 000	-7 115,65	14,23
	<i>Valaisimien uusiminen, jouluvalot asemakaava-alueella</i>					
	YKSITYISTEIDEN PERUSPARANTAMINEN					
		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
0	Menot	-15 000		-15 000	0,00	0,00
	<i>Kuntaosuus</i>					
	<i>Käyttö 2.534,70 € on alle aktivointirajan -> kirjattu käyttötalouteen</i>					
	SKEITTIPAIKAN KENTÄN PERUSPARANNUS					
		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
	<i>Menot</i>	-50 000		-50 000	-18 351,69	36,70
	IRTAIN OMAISUUS					
	ICT- JA TOIMISTOKONEET					
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-14 551	Menot	-65 000		-65 000	-31 337,17	48,21
	<i>Hallinnon työkaluja, ProEconomica, Dynasty</i>					
	KEITTIÖIDEN KALUSTOT					
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-25 013	Menot					
	SIVISTYSTOIMI, MUU KALUSTO					
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-53 015	Menot	-20 000		-20 000	-20 278,76	101,39
24 960	<i>Perusopetus ja lukio 20 t€</i>					
	PALOTOIMI					
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-39 212	Menot	-250 000		-250 000	0,00	
36 493	Tulot					
-2 719	Netto					
	<i>v. 2019 Säiliöauto -> siirtyy vuodelle 2020</i>					
	TEKNINEN TOIMI/KALUSTO					
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-49 951	Menot					
	ASUNTOTUOTANTO					
<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-640 693	Menot					
	<i>Kärkelän rivitalo v. 2018</i>					

PÄIVÄKOTI/ VARHAISKASVATUKSEN						
		Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	TILATARPEET					
	Menot	-170 000		-170 000	-2 047,50	1,20
	KIRJASTON JÄÄHDYTYS	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	Menot	-20 000		-20 000		
	<i>Käyttö 8.260,00 € on alle aktivointirajan -> kirjattu käyttötalouteen</i>					
	TP 2018 OKSAKOSKEN KOULU	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	-82 079 Menot	-100 000		-100 000	0,00	
	TP 2018 LUKIORAKENNUS	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	-466 709 Menot	-500 000	-500 000	-1 000 000	-979 010,86	97,90
	<i>Lukion peruskorjaus v. 2018 - 2019, uusittu ilmanvaihto, sähköistys ja pinnat sekä ulkopuoliset peruserparannustyöt Poistolaskentaan 1.11.2019, taspoisto 20 vuotta, yht. 1,446 milj. €</i>					
	TP 2018 KIRKONKYLÄN KOULUT	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	Menot				27 134,75	
	<i>Yläkoulun tilatarpeet/ Kivikoulun kulut v. 2014-2017 keskeneräisistä käyttötalousmenoksi</i>					
	TP 2018 MAASEUTUOPPILAITOS					
	-16 093 Menot, Vesikatko, päärakennus					
	TP 2018 JALMIINAKOTI	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	-64 693 Menot	-60 000		-60 000	0,00	
	<i>Tilatarpeet</i>					
	<i>Ei toteutunut, kokonaisarviointi tehdään uudelleen</i>					
	AAMURUSKO	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	Menot	-190 000	150 000	-40 000	-18 504,03	46,26
	<i>Tilatarpeet</i>					
	<i>suunniteltua laajennusta ei toteutettu, totes tilatarpeiden uudelleen arvioinnilla ja käyttötarkoituksimuutoksilla</i>					
	TP 2018 TERVEYSKESKUS					
	-30 708 Menot					
	TP 2018 TEOLLISUUSTILAT					
	-663 841 Menot					
	323 022					
	TP 2018 TEOLLISUUS /TERÄSRAEPUHAL.	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	Menot	-200 000		-200 000		
	<i>Ei toteudu</i>					
	TP 2018 TEOLLISUUS/ TUKINMITTAUSJÄRJESTELMÄ					
	-145 000 Menot					
	145 000					
	VESI-, VIEMÄRI- JA KAUKOLÄMPÖLAITOS					
	TP 2018 KAUKOLÄMPÖLAITOS	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	-20 474 Menot	-150 000		-150 000	0,00	0,00
	<i>Verkostojen uusintaa ja laajentaminen</i>					
	KAUKOLÄMPÖLAITOS	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	Menot	-30 000		-30 000	-20 758,88	69,20
	<i>Kaukolämpövaihtimien uusiminen</i>					
	TP 2018 VESIJOHTOVERKOSTO	Ta 2019	Ta-muutos	Ta+muutos	Tp 2019	Käyttö%
	-5 283 Menot	-50 000		-50 000	-42 348,56	84,70
	<i>Toteutus: Salmelanharjun vedenottamon automaation uusiminen ja liittäminen etävalvontaan</i>					

<u>TP 2018</u>		<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-2 282	VIEMÄRIVERKOSTO					
	Menot	-45 000		-45 000	-22 307,33	49,57
	<i>Verkoston laajentaminen (nykyinen alue) 20 t€</i>					
	<i>Viemäriverkoston puhdistus ja kuntokartoitus 25 t€</i>					
	JÄNGÄN KYLÄN VIEMÄRÖINTI					
<u>TP 2018</u>	- HANKE	<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
0	Menot	-80 000		-80 000	-35 142,80	43,93
	Tulot, avustus 30 %	30 000		30 000	0,00	0,00
	Netto	-50 000		-50 000	-35 142,80	70,29
	<i>Pohjavesialue</i>					
	<i>Pohjavesialueella olevian vak. asuinrakennusten talokohtaisen jätevesijärjestelmien avustaminen</i>					
	JÄTEVESIPUHDISTAMON					
<u>TP 2018</u>	UUSIMINEN	<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
-2 034 784	Menot	-150 000		-150 000	-18 457,98	12,31
	<i>Suunnittelu ja rakentaminen 2017 - 2018</i>					
	<i>Pihatyöt, asfaltointi, vanhan poisto v. 2019</i>					
	<i>Toteutus: Pihatyöt, asfaltointi ja vanhan käyttötarkoituksen muutos</i>					
<u>TP 2018</u>	KAATOPAIKAN SULKEMINEN	<u>Ta 2019</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>Ta+muutos</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Käyttö%</u>
	<i>Menot</i>	-20 000		-20 000	-5 108,43	25,54
	INVESTOINTIHANKKEET 2019 - 2021					
<u>TP 2018</u>	INVESTOINNIT YHTEENSÄ	<u>TA 2019</u>			<u>TS 2020</u>	<u>TS 2021</u>
-4 735 397	MENOT	-2 287 000	-375 300	-2 662 300	-1 268 025,72	949,07
883 802	TULOT	55 000	0	55 000	18 144,90	72,58
-3 851 595	NETTO	-2 232 000	-375 300	-2 607 300	-1 249 880,82	1 021,65
224 721	<i>Myyntivoitot</i>				10 476,56	
659 080	<i>Ilman myyntivoittoja</i>				7 668,34	

4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

4.1. TULOSLASKELMA, euroa

	<u>1.1.-31.12.2019</u>	<u>1.1.-31.12.2018</u>
Toimintatuotot		
	<u>Ulkoiset tilit</u>	<u>Ulkoiset tilit</u>
Myyntituotot	1 448 581,11	1 296 305,31
Maksutuotot	189 498,20	186 458,02
Tuet ja avustukset	259 793,86	161 760,13
Vuokratuotot	1 370 059,70	1 267 256,45
Muut toimintatuotot	<u>69 755,23</u>	<u>272 018,46</u>
Toimintatuotot yht.	3 337 688,10	3 183 798,37
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-6 814 710,64	-6 701 843,52
Palkat ja palkkiot	-5 518 192,87	-5 384 836,69
Henkilöstökorvaukset	91 825,35	82 397,72
Henkilöstösivukulut	-1 388 343,12	-1 399 404,55
Eläkekulut	-1 239 187,02	-1 209 750,86
Muut henkilöstösivukulut	-149 156,10	-189 653,69
Palvelujen ostot	-13 778 429,46	-13 651 339,99
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 331 706,07	-1 340 387,20
Avustukset	-404 940,83	-457 671,19
Vuokrakulut	-119 324,50	-109 017,62
Muut toimintakulut	<u>-66 669,29</u>	<u>-51 947,39</u>
Toimintakulut yht.	-22 515 780,79	-22 312 206,91
Toimintakate	-19 178 092,69	-19 128 408,54
Verotulot	7 525 664,06	7 715 145,18
Valtionosuudet	12 376 248,00	11 390 780,00
Rahoitustulot ja -menot		
Korkotuotot	305 081,70	215 488,90
Muut rahoitustuotot	14 209,93	17 255,66
Korkokulut	-88 812,11	-65 352,38
Muut rahoituskulut	<u>152 446,14</u>	<u>-201 236,48</u>
	20 284 837,72	19 072 080,88
Vuosikate	1 106 745,03	-56 327,66
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 491 227,94	-1 413 033,73
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-384 482,91	-1 469 361,39
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	6 253,08	6 253,08
Varausten lisäys(-)/vähennys(+)	0,00	0,00
Rahastojen lisäys(-)/vähennys(+)	464 321,82	60 000,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	86 091,99	-1 403 108,31

4.2. RAHOITUSLASKELMA, euroa

Toiminnan rahavirta	<u>1.1.-31.12.2019</u>	<u>1.1.-31.12.2018</u>
Vuosikate	1 106 745,03	-56 327,66
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-10 476,56</u>	<u>-224 721,33</u>
	1 096 268,47	-281 048,99
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 268 025,72	-4 735 396,77
Rahoitusosuudet investointimenoihin		24 960,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovi	<u>18 144,90</u>	<u>858 841,66</u>
	-1 249 880,82	-3 851 595,11
Toiminnan ja investointien rahavirta	-153 612,35	-4 132 644,10
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		6 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-36 191,01	-34 407,90
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>2 000 000,00</u>	<u>-2 500 000,00</u>
	1 963 808,99	3 465 592,10
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	10 327,27	-9 667,05
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 391,45	1 115,23
Saamisten muutos	-911 491,05	-235 877,45
Korottomien velkojen muutos	<u>-640 709,40</u>	<u>866 744,39</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-1 543 264,63	622 315,12
Rahoituksen rahavirta	<u>420 544,36</u>	<u>4 087 907,22</u>
Rahavarojen muutos	<u>266 932,01</u>	<u>-44 736,88</u>
Rahavarat 31.12.	6 469 980,99	6 203 048,98
Rahavarat 01.01.	<u>-6 203 048,98</u>	<u>-6 247 785,86</u>
Rahavarojen muutos	266 932,01	-44 736,88

4.3. PERHON KUNNAN TASE 31.12.2019

VASTAAVAA

A. PYSYVÄT VASTAAVAT

	Tp 2019	Tp 2018
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Aineettomat oikeudet		
2. Muut pitkävaikutteiset menot	85 124,95	60 068,14
	85 124,95	60 068,14
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	1 204 659,67	1 212 328,01
2. Rakennukset	16 693 854,59	15 869 581,54
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 487 047,11	6 902 287,32
4. Koneet ja kalusto	411 429,20	566 519,66
5. Muut aineelliset hyödykkeet	20 518,91	20 518,91
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset h:	38 493,10	584 606,90
	24 856 002,58	25 155 842,34
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	2 162 001,18	2 118 088,79
2. Muut saamiset	39 553,22	39 553,22
	2 201 554,40	2 157 642,01
PYSYVÄT VASTAAVAT	27 142 681,93	27 373 552,49
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1. Valtion toimeksiannot	562,71	641,95
2. Muut toimeksiantojen varat	18 535,55	18 535,55
	19 098,26	19 177,50
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
1. Aineet ja tarvikkeet	9 142,27	7 750,82
	9 142,27	7 750,82
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
1. Lainasaamiset	571 774,58	576 281,18
2. Muut saamiset	410 021,92	399 021,92
	981 796,50	975 303,10
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	470 764,50	386 178,05
2. Lainasaamiset	27 631,25	46 552,80
3. Muut saamiset	44 164,70	174 735,63
4. Siirtosaamiset	1 079 684,15	109 780,47
	1 622 244,60	717 246,95
III Rahoitusarvopaperit		
1. Osakkeet ja osuudet	2 121 898,76	1 937 612,93
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentti	221 549,91	211 210,72
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 326 611,61	3 085 429,73
	5 670 060,28	5 234 253,38
IV Rahat ja pankkisaamiset	799 920,71	968 795,60
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 083 164,36	7 903 349,85
VASTAAVAA YHTEENSÄ	36 244 944,55	35 296 079,84

VASTATTAVAA

A OMA PÄÄOMA

	Tp 2019	Tp 2018
I Peruspääoma	9 239 255,80	9 239 255,80
III Muut omat rahastot	2 809 171,69	3 273 493,51
IV Edellisten tilikausien ylijäämä	3 069 457,59	4 472 565,90
V Tilikauden ylijäämä	86 091,99	-1 403 108,31
	15 203 977,07	15 582 206,90
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero	166 349,28	172 602,36
	166 349,28	172 602,36
C PAKOLLISET VARAUKSET		
2. Muut pakolliset varaukset	250 000,00	250 000,00
	250 000,00	250 000,00
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1. Muut toimeksiantojen pääomat	94 084,65	83 836,62
	94 084,65	83 836,62
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilt	14 298 861,00	14 307 473,00
2. Lainat julkisyhteistöltä	239 804,98	267 853,58
3. Muut velat	25 113,74	24 970,06
	14 563 779,72	14 600 296,64
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat	4 000 000,00	2 000 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilt	8 612,00	8 612,00
3. Lainat julkisyhteistöltä	28 048,59	27 579,00
4. Saadut ennakot	78 605,00	112 400,00
5. Ostovelat	663 085,37	1 311 160,10
6. Muut velat	114 855,55	116 375,80
7. Siirtovelat	1 073 547,32	1 031 010,42
	5 966 753,83	4 607 137,32
VIERAS PÄÄOMA	20 530 533,55	19 207 433,96
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	36 244 944,55	35 296 079,84

4.4. PERHON KUNTAKONSERNIN TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

4.4.1. PERHON KUNTAKONSERNIN TULOSLASKELMA, euroa

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Toimintatuotot	14 521 760,27	14 166 097,70
Toimintakulut	-34 731 866,75	-33 972 016,55
Osuus osakuusyht. voitosta (tappiosta)	3 625,20	2 150,56
Toiminakate	-20 206 481,28	-19 803 768,29
Verotulot	7 519 388,54	7 708 916,19
Valtionosuudet	13 547 174,38	12 558 323,22
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	306 728,55	217 185,34
Muut rahoitustuotot	22 924,16	19 047,03
Korkokulut	-107 476,02	-81 719,05
Muut rahoituskulut	151 324,67	-210 710,28
Vuosikate	1 233 583,00	407 274,16
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 931 755,56	-1 836 000,47
Arvonalentumsiet		
Satunnaiset erät	0,00	-961,62
Tilikauden tulos	-698 172,56	-1 429 687,93
Tilinpäätössiirrot	459 377,86	-5 787,01
Tilikauden verot	-662,49	-66,62
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet	-3 957,50	-3 868,77
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-243 414,69	-1 439 410,33

4.4.2. PERHON KUNTAKONSERNIN RAHOITUSLASKELMA, euroa

	<u>Tp 2019</u>	<u>Tp 2018</u>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 233 583,00	407 274,14
Satunnaiset erät		-961,60
Tulorahoituksen korjauserät	-86 042,78	-180 588,72
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 705 661,16	-5 498 697,09
Rahoitusosuudet inv.menoihin		52 468,66
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luov.tulot	30 288,56	886 337,66
Toiminnan ja investointien rahavirta	-527 832,38	-4 334 166,95
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen lisäykset	-18 099,84	-2 000,00
Antolainauksen vähennykset	11 137,56	8 054,22
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	802 711,02	6 277 800,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-394 494,98	-320 954,43
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 049 544,11	-2 643 937,23
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,00	0,00
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muut.	89 761,15	46 861,02
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 247,63	-12 065,09
Saamisten muutokset	-1 231 669,99	-73 057,21
Korottomien velkojen muutokset	-672 544,18	779 529,78
Rahoituksen rahavirta	635 097,22	4 060 231,06
Rahavarojen muutos	107 264,84	-273 935,89
Rahavarat 31.12.	7 282 688,81	7 175 423,97
Rahavarat 1.1.	7 175 423,97	7 449 359,86
	107 264,84	-273 935,89

4.4.3. PERHON KUNTAKONSERNIN TASE 31.12.2019

VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
	Tp 2019	Tp 2018		Tp 2019	Tp 2018
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma		
Aineettomat oikeudet	54 969,52	65 938,17		9 239 255,80	9 239 255,80
Muut pitkävaikuttiset menot	85 124,95	60 068,14		85 212,89	85 212,89
	140 094,47	126 006,31			
Aineelliset hyödykkeet			Muut omat rahastot		
Maa- ja vesialueet	1 396 787,24	1 342 008,47		2 910 938,76	3 401 454,24
Rakennukset	22 062 286,04	21 170 243,89		4 291 580,23	5 729 124,44
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 693 701,60	7 112 189,54		<u>-243 414,69</u>	<u>-1 439 404,33</u>
Koneet ja kalusto	680 280,24	833 751,04		16 283 572,99	17 015 643,04
Muut aineelliset hyödykkeet	23 694,62	22 997,13			
Ennakkomaksut ja keskeneneräiset hankinnat	<u>181 531,82</u>	<u>893 849,09</u>			
	31 038 281,56	31 375 039,16			
Sijoitukset			VÄHEMMISTÖOSUUDET		
Osakkuusyhteisöosuudet	62 380,68	62 380,68		364 177,59	368 561,38
Osakkeet ja osuudet	617 933,69	570 514,51			
Muut lainasaamiset	14 946,22	14 946,22			
Muut saamiset	<u>61 243,86</u>	<u>60 120,11</u>			
	756 504,45	707 961,52			
PYSYVÄT VASTAAVAT			PAKOLLISET VARAUKSET		
	31 934 880,48	32 209 006,99		<u>422 642,66</u>	<u>489 043,93</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT				422 642,66	489 043,93
Valtion toimeksiannot	113 591,46	102 649,91			
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	50 014,44	18 535,55			
Muut toimeksiantojen varat	<u>12 434,82</u>	<u>12 883,03</u>			
	176 040,72	134 068,49			
VAIHTUVAT VASTAAVAT			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Vaihto-omaisuus				<u>345 420,98</u>	<u>223 205,08</u>
Aineet ja tarvikkeet	74 837,78	76 033,59		<u>143 064,10</u>	<u>133 625,87</u>
Muu vaihto-omaisuus	<u>39 957,14</u>	<u>37 513,70</u>		488 485,08	356 830,95
	114 794,92	113 547,29			
Saamiset			VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikaiset saamiset			Pitkäaikainen		
Lainasaamiset	59 492,95	36 526,00		Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 330 800,27
Muut saamiset	<u>410 021,92</u>	<u>399 021,92</u>		Lainat julkisyhteistöltä	344 213,31
	469 514,87	435 547,92		Liittymismaksut ja muut velat	25 113,74
Lyhytaikaiset saamiset					16 700 127,32
Myyntisaamiset	1 113 800,48	802 156,79			16 278 016,22
Lainasaamiset	18 551,57	33 558,06			
Muut saamiset	422 098,67	442 742,77			
Siirtosaamiset	<u>1 133 658,49</u>	<u>203 087,48</u>			
	2 688 109,21	1 481 545,10			
Rahoitusarvopaperit			Lyhytaikainen		
Osakkeet ja osuudet	2 121 898,76	1 937 612,93		Joukkovelkakirjalainat	4 000 000,00
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteit	221 549,91	211 210,72		Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	303 335,29
Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 326 611,61	3 085 429,73		Lainat julkisyhteistöltä	57 851,49
	5 670 060,28	5 234 253,38		Saadut ennakot	124 400,91
Rahat ja pankkisaamiset				Ostovelat	1 263 333,09
	1 612 628,53	1 941 170,59		Muut velat	410 892,94
VAIHTUVAT VASTAAVAT				Siirtovelat	2 246 913,26
	10 555 107,81	9 206 064,28		Laskennalliset verovelat	<u>296,39</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ					8 407 023,37
	42 666 029,01	41 549 139,76			7 041 044,24
					25 107 150,69
					23 319 060,46
					VASTATTAVAA YHTEENSÄ
				42 666 029,01	41 549 139,76

5. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Suluissa oleva numero viittaa yleisohjeessa olevaan liitetietonumerointiin.

5.1 KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1. ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA MENETELMÄT (1)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnan valtuusto on vahvistanut poistosuunnitelman 29.10.2012, §51.

POISTOSUUNNITELMA 1.1.2013 LUKIEN								
			Kuntajaoston suositus					
			poisto-	poisto-	Voimassaolevat		Poistoajat	
			menetelmä	vuosina tai %	poistoajat 1.1.1997 alk.			
								1.1.2013 alkaen
Aineettomat hyödykkeet								
1001	Aineettomat oikeudet		tasa	5-20 v	tasa	3 v	tasa 5-20 v	
1002	Tietoliikenneohjelmistot		tasa	2-5 v	tasa	5 v	tasa 5 v	
1011	Muut pitkävaikuttiset menot							
	Konsemiliikeyarvo		tasa	2-5 v	tasa	5 v	tasa 2-5 v	
	Liiketarvo		tasa	2-5 v	tasa	5 v	tasa 2-5 v	
	Muut		tasa	2-5 v	tasa	5 v	tasa 2-5 v	
Aineelliset hyödykkeet								
1100	Maa- ja vesialueet		ei poistoa		ei poistoa		ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat								
1110	Hallinto- ja laitosrakennukset		tasa	20-50 v	tasa	50 v	tasa 20-50 v	
1111	Tehdas- ja tuotantorakennukset		tasa	20-30 v	tasa	30 v	tasa 20-30 v	
	Kaukolämpölaite 2011				tasa	20 v	tasa 20 v	
1112	Taloussrakennukset		tasa	10-20 v	tasa	20 v	tasa 10-20 v	
1113	Vapaa-ajan rakennukset		tasa	20-30 v	tasa	30 v	tasa 20-30 v	
1120	Asuinrakennukset		tasa	30-50 v	tasa	40 v	tasa 30-50 v	
Kiinteät rakenteet ja laitteet								
1131	Kadut, tiet, torit ja puistot		menoj.	15-20 %	menoj.	15 %	menoj. 15-20 %	
	Sillat, laiturit ja uimalat		menoj.	10-25 %	menoj.	15 %	menoj. 15-25 %	
1136	Muut maa- ja vesirakenteet		menoj.	10-20 %	menoj.	15 %	menoj. 15-20 %	
1140	Vedenjakeluverkosto		menoj.	7-10 %	menoj.	7 %	menoj. 7-10 %	
1141	Viemäriverkko		menoj.	7-10 %	menoj.	7 %	menoj. 7-10 %	
1142	Kaukolämpöverkko ja laitos		menoj.	10-15 %	menoj.	10 %	menoj. 10-15 %	
	Sähköjohdot, muuntoasemat		menoj.	15-20 %	menoj.	15 %	menoj. 15-20 %	
1143	Ulkoväläistyslaitteet		menoj.	15-20 %	menoj.	15 %	menoj. 15-20 %	
	Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset		menoj.	20-22 %	menoj.	20 %	menoj. 20-22 %	
	Maakaasuverkko		menoj.	12-15 %	menoj.	15 %	menoj. 15 %	
1144	Muut putki- ja kaapeliverkot		menoj.	15-20 %	menoj.	15 %	menoj. 15-20 %	
1150	Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet		menoj.	15-20 %	menoj.	15 %	menoj. 15-20 %	
	Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet		menoj.	15-20 %	menoj.	15 %	menoj. 15-20 %	
	Liikenteen ohjauslaitteet		menoj.	20-25 %	menoj.	20 %	menoj. 20-25 %	
1159	Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet		menoj.	20-25 %	menoj.	20 %	menoj. 20-25 %	

		Kuntajaoston suositus						
		poisto-	poisto-	Voimassaolevat		Poistoajat 1.1.2013 alkaen		
		menetelmä	vuosina tai %	poistoajat 1.1.1997 alk.				
Koneet ja kalusto								
	Rautaiset alukset	menoj.	15-20 %	menoj.	15 %	menoj.	15-20 %	
	Puiset alukset ja muut uivat työk.	menoj.	20-27 %	menoj.	20 %	menoj.	20-27 %	
1175	Muut kuljetusvälineet	menoj.	25-30 %	menoj.	25 %	menoj.	25-30 %	
	Muut liikkuvat työkoneet	menoj.	25-30 %	menoj.	25 %	menoj.	25-30 %	
	Muut raskaat koneet	menoj.	20-25 %	menoj.	25 %	menoj.	20-25 %	
	Muut kevyet koneet	menoj.	25-30 %	menoj.	25 %	menoj.	25-30 %	
	Sairaala-, terveydenh. ym. laitt.	menoj.	20-30 %	menoj.	20 %	menoj.	20-30 %	
1170	Atk-laitteet	tasa	3-5 v	tasa	5 v	tasa	3-5 v	
1179	Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3-5 v	tasa	5 v	tasa	3-5 v	
Muut aineelliset hyödykkeet								
1181	Luonnonvarat	käytön mukaan		käytön mukaan		käytön mukaan		
1185	Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		
1195	Keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		
1200-	Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		
	Investointiraja (pienhankintaraja)	10 000 €		5 000 €		10 000 €		
Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen vaan kaluston poistoaikaa.								
Hankkeen perusparannusmeno lisätään hyödykkeen poistamattomaan hankintamenuun ja poistetaan jäljellä olevan poistoajan kuluessa, jollei erilliseen poistosuunnitelmaan ole erityistä syytä. Perusparannusmenon poikkeavaa poistoaikaa koskeva määrittely tehdään perusparannushankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen hankesuunnitelman yhteydessä.								

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut 22.11.2016 uuden yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän suunnitelmanmukaisista poistoista. Kunnan poistosuunnitelman poistoajat ovat uuden suosituksen poistoajojen ja –menetelmien mukaisia.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenuun tai sitä alempaan arvoon, jos markkina-arvo 31.12.2019 on hankinta-arvoa alempi.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

5.2 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitaseeseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät ja tytäryhteisöt, joissa kunnalla on määräamisvalta. Perhon kunta on laatinut täydellisen konsernitilinpäätöksen tulos- ja rahoituslaskelmineen tilinpäätökseen 2015. Konsernitilinpäätös on laadittu samoilla periaatteilla kuin aikaisempina vuosina.

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty siltä osin kuin niistä sai tietoja.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan. Veroperusteisia varauksia ei ole.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksessa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuus

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiön käyttöomaisuuden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Kiinteistö Oy Perhon Kartano noudattaa poistosuunnitelmaa.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Perhon Opiskelija-asunnot Oy on kokonaan kunnan omistama 1.2.2017 alkaen. Konsernitaseet eivät ole vertailukelpoisia.

5.3 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

2. TOIMINTATUOTOT KUNNAN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA, ulkoiset (6)

	Konserni		Kunta	
	Tp 2019	Tp 2018	Tp 2019	Tp 2018
Yleishallinto	837 955,74	768 842,45	837 955,74	768 842,45
Sosiaalitoimi ja terveystoimi	0,00	3 100,48	0,00	3 100,48
Sivistys- ja vapaa-ajanltk	389 883,69	338 615,43	389 883,69	338 615,43
Tekninen toimi (ei liikel.)	1 430 241,76	1 317 992,28	1 430 241,76	1 317 992,28
Liikelaitokset	641 472,74	669 579,39	641 472,74	669 579,39
Ympäristötoimi	38 134,17	85 668,34	38 134,17	85 668,34
Perhon Kehitysyritys Oy	20 000,00	22 000,00		
Kiint. Oy Perhon Kartano	81 530,51	93 930,94		
As Oy Perhonjokiranta	13 856,73	13 855,00		
Perhon Opiskelija-asunnot Oy	29 263,05	22 956,55		
As Oy Rivihiekka	15 747,74	17 699,14		
K-P:n erik.sair.hoito- ja peruspalv. ky	11 119 063,43	10 874 410,41		
K-P:n koulutusyhtymä	380 604,47	388 486,60		
K-P:n liitto	64 022,51	94 151,10		
- eliminoinnit	-540 016,27	-545 190,41		
	14 521 760,27	14 166 097,70	3 337 688,10	3 183 798,37

3. VEROTULOT ERITELTYNÄ KUNNAN TULOVEROON, OSUUTEEN YHTEISÖVERON TUOTOSTA, KIINTEISTÖVEROON JA MUIHIN VEROTULOIHIN (7)

Verotuloerittely	Konserni		Kunta	
	Tp 2019	Tp 2018	Tp 2019	Tp 2018
Kunnan tulovero	6 106 779,71	6 365 194,70	6 106 779,71	6 365 194,70
Osuus yhteisöveron tuotosta	645 701,79	612 788,62	645 701,79	612 788,62
Kiinteistövero	773 182,56	737 161,86	773 182,56	737 161,86
- kiinteistöverot tyttärltä	-6 275,52	-6 228,99		
Yhteensä	7 519 388,54	7 708 916,19	7 525 664,06	7 715 145,18

4. VALTIONOSUUDET ERITELTYINÄ (8)

Valtionosuuksien erittely	Konserni		Kunta	
	Tp 2019	Tp 2018	Tp 2019	Tp 2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	12 211 793,00	11 202 720,00	12 211 793,00	11 202 720,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasaus</i>	<i>3 373 188,00</i>	<i>3 459 468,00</i>	<i>3 373 188,00</i>	<i>3 459 468,00</i>
<i>Siitä: Syrjäisyysslisäoikaisu v. 2017 - 2019</i>	<i>916 089,00</i>		<i>916 089,00</i>	
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	164 455,00	188 060,00	164 455,00	188 060,00
Yksikköhintarahoitus, Koulutusyhtymä	1 170 926,38	1 167 543,22		
Yhteensä	13 547 174,38	12 558 323,22	12 376 248,00	11 390 780,00

5. PALVELUJEN OSTOT ERITELTYINÄ (9)

Palvelujen ostojen erittely	Tp 2019	Tp 2018
Asiakaspalvelujen ostot	11 216 304,78	11 292 989,78
Muiden palvelujen ostot	2 562 124,68	2 358 440,21
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	13 778 429,46	13 651 429,99

6. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA

Kunnan valtuusto on vahvistanut poistosuunnitelman 29.10.2012, §51. Erittely liitetieto 1.

7. SELVITYS PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSISTA (12)

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	tp 2019	tp 2018	tp 2019	tp 2018
<i>Kaatopaikan maisemointi (tp 2003) 1.1.</i>	250 000,00	250 000,00	250 000,00	250 000,00
<i>K-P:n erikoisshp Kiuru, osuus 3,26 %</i>				
<i>- Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.</i>	228 939,98	192 294,75		
<i>- Lisäykset tilikaudella</i>	0,00	46 749,18		
<i>- Vähennykset tilikaudella</i>	-73 835,51	-10 103,95		
	155 104,47	228 939,98		
<i>K-P:n koulutusyhtymä, osuus 4,37 %</i>				
<i>- Velkavastuiden kasvaminen (Ketek) 1.1.</i>		14 158,80		
<i>- Lisäykset tilikaudella</i>	7 434,24			
<i>- Vähennykset tilikaudella</i>		-14 158,80		
<i>Pakolliset varaukset 31.12.</i>	412 538,71	478 939,98	250 000,00	250 000,00

8. SELVITYS OLENNAISISTA MUIHIN TOIMINTATUOTTOIHIN SISÄLTYVISTÄ PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOISTA JA OLENNAISISTA MUIHIN TOIMINTAKULUIHIN SISÄLTYVISTÄ PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTITAPPIOISTA (13)

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja tappiot

Myyntivoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	tp 2018	tp 2017	tp 2019	tp 2018
<i>Muut toimintatuotot</i>				
<i>Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot</i>	10 476,56	10 750,00	10 476,56	10 750,00
<i>Muut luovutusvoitot</i>	0,00	213 971,33		213 971,33
Luovutusvoitot yhteensä	10 476,56	224 721,33	10 476,56	224 721,33
<i>Muut toimintakulut</i>				
<i>Maa- ja vesialueiden luovutustappio</i>				
Luovutustappiot yhteensä				

5.4 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

5.4.1 TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

9. TIEDOT PYSYVISTÄ VASTAAVISTA TASE-ERÄKOHTAISESTI (19)

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	1.1.2019	Lisäys	Rahoitus- osuudet	Vähennys	Myyntit	Siirrot	Lisäpoisto	Poisto	31.12.2019
Muut pitkävaikutteiset menot	60 068,14	47 487,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-22 430,74	85 124,95
Maa- ja vesialueet	1 212 328,01	0,00		10 476,56	-18 144,90		0,00		1 204 659,67
Rakennukset	15 869 581,54	997 514,89	0,00	0,00	0,00	557 472,15	-748,73	-729 965,26	16 693 854,59
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 902 287,32	147 473,78	0,00	0,00	0,00	0,00	-18 117,96	-544 596,03	6 487 047,11
Koneet ja kalusto	566 519,66	20 278,76	0,00	0,00	0,00	0,00	-2 707,71	-172 661,51	411 429,20
Muut aineelliset hyödykkeet/Arv	20 518,91								20 518,91
Keskeneräiset hankinnat	584 606,90	38 493,10	0,00	-27 134,75	0,00	-557 472,15	0,00	0,00	38 493,10
	25 215 910,48	1 251 248,08	0,00	-27 134,75	-18 144,90	0,00	-21 574,40	-1 469 653,54	24 941 127,53
Osakeet ja osuudet	2 118 088,79	43 912,39	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	2 162 001,18
Muut saamiset/ Liittymismaksut	39 553,22								39 553,22
PYSYVÄT VATAAVAT	27 373 552,49	1 295 160,47	0,00	-27 134,75	-18 144,90	0,00	-21 574,40	-1 469 653,54	27 142 681,93

Erittely olennaisista lisäpoistoista ja arvonalennuksista:

Poistettu alle 1.000 euron hyödykkeet, yhteensä 50, joista lisäpoisto yhteensä 21.574,40 euroa.

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	1.1.2019	Lisäys	Vähenn.	Poisto		31.12.2019
Kuntayhtymäosuudet						
K-P:n erikoissair.hoito- ja peruspalvelu ky	189 944,66					189 944,66
Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä	323 989,72					323 989,72
Keski-Pohjanmaan liitto	14 470,94					14 470,94
	528 405,32					528 405,32
Tytäryhteisöosakkeet ja os.						
	1.1.2019	Lisäys	Vähenn.	Poisto		31.12.2019
Asunto Oy Rivihiekka	274 808,98					274 808,98
Kiinteistö Oy Perhon Kartano	5 045,64					5 045,64
Perhon Kehitysyhtiö Oy	243 872,49					243 872,49
Perhon Opiskelija-Asunnot Oy	100 000,00					100 000,00
As Oy Perhonjokidranta	443 530,95					443 530,95
	1 067 258,06					1 067 258,06
Osakkuusyhteisöosakkeet ja os.						
	1.1.2019	Lisäys	Vähenn.	Poisto		31.12.2019
Asunto Oy Perhon Kaijala	42 198,13					42 198,13
Millespakka Oy	20 182,55					20 182,55
	62 380,68					62 380,68
					Kirjanpitoarvo	Markkina-
Muut osakkeet ja osuudet						
	1.1.2019	Lisäys	Vähenn.	Poisto		31.12.2019
Metsäliitto	72 437,83	5 124,00		77 561,83		
	72 437,83	5 124,00		77 561,83		
Metsä Board	1 536,00			1 536,00		
Suomenselän Lentokenttä Oy	6 727,52			6 727,52		
Reisjärven Sopeutusvalmennus Oy	168,19			168,19		
Perhon Ravirata Oy	3 700,14			3 700,14		
Nikulan Ravirata Oy	84,09			84,09		
Keski-Pohjanmaan Osuuskauppa	16,81			16,81		
Kuntarahoitus Oy	28 897,40			28 897,40		
Kuntien Palvelukeskus	2 986,00			2 986,00		
Matkase Oy	672,75			672,75		
Jyta-Omaisuus Oy	341,00			341,00		
KaseNet Oy	342 477,00			342 477,00		
Kosek Oy (Kokkolan seudun Kehitys Oy)		28 788,39		28 788,39		
Työplus Oy		10 000,00		10 000,00		
	387 606,90	43 912,39	0,00	426 395,29		
Osakkeet ja osuudet yhteensä	2 118 088,79	49 036,39	0,00	503 957,12	0,00	2 162 001,18

OMISTUKSIA MUISSA YHTEISÖISSÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

10. OMISTUKSINA MUISSA YHTEISÖISSÄ ILMOITETTAVAT OSUUS OMASTA JA VIERAASTA PÄÄOMASTA SEKÄ VOITOSTA TAI TAPPIOSTA VIIMEISESTÄ TILINPÄÄTÖKSESTÄ (20-22)

TYTÄRYHTEISÖT	Kunnan omistus-osuus 2017	Kunnan omistus-osuus 2018	Kuntakonsernin osuus (€)		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilik. voitosta/tappiost
Nimi ja kotipaikka					
Perhon Kehitysyhtiö Oy, Perho	100 %	100 %	126 680,10	13 954,83	-398,66
Perhon Opiskelija-Asunnot Oy	100 %	100 %	98 273,35	287 914,07	
Kiinteistö Oy Perhon Kartano	100 %	100 %	164 550,39	379 729,34	13 180,31
As Oy Rivihiekka, Perho	65,94 %	65,94 %	250 934,53	1 843,19	-1 534,68
As Oy Perhonjokiranta	60 %	60 %	475 665,80	1 728,43	
KUNTAYHTYMÄT					
Nimi ja kotipaikka					
K-P:n erikoissh ja peruspalv. ky, Kla	3,26 %	3,26 %	391 856,23	3 293 001,19	-292 352,77
K-P:n koulutusyhtymä, Kokkola	4,37 %	4,37 %	1 252 776,10	1 137 972,74	-20 349,37
K-P:n liitto, Kokkola	3,28 %	3,34 %	29 557,66	36 383,05	7 479,50
YHDISTELEMÄTTÖMÄT OSAKKUUSYHTEISÖT					
As Oy Perhon Kaijala, Perho	20,72 %	20,72 %			
Millespakka Oy	11 %	9,6 %			
KaseNet Oy					
Kosek Oy (Kokkolan seudun Kehitys Oy)					
Työplus Oy					

11. PITKÄ- JA LYHYTAIKAISET SAAMISET TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ JA OSAKKUUS- JA MUILTA OMISTUSYHTEISYHTEISÖILTÄ (23)

Saamiset tytäryhteisöiltä	v. 2019		v. 2018	
	pitkäaikaiset	lyhytaikaiset	pitkäaikaiset	lyhytaikaiset
Myyntisaamiset				
Asunto Oy Rivihiekka		847,54		690,06
Kiinteistö Oy Perhon Kartano		3 023,20		2 881,59
Perhon Kehitysyhtiö Oy		133,61		
Perhon Opiskelija-Asunnot Oy		10 562,29		2 435,43
As Oy Perhonjokiranta		1 193,50		1 238,10
Lainasaamiset				
Asunto Oy Rivihiekka				
Kiinteistö Oy Perhon Kartano	272 453,63	7 250,00	279 703,63	7 250,00
Perhon Kehitysyhtiö Oy				
Perhon Opiskelija-Asunnot Oy	256 250,00	16 250,00	272 500,00	16 250,00
As Oy Perhonjokiranta				
Siirtosaamiset				
Asunto Oy Rivihiekka				
Kiinteistö Oy Perhon Kartano				
Perhon Kehitysyhtiö Oy		10 000,00		
Perhon Opiskelija-Asunnot Oy		678,18		
As Oy Perhonjokiranta				

Saamiset kuntayhtymiltä	v. 2019		v. 2018	
	<i>pitkäaikaiset</i>	<i>lyhytaikaiset</i>	<i>pitkäaikaiset</i>	<i>lyhytaikaiset</i>
Myyntisaamiset				
K-P:n sosiaali- ja terveystalv.ky Soite		117 114,74		50 235,54
Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä		12 998,62		13 078,61
Keski-Pohjanmaan liitto				
Lainasaamiset				
K-P:n sosiaali- ja terveystalv.ky Soite				
Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä				
Keski-Pohjanmaan liitto				
Siirtosaamiset				
K-P:n sosiaali- ja terveystalv.ky Soite				
Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä				
Keski-Pohjanmaan liitto				
SAAMISET YHTEENSÄ	528 703,63	180 051,68	552 203,63	94 059,33

12. SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT (24)

Lyhytaikaiset siirtosaamiset:

	KONSERNI		KUNTA	
	v. 2019	v. 2018	v. 2019	v. 2018
Kokkolan kaupunki, palotoimi	26 757,59	17 587,05	26 757,59	17 587,05
VM, OKM valtionosuussaaminen	954 573,00	21 328,00	954 573,00	21 328,00
Kokkolan kaupunki, Ympäristöterv.hu	9 425,00	22 603,00	9 425,00	22 603,00
Lestijärven kunta, KaseKa	11 292,70	8 752,23	11 292,70	8 752,23
Vetelin kunta, Kansalaisopisto	4 148,00	6 935,00	4 148,00	6 935,00
Kela, Työterveyshuolto	50 000,00	0,00	50 000,00	
Muut	23 487,86	32 575,19	23 487,86	32 575,19
K-P:n sosiaali- ja terveystalv.ky Soite	54 296,76	90 638,98		
Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä	2 601,56	1 443,62		
Keski-Pohjanmaan liitto	903,20	7 742,39		
- eliminoinnit	-3 827,17	-6 517,98		
	1 133 658,50	203 087,48	1 079 684,15	109 780,47

RAHOITUSARVOPAPERIT

Tase-erittäin jälleenhankintahintojen ja aktivoitujen hankintamenojen erotus

EVLI				
OSAKESIJOTUKSET	Kirjanpitoarvo	Hankintahinta	Markkina-arvo	Arvonmuutos
db x-trackers Euro Stoxx 50 UC	256 936,85	256 936,85	261 461,00	0,00
Evli Eurooppa A	212 264,30	212 264,30	218 709,40	0,00
Ishares Core S&P 500 UCIITS ETF	292 477,63	292 477,63	321 073,20	0,00
Evli Japani B	91 865,29	91 865,29	93 391,88	0,00
Evli Osakefaktori Eurooppa B	332 328,26	332 328,26	363 425,50	0,00
Evli Osakefaktori USA A	106 732,66	106 732,66	116 247,71	0,00
Evli Suomi Select A	255 074,83	255 074,83	275 591,30	0,00
Ishares Core MSCI Emerg. Markets IMI UCITS	223 913,45	223 913,45	244 125,00	0,00
Evli Suomi Pienyhtiöt B	350 305,49	350 305,49	414 115,11	0,00
Osakesijoitukset yhteensä	2 121 898,76	2 121 898,76	2 308 140,10	0,00
KORKOPAPERIT				
Evli Likvidi B	25 543,48	25 543,48	25 572,83	0,00
Lyhyet korkosijoitukset yhteensä	25 543,48	25 543,48	25 572,83	0,00
Evli Yrityslaina A	574 088,27	578 562,96	574 088,27	-4 474,69
Elvi Lyhyt Yrityslaina B	90 826,75	90 826,75	93 174,14	0,00
Evli High Yield Yrityslaina B	522 063,71	522 063,71	535 940,87	0,00
Evli Investment grade Yrityslaina B	1 014 500,25	1 014 500,25	1 034 134,20	0,00
iShares Euro Government Bond Index, D Eur	1 099 589,15	1 118 000,00	1 099 589,15	-18 410,85
Pitkät korkosijoitukset yhteensä	3 301 068,13	3 323 953,67	3 336 926,63	-22 885,54
Korkopaperit yhteensä	3 326 611,61	3 349 497,15	3 362 499,46	-22 885,54
Kassavarat 31.12.2019	11 129,91	11 129,91	11 129,91	
	<u>Kirjanpitoarvo</u>	<u>Hankintahinta</u>	<u>Markkina-arvo</u>	<u>kp-arvo - ha.hinta</u>
Sijoitukset yhteensä	5 459 640,28	5 482 525,82	5 681 769,47	-22 885,54

5.4.2 TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

13. TASE-ERÄKOHTAINEN ERITTELY OMAN PÄÄOMAN ERIEN LISÄYKSISTÄ JA VÄHENNYKSISTÄ SEKÄ SIIRROISTA NÄIDEN ERIEN VÄLILLÄ TILIKAUDEN AIKANA (25)

	KONSERNI		KUNTA	
	v.2019	v.2018	v.2019	v.2018
Peruspääoma 1.1.	9 239 255,80	9 239 255,80	9 239 255,80	9 239 255,80
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	9 239 255,80	9 239 255,80	9 239 255,80	9 239 255,80
Osuus kuntayhtymien oman pääoman lisäyksestä 1.1.	85 212,89	85 212,89	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella			0,00	0,00
Osuus ky:ien opo:n lis. 31.12.	85 212,89	85 212,89	0,00	0,00
Muut omat rahastot	3 401 454,24	3 588 839,03	3 273 493,51	3 333 493,51
Siirrot rahastoon tk:lla			0,00	0,00
Siirrot rahastosta tk:lla	-490 515,48	-187 384,79	-464 321,82	-60 000,00
Muut omat rahastot 31.12.	2 910 938,76	3 401 454,24	2 809 171,69	3 273 493,51
Edellisten tilikausien ylij. 1.1.	4 289 720,11	5 738 390,71	3 069 457,59	4 472 565,90
Siirto rahastosta	0,00	0,00	0,00	0,00
Muutokset	1 860,12	-9 266,27	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylij. 31.12.	4 291 580,23	5 729 124,44	3 069 457,59	4 472 565,90
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-243 414,69	-1 439 404,33	86 091,99	-1 403 108,31
Oma pääoma yhteensä	16 283 572,99	17 015 643,04	15 203 977,07	15 582 206,90

14. ERITTELY POISTOEROSTA (26)

	v.2019	v.2018
Oksakosken koulun inv. liittyvä poisto	172 602,36	178 855,44
- poistoerokirjaus	-6 253,08	-6 253,08
Poistoero yhteensä	166 349,28	172 602,36

15. TASE-ERIEN MUKAAN ERITTELY TIETO SELLAISISTA PITKÄAIKAISEEN VIERAASEEN PÄÄOMAAN KUULUVISTA VELOISTA, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA (27)

	v.2019	v.2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		
Lainat julkisyhteisöiltä	2 389 244,60	2 466 046,51
Yhteensä	2 389 244,60	2 466 046,51

16. ERITTELY OLENNAISISTA PAKOLLISIIN VARAUKSIIN MERKITYISTÄ ERISTÄ, JOS SE ON TARPEEN TASE-ERIEN SELVENTÄMISEKSI (32)

Pakollisissa varauksissa on v. 2003 tilinpäätöksessä tehdyt varaukset Kk:n kaatopaikan maisemointi, khall 15.2.2004, 250.000 €. Hankkeeseen on haettu avustusta Ely-keskukselta 7.4.2009 jonka jälkeen on myönnetty ympäristölupa. Uudistettu hakemus 12.6.2012, johon on saatu hylkäävä päätös. Perhon Osuuspankkiin on tehty 210.000 euron vakuustalletus Ely:n lupamääräysten mukaisesti.

17. ERIKSEEN VELOISTA SAMAN

KONSERNIN TYTÄRYHTYISÖILLE, ERIKSEEN KUNTAYHTYMILLE, JOISSA KUNTA ON JÄSENEÄ JA ERIKSEEN OSAKKUUS- SEKÄ MUILLE OMISTUSYHTYISÖILLE (30)

	v. 2019		v. 2018	
	<i>pitkäaikaiset</i>	<i>lyhytaikaiset</i>	<i>pitkäaikaiset</i>	<i>lyhytaikaiset</i>
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Velat kuntayhtymille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
- K-P:n sosiaali- ja terveystalv.ky Soite				620,00
- Kpedu		9 358,19		
Muut velat				
Siirtovelat				
- K-P:n sosiaali- ja terveystalv.ky Soite		403 343,59		199 937,95
Yhteensä		412 701,78		200 557,95

18. MAKSUVALMIUDEN KANNALTA MERKITTÄVÄ SHEKKILIMIITTI, MIKÄLI LUOTOLLISESTA SHEKKITILISTÄ TASEESEEN ON MERKITYY TILINPÄÄTÖSHETKEN SHEKKIVELAN MÄÄRÄ (31)

Shekkilimiitti	2019	2018
Luotollisen shekkitilin limiitti 31.12.	500 000,00	500 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	500 000,00	500 000,00

19. SIIRTOVELKOKIIN SISÄLTÄVÄT OLENNAISET ERÄT (33)

	KONSERNI		KUNTA	
	v. 2019	v. 2018	v. 2019	v. 2018
Palkkojen ja sivukulujen jaks.	594 379,39	527 955,70	594 379,39	527 955,70
Korkojaksotus	17 416,69	20 379,09	17 416,69	20 379,09
Henkilöstösivukulut ym.	21 874,29	124 270,01	21 874,29	124 270,01
Verohallinto	0,00	139 326,89	0,00	139 326,89
Soite	403 343,59	199 937,95	403 343,59	199 937,95
Muut siirtovelat	36 533,36	19 140,78	36 533,36	19 140,78
As oy Rivihiekka	0,00	4,00		
Perhon Opiskelija-Asunnot Oy	678,18	0,00		
K-P:n sosiaali- ja terveystalv.ky Soite	1 107 586,29	1 047 776,12		
Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä	74 266,11	112 610,32		
Keski-Pohjanmaan liitto	4 672,54	4 745,45		
- eliminoinnit	-13 827,17	-6 517,98		
	2 246 923,27	2 189 628,33	1 073 547,32	1 031 010,42

5.5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT (38)

20. VUOKRAVASTUIDEN YHTEISMÄÄRÄ

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravastuut yhteensä				
- seuraavalla tilikaudella maksettavat	299 751,75	302 422,38	79 655,06	86 519,90
- myöhemmin maksettavat	698 144,92	727 110,43	77 423,30	115 850,98
Yhteensä	997 896,67	1 029 532,81	157 078,36	202 370,88

21. MUUT KUNNAN ANTAMAT VASTUUSITOUMUKSET (40)

Vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
- Alkuperäinen pääoma	30 500 000,00	40 425 350,00	0,00	0,00
- Jäljellä oleva pääoma	21 702 575,64	25 490 481,86	0,00	0,00
- kunnan osuus jäljelläolevasta	771 198,90	909 336,91	0,00	0,00

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista**Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista**

Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.

Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.

Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.

	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	17 007 332,00	16 327 530,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	11 190,00	10 489,68

22. MUUT KUNTA KOSKEVAT TALOUDELLISET VASTUUT, JOITA EI OLE MERKITY TASEESEEN (47)

	Konserni	Kunta
Alv:n palautusvastuu	2.643.792,47	1.969.702,26

5.6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT**23. HEKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12. TEHTÄVÄALUEITTAIN (42)**

Toimintayksikkö	v. 2019	v. 2018
Keskushallinto	2	2
Toimisto- ja taloustiimi	10	10
Ravintopalvelut	12	15
Siivoustoimi	13	14
Sosiaali- ja terveystoimi		
Sivistys- ja vapaa-ajan palvelut	118	116
Ympäristö- ja tekniset palvelut	12	13
Yhteensä	167	170

24. TILIKAUDEN PALKAT, PALKKIOT, ELÄKEKULUT JA MUUT HENKILÖSIVUKULUT MUKAAN LUKIEN INVESTOINTEIHIN SISÄLTYVÄT (43)

	Tp 2019, €	Tp 2018, €
Käyttötalouden palkat ja palkkiot (väh. lomapalkkajaks. ym) *)	5 455 712,49	5 408 902,23
Laskennallinen ALV *)	0,00	0,00
Henkilösivukulut ed.	1 388 343,12	1 399 404,55
- Henkilöstökorvaukset	-91 825,35	-82 397,72
Investointien palkat ja palkkiot *)	67 608,04	38 173,97
Henkilöstösivukulut ed.	13 795,57	8 058,60
- Henkilöstökorvaukset	0,00	0,00
Yhteensä	6 833 633,87	6 772 141,63

25. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueille tai puolueyhdistykselle tilitetty luottamishenkilömaksut

	v. 2019	v. 2018
Keskusta Perhon yläpään po	2.592,50	2.777,00
Keskusta Perhon alapään po	759,50	862,25
Perhon sos.dem työväenyhdistys	743,00	739,00
Perussuomalaiset	225,00	261,50
	4.320,00	4.639,75

26. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	v. 2019	v. 2018
BDO Auditor OY		
Tarkastuspalkkiot	8.609,60	7.946,58
Koulutuslaskut	750,00	
	9.359,60	7.946,58

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA 1.1. - 31.12.2019

Pääkirja atk-tuloste

Päiväkirja atk-tuloste

Reskontrat atk-tuloste

Talousarvion toteutuminen

Tase

Tase-erittelyt

Tositteaineisto säilytetään niistä erikseen annettujen sääntöjen mukaisesti:

- Arkistolaki
- Kirjanpitolaki
- Henkilörekisteri
- Kauppa- ja teollisuusministeriön päätökset
- Erillislainsäädäntö sekä Ministeriöiden ja eräiden Keskusvirastojen määräykset

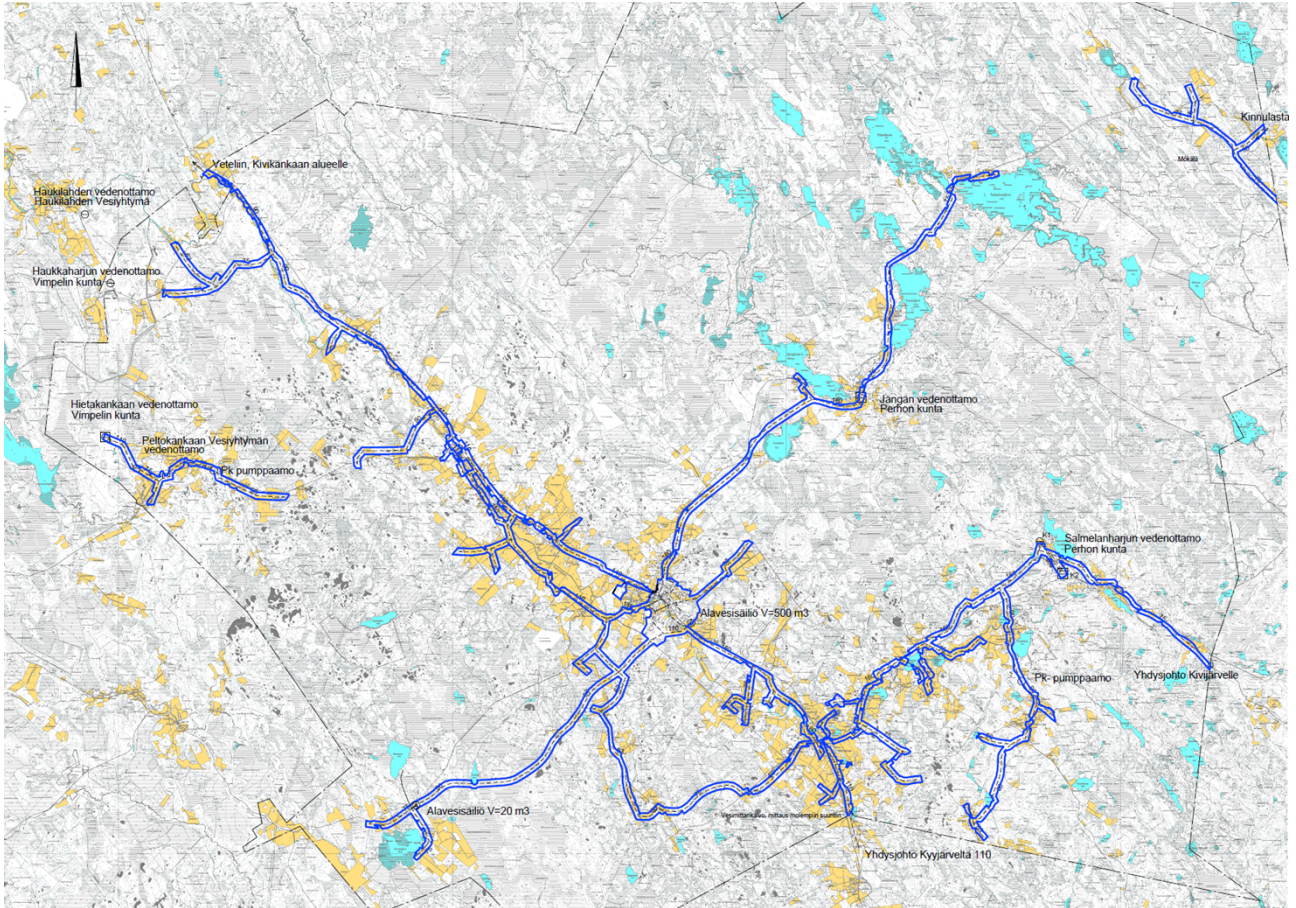
Tasekirja säilytetään pysyvästi. Kirjanpitolaskut ja tililuettelo on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Tositteiden ym. kirjanpitoaineiston säilytysaika on vähintään 6 vuotta.

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITENUMEROSARJOISTA

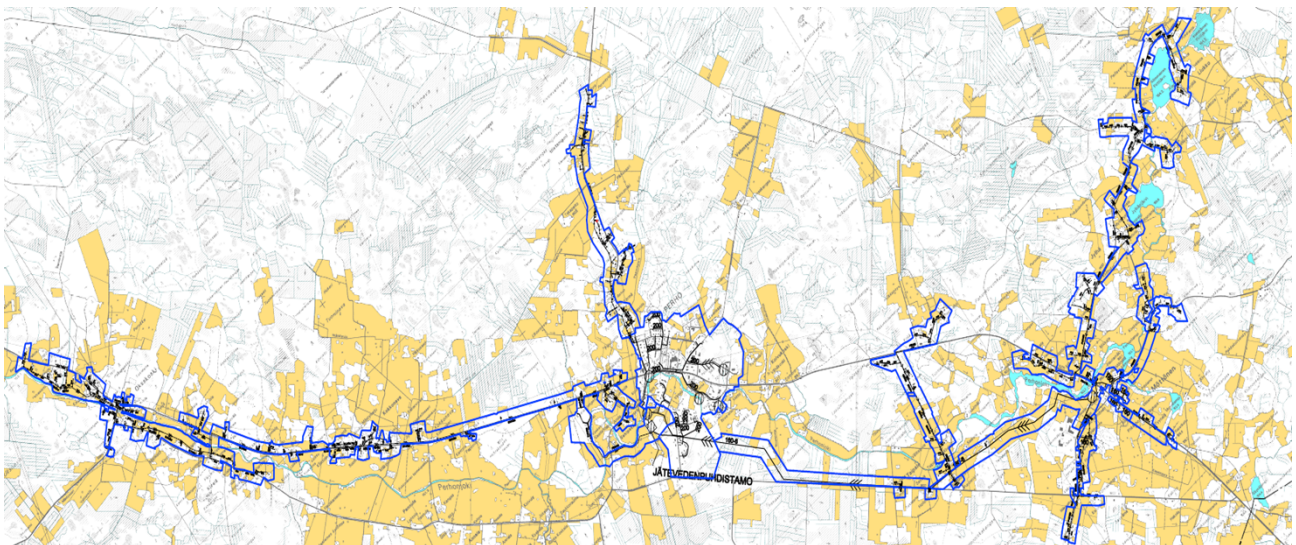
10	Kassatositteet
110	Myyntireskontra
554	Päivähoitolaskutus
225	Yleislaskutus
15	Ostoreskontra, maksut
200	Asuntolainalaskutus
300	Vesilaskutus
60	Palkkalaskenta
85	Ostoreskontra, sähköiset
90	Sisäiset tositteet
95	Käyttöomaisuusviennit

Perhon vesihuoltolaitos

Toimintakertomus 2019

Kuva: Perhon vesilaitoksen toiminta-alue

Kuva: Perhon viemärlaitoksen toiminta-alue

Laatinut Alpo Anisimaa

pvm 16.3.2020

Yleistä

Vesihuoltolakia koskevat muutokset (22.8.2014/681) ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tulee kirjanpidossa eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitetään vesihuoltolaitokselle asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista vesihuoltolaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Perhon kunnan laskennallisesti eriytetty vesihuoltolaitos on muutettu vuoden 2015 alusta kirjanpidollisesti eriytetyksi taseyksiköksi. Avaava tase perustuu edellisen vuoden tasearvoihin. Kunnanvaltuusto on päättänyt (22.2.2016, § 11), että vesihuoltolaitoksen peruspääoma on 1.693.130,27 euroa ja sille kunta perii korvausta vuosittain 1 %, ja että avaavassa taseessa muodostuvalle lainalle kunta perii laskennallista 1 prosentin korkoa.

Vesilaitosta ja viemäriulaitosta seurataan erikseen, joista yhtenä käytetään nimitystä vesihuoltolaitos.

Lakimuutoksen (1.9.2014) mukaan huleveden viemärointi on eriytettävä muista toiminnoista. Perhon kunnan alueella ei ole varsinaista hulevesiviemärointiä. Hulevesiä hallitaan sivuojilla ja rummuilla ja näiden osalta toiminnot kuuluvat kunnanteiden ja katujen kunnossapitoon.

Toimintakertomusvuoden olennaisimmat tapahtumat

Toiminnan tunnusluvut

Tunnusluvut	yks.	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019
Vesiliittymien määrä	kpl	1 074	1 079	1 089	1 091
Vesijohtojen pituus	km	230	230	230	230
Putkirikkoja korjattu	kpl		1	2	5
Verkostoa saneerattu	km		0	0	0
Pohjavedenotto määrät					
- Salmelanharju 1 & 2	m ³		138 578	134 915	149650
- Jänkä	m ³		50805	54091	54569
Verkostoon pumpattu veden määrä yhteensä	m ³		200 933	189 006	204 219
Lasketun veden määrä	m ³	200 427	194 040	201 315	197 173
Laskuttamattoman veden osuus	%		3,4 %	*	3,5 %
Energian kulutus (sähkö)	MWh			50	119
Talousveden valvonta näytteitä	kpl				18
STM:n raja-arvot täyttävien näytteiden määrä	kpl				17
Vesimaksu (alv 0%)	€/m ³	1,05/0,90	0,90	0,90	0,90
Perusmaksu (alv 0%)	€/v	45,00	45,00	45,00	45,00
Viemäri liittymien määrä	kpl	650	578	584	587
Viemärijohtojen pituus	km	60	60	60	60
Verkostoa saneerattu	km		0	0	0
Tukoksien määrä	kpl		30	15	3
Puhdistamolle johdettu jätevesi	m ³		167 649	136 266	167 465
Vastaanotettu liete	m ³				253
Ohitettu jätevesi määrä	m ³		1 500	17 028	6
Kompostoitu kuivattua lietettä	m ³			854	450
Lasketun jätevesi	m ³	80 656	79 248	76 684	75 234
Laskettu liete	m ³				253
Jätevesiverkoston vuotovedet	%		53 %	44 %	55 %
Energien kulutus (sähkö)	MWh			111	166
Käytetyt kemikaalit	kg			21 883	82 902
Ymp.luvan raja-arvoja	kpl	7	7	7	7
Saavutetut raja-arvot		3	4	4	6
Jätevesimaksu (alv 0%)	€/m ³	1,80/2,10	2,10	2,10/3,10	3,10
Perusmaksu (alv 0%)	€/v	60,00	60,00	60,00/66,00	66,00
Henkilöstö	htv	1,5	1,5	1,5	1,5

* v.2018 verkostoon pumpattu vedenottamolta verkostoon ohimittarin vettä noin kuukauden ajan

Talousvesi

Talousvettä pumpattiin molemmilta pohjavedenottamoilta yhteensä 204.219 m³ ja Kinnulan vesihuoltolaitokselta ostettiin talousvettä 1.036 m³ Mökälän verkkoon.

Talousveden mittarilukemien ilmoittamiseen ja laskutukseen hankittiin Kulutusweb palvelu, jonka tarkoituksena on lisätä laskutuksen automatisointia.

Tammikuussa pidettiin desinfiointiharjoitus pumppaamoilla ja alavesisäiliöllä.

Salmelanharjun vanhalta raakavesikaivolta jouduttiin kesällä rankkasateiden aikana lopettamaan vedenotto veden sameuden vuoksi. Verkostoa huuhdeltiin varotoimenpiteenä ja tapauksesta tiedotettiin Perhon kunnan verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Tiedotteessa kehoitettiin juoksuttamaan vettä hanasta, jos vesi näytti samealta. Talousvedestä otettiin ylimääräisiä valvonta näytteitä, mutta niistä ei ilmennyt laatupoikkeamia.

Samassa yhteydessä ilmeni vikaa Salmelanharjun vedenottamon UV-laitteistossa. Salmelanharjun UV-laitteistot saneerattiin, ohjausautomaatio uusittiin ja liitettiin jätevedenpuhdistamon etävalvomoon.

Pohjaveden suojelun ja laadun varmistamiseksi pohjavesialueet merkittiin maastoon pohjavesien suojelusuunnitelman mukaisesti ja pohjavesialueilla sijaitsevien vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesi järjestelmien kunnonvarmistamiseksi kiinteistön omistajia avustettiin umpisäiliöiden hankinnassa.

Jätevedenpuhdistamo

Uusi jätevedenpuhdistamo otettiin käyttöön vuoden 2018 joulukuussa ja takuuajat suoritettiin kevään 2019 aikana. Puhdistamolla käsiteltiin jätevettä vuonna 2019 yhteensä 167.465 m³. Umpisäiliö- ja sakokaivo-lietteiden vastaanotto aloitettiin maaliskuussa 2019 ja niitä tuotiin puhdistamolle yhteensä 253 m³.

Jätevedenpuhdistamon prosessissa oli pieniä häiriöitä syksyllä 2019 ja valvontanäytteiden yhteenvedon tuloksia vääristää toisen vuosipuoliskon lokakuun näyte, joka sattui tilanteessa jossa laitoksella 25.-27.10 (pe-su) välillä oli alkanut PH tippua ja tästä syystä saostuskemikaali ei purrutkaan oletetulla tavalla. Näytteen otto sattui juuri seuraavalle viikolle 30.10. Tilanne korjautui noin viikossa ja uusinta näyte 13.11. tulokset olivat kunnossa. Näytteiden ottovälin ollessa 2kk ja marraskuun uusinta näyte mukaan luettuna näytteiden kokonaismäärä toisella vuosi puoliskolla oli siis 4 ja näin tuon noin yhden viikon häiriön osalta korostuu laskennallisesti merkittävästi.

	BOD7-ATU ¹⁾		COD _{Cr} ¹⁾		Kiintoaine ¹⁾		Kok. P ¹⁾	
	mg/l	poistuma %	mg/l	Poistuma %	mg/l	poistuma %	mg/l	Poistuma %
Lupaehdot	30	70	125	75	35	90	3	80
2019	4,3	97,7	29,2	93,2	25,8	88,1	0,48	92,8
2018	22,3	92,2	89,5	85,8	37,1	91,9	2,5	78,7
2017	17,3	94,1	68,9	89,1	19,8	95,9	1,9	84,2
2016	22,1	87,1	75,4	82,5	28,1	91,9	1,8	72,6

Verkostot

Talousvettä laskutettiin vuonna 2019 yhteensä 197.173 m³. Laskutettua kuutiomäärää kun verrataan pumpattuun vesimäärään, on laskuttamattoman veden ns. vuotoveden osuus 3,5%. Tästä valtaosa muodostuu pelastuslaitoksen vedenotosta paloposteista ja verkoston huuhteluun kuluneesta vedestä.

Talousvesiverkostosta korjattiin viisi runkojohdon putkirikkoa kirkonkylän alueella. Yhtä tiedossa olevaa putkirikkoa ei vielä ole korjattu johtuen haasteellisesta sijainnista. Suunniteltua verkoston saneeraussuunnittelua viivästettiin vuodelle johtuen automaation uusimisesta Salmenlanharjun vedenottamolle.

Verkostopaineesta saatiin muutama palaute kesällä ja näiden paineen pudotuksiin syyksi osoittautui Jängän pohjavesialueen ensimmäisen raakavesikaivon veden pinnan alentumiset jolloin pumppaamo ei saanut

riittävästi raakavettä. Tilannetta korjattiin muuttamalla verkoston jakelua siten että Jängän pohjavesiottamolta pumpattiin vähemmän talousvettä Oksakosken suuntaan ja korvaava talousvesi Oksakosken suuntaan ohjattiin Salmelanharjun pohjavedenottamolta. Lisäksi Jängän pohjavesialueen raakavesikaivojen ottoaikoja muutettiin hieman siten että tyhjää imaisseen raakavesikaivon ottoajat lyhenivät.

Jätevettä laskutettiin 75.234 m³ vuoden 2019 aikana. Tätä kun verrataan puhdistamolle tulevaan jätevesimäärään, on viemäriverkoston vuotovesien osuus 55%. Vuotovesien muodostumisaluetta on etsitty, mutta jätevesipumppaamojen tietoliikenneyhteyksien ongelmista johtuen selvitys ei valmistunut vuoden 2019 aikana. Viettoviemäriverkostoa on puhdistettu ja kuvattu alueilta joissa edellisvuonna oli eniten tukoksia ja näin on saatu tukosten määrä putoamaan merkittävästi edellisvuodesta.

Hallinto ja henkilöstö

Perhon vesihuoltolaitoksen henkilöstössä ei ole tapahtunut muutoksia vuoden 2019.

Henkilöstöön kuuluu yksi laitosmies kokoaikaisesti ja toinen, jonka työpanoksesta 50% on vesihuoltolaitokselle. Toimistopalvelut tuottaa kunnan teknisen toimen toimistosihteeri ja laitoksesta hallinnollisesti vastaa kunnan tekninen johtaja.

Vesilaitokselle laadittiin WSP-riskienarvionti vuoden 2019 aikana. Riskienarvioinnin perusteella tunnistetut toimenpiteet on aloitettu vuoden 2019 aikana ja jatkuvat vuodelle 2020.

Talouden toteutuminen

Vesi- ja viemärlaitoksen asiakaslaskutusjaksotus on muuttunut edellisestä vuodesta ja siksi toteutuma prosentti muuttunut vuodesta 2018. Lisäksi vedenkulutus ja siitä saatavat tuotot ovat pienentyneet vuodesta 2018.

Kunnanvaltuuston asettamat vesihuoltolaitosta koskevat strategiset tavoitteet

Strateginen tavoite	Keinot / Toimenpide	Mittarit / Toteutuma
Tavoite 1: Strateginen painopiste: Viihtyisä elinympäristö Kehittämistavoite: Viihtyisä ja vetovoimainen kunta	Keino: Jätevedenpuhdistamon toimintavarmuuden parantaminen	Mittari: Päästöt Perhojokeen pienevät Toteuma: Ympäristöluvan mukaisista raja-arvoista (7 kpl) saavutettiin kaikki muut (6 kpl) paitsi kiintoaineen raja-arvo, joka on huomattava parannus edellisvuoden tilanteeseen.
Tavoite 2: Strateginen painopiste: Palveluiden kehittäminen Kehittämistavoite: Peruspalveluiden turvaaminen	Keino: Vesi- ja viemäriverkoston korjausten suunnittelu ja kunnostus	Mittari: Vähentyneet häiriöt veden jakelussa ja viemäriverkostossa Toteuma: Viemäriverkoston tukosten määrä on vähentynyt, mutta veden jakelussa ei saatu häiriöiden määrää vähentymään.

Riskit ja epävarmuustekijät

Strateginen tavoite	Riskitekijät	Toimenpide / Toteutuma
Turvallinen elinympäristö	Laadukkaan veden saanti Poikkeukselliset sääolosuhteet, sateiset talvet ja kuivat kesät	WSP -suunnitelma laadittu vesilaitokselle 2019 / Pohjavesialueiden merkitseminen maastoon tehty 2019 / Pohjavesialueella olevien asuinkiinteistöjen jätevesijärjestelmät kunnostettu suunnitelman mukaisesti umpisäiliöiksi
	Vuodot verkostoissa, vanhimman verkoston ikä yli 40 v. Kasvava korjausvelka, verkoston ja laitosten ylläpitävään korjaukseen ei ole riittävästi resursseja.	Vesijohtoverkostosta korjattu viisi merkittävää vuotokohtaa. Salmelanharjun vedenottamon automatiikka uusittu ja liitetty etävalvontaan. Verkoston korjaussuunnitelmaa ei vielä laadittu. Suunnitelman pohjaksi on täydennetty verkoston kartta-aineistoa.
	Resurssien riittävyys, henkilöstön osaaminen	Henkilöstön osaamista ja tietoisuutta parannettu Työtapojen ja menetelmien kehitystä jatkettu

Investoinnit

Vesijohtoverkoston liitettiin kaksi uutta kulutuspiistettä ja viemäriverkkoon kolme uutta kulutuspiistettä. Salmelanharjun vedenottamon automatiikka uusittiin ja liitettiin etävalvonnan piiriin. Tämän lisäksi avustettiin pohjavesialueilla sijaitsevia kiinteistöjä umpisäiliöiden hankinnassa pohjavesisuojaus suunnitelman mukaisen lakia tiukemman vaatimuksen johdosta.

Tuloslaskelma

VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TULOSLASKELMA, Tp 2019

	Kunnan tuloslaskelma tot. vertailussa	Vesilaitoksen tuloslaskelmaosa	Viemärlaitoksen tuloslaskelmaosa	Vesi- ja viemärlaitos yhteensä
Toimintatuotot yht.	6 584 198,39	226 589,25	302 450,95	529 040,20
Toimintakulut yht.	-25 639 148,49	-133 459,75	-217 748,04	-351 207,79
Toimintakate	-19 054 950,10	93 129,50	84 702,91	177 832,41
Verotulot	7 525 664,06	0,00	0,00	0,00
Valtionosuudet	12 376 248,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitustulot ja -menot				0,00
Korkotuotot	325 447,34	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	31 141,23	0,00	0,00	0,00
Korkokulut	-109 177,75	12 527,07	-32 892,71	-20 365,64
Muut rahoituskulut	135 514,84	-3 627,16	-13 304,14	-16 931,30
	20 284 837,72	8 899,91	-46 196,85	-37 296,94
Vuosikate	1 229 887,62	102 029,41	38 506,06	140 535,47
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 491 227,94	-42 486,52	-199 498,96	-241 985,48
Tilikauden tulos	-261 340,32	59 542,89	-160 992,90	-101 450,01
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	6 253,08			
Rahastojen lisäys(-)/vähennys(+)	64 321,82			
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-190 765,42	59 542,89	-160 992,90	-101 450,01

Toiminnan tulot toteutuivat budjetoitua heikommin niin veden kuin jäteveden käyttömaksujen osalta, sekä uusia liittymiä toteutui budjetoitua vähemmän. Toimintakulut ylittivät budjetoidun johtuen pääosin korjauskustannuksista, kemikaalien ja sähkön kulutuksesta.

Vesilaitoksen tulos jäi budjetoitua vähemmän ylijäämäiseksi ja viemärlaitoksen tulos jäi budjetoitua enemmän alijäämäiseksi.

Viemärlaitoksen tulos on ollut pitkään alijäämäinen ja se on joutunut lainaamaan kunnalta 3.321.093,19 euroa 31.12.2019 mennessä. Kunnanvaltuusto päätti 18.6.2018 §35 korottaa maltillisesti jäteveden kulutusmaksua 1,00 €/m³ ja perusmaksua 6,00 €/vuosi/liittymä, lisäksi suunnitelmassa on korottaa jäteveden kulutusmaksua vuonna 2025 lisää arviolta 1,13 €/m³. Vuonna 2018 on laskennallisesti arvioitu, että viemärlaitos kattaisi omatoimintansa vuoden 2025 korotuksen jälkeen ja olisi maksanut lainansa kunnalle vuoteen 2041 mennessä. Korotustarve olisi ollut vuonna 2018 laskennallisesti kulutusmaksuun 1,88 €/m³ ja perusmaksuun 6,00 €/vuosi/liittymä. Laskennassa käytetty oletuksena, että jätevesien määrä kasvaa maltillisesti vuosittain. Toteumat ovat kuitenkin olleet laskusuuntaisia korotuksesta lähtien ja jos trendi jatkuu myös tulevaisuudessa, on vuoden 2025 korotus tarve arvioitua suurempi.

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>	<u>Tp 2018 *)</u>
LIKEVAIHTO	223 751,40	299 973,02	523 724,42	556 917,30
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys(+) tai vähennys (-)				
Valmistus omaan käyttöön				
Liiketoiminnan muut tuotot	2 837,85	2 477,93	5 315,78	2 467,74
Materiaalit ja tavarat				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-21 088,42	-36 338,51	-57 426,93	-48 671,25
Varastojen lisäys(+) tai vähennys (-)				
Palvelujen ostot	-31 934,65	-105 170,25	-137 104,90	-81 916,51
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-41 839,50	-41 827,24	-83 666,74	-77 753,22
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-11 308,20	-7 122,96	-18 431,16	-17 565,50
Muut henkilösivukulut	-1 094,75	-1 094,85	-2 189,60	-2 839,07
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-42 486,52	-199 498,96	-241 985,48	-165 016,25
Liiketoiminnan muut kulut	-26 194,23	-26 194,23	-52 388,46	-26 404,32
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (alijäämä)	50 642,98	-114 796,05	-64 153,07	139 218,92
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot				
Muut rahoitustuotot				
Korkokulut	12 527,07	-32 892,71	-20 365,64	-1405,84
Korvaus peruspääomasta	-3 627,16	-13 304,14	-16 931,30	-16 931,30
Muut rahoituskulut				
YLIJÄÄMÄ (alijäämä) ennen satunn. eriä	59 542,89	-160 992,90	-101 450,01	120 881,78
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
YLIJÄÄMÄ (alijäämä) ennen varauksia				
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)				
Vapaaehtoisten varausten lis.(-) tai väh.(+)				
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (alijäämä)	59 542,89	-160 992,90	-101 450,01	120 881,78

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Sijoitetun pääoman tuotto, %, tp 2019	3,8	-53,3	-6,3
Sijoitetun pääoman tuotto, %, tp 2018	9,6	-12,7	4,7

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo sattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvoista.

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	13,0	-5,6	-3,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %, tp 2018	31,5	-2,2	3,1

Tunnusluku kertoo kunnan liikelaitokseen sijoittaman pääoman tuoton. Kunnan sijoittaman pääoman tuotto-% ei ole sama asia kuin korvaus peruspääomasta tai sisäinen lainankorko, koska sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskennassa otetaan mainittujen erien lisäksi huomioon myös yli-/alijäämät sekä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset.

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Voitto, %	26,6	-53,7	-19,4
Voitto, %, tp 2018	52,9	-13,8	21,7

Tunnusluku kertoo kuinka suuren prosentuaalisen osuuden liikelaitoksen yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja muodostaa liikevaihdosta. Jos prosenttiluku on negatiivinen, liikelaitoksen toiminta on tappiollista.

Rahoituslaskelma

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Toiminnan rahavirta			
Liikelyljäämä (-alijäämä)	50 642,98	-114 796,05	-64 153,07
Poistot ja arvonalentumiset	42 486,52	199 498,96	241 985,48
Rahoitustuotot ja -kulut	8 899,91	-46 196,85	-37 296,94
Satunnaiset erät			
Tuloverot			
Tulorahoituksen korjauserät			
	102 029,41	38 506,06	140 535,47
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-42 348,56	-75 908,11	-118 256,67
Rahoitusosuudet investointimenoihin			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			
Toiminnan ja investointien rahavirta	59 680,85	-37 402,05	22 278,80
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset kunnalle			
Antolainasaamisten lisäykset muille			
Antolainasaamisten vähennykset kunnalta			
Antolainasaamisten vähennykset muilta			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta		31 822,67	31 822,67
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-72 810,25		-72 810,25
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille			
Lyhytaikaisten lainojen vähennys kunnalta			
Lyhytaikaisten lainojen vähennys muilta			
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset			
Vaihto-omaisuuden muutos			
Saamisten muutos kunnalta			
Saamisten muutos muilta	12 335,02	7 543,17	19 878,19
Korottomien velkojen muutos kunnalta			
Korottomien velkojen muutos muilta	794,38	-1 963,79	-1 169,41
Rahoituksen rahavirta	-59 680,85	37 402,05	-22 278,80
Rahavarojen muutos	0,00	0,00	0,00
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.			
Rahavarat 1.1.			

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Investointien tulorahoitus, %	219,9	111,6	150,4
<i>Investointien tulorahoitus, %, tp 2018</i>	3 609,5	5,6	14,9

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu varsinaisella tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella (omaisuuden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä).

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Lainanhoitokate	11,5	0,1	0,6
<i>Lainanhoitokate, tp 2018</i>	26,3	0,4	2,3

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluku on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisää lainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

VASTAAVAA

	TILINAVAUS			TILINPÄÄTÖS			
	Kunta 1.1.2019	Vesilaitos	Viemärlaitos	Vesihuolto yht.	Vesilaitos	Viemärlaitos	Vesihuolto yht.
A. PYSYVÄT VASTAAVAT							
I Aineettomat hyödykkeet							
1. Aineettomat oikeudet	0,00			0,00			0,00
2. Muut pitkävaikutteiset menot	60 068,14			0,00	34 557,09		34 557,09
	60 068,14			0,00			0,00
II Aineelliset hyödykkeet							
1. Maa- ja vesialueet	1 212 328,01	5 022,10		5 022,10	5 022,10		5 022,10
2. Rakennukset	15 869 581,54	85 376,02		85 376,02	75 042,46		75 042,46
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 902 287,32	373 538,97	3 698 086,53	4 071 625,50	386 775,25	3 539 938,59	3 926 713,84
4. Koneet ja kalusto	566 519,66	5 574,75	0,00	5 574,75	2 534,07	0,00	2 534,07
5. Muut aineelliset hyödykkeet	20 518,91			0,00			0,00
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset h	584 606,90		0,00	0,00		0,00	0,00
	25 155 842,34	469 511,84	3 698 086,53	4 167 598,37	469 373,88	3 574 495,68	4 043 869,56
III Sijoitukset							
1. Osakkeet ja osuudet	2 118 088,79			0,00			0,00
2. Liittymismaksut	39 553,22						
	2 157 642,01						
PYSYVÄT VASTAAVAT	27 373 552,49	469 511,84	3 698 086,53	4 167 598,37	469 373,88	3 574 495,68	4 043 869,56
Lyhytaikaiset saamiset							
1. Myyntisaamiset	386 178,05	78 250,08	84 817,29	163 067,37	65 915,06	77 274,12	143 189,18
2. Lainasaamiset	46 552,80			0,00			0,00
3. Muut saamiset	174 735,63			0,00			0,00
4. Siirtosaamiset	109 780,47			0,00			0,00
	717 246,95	78 250,08	84 817,29	163 067,37	65 915,06	77 274,12	143 189,18
III Rahoitusarvopaperit							
1. Osakkeet ja osuudet	1 937 612,93			0,00			0,00
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrument	211 210,72			0,00			0,00
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 085 429,73			0,00			0,00
	5 234 253,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV Rahat ja pankkisaamiset	968 795,60						
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 903 349,85	78 250,08	84 817,29	163 067,37	65 915,06	77 274,12	143 189,18
VASTAAVAA YHTEENSÄ	35 296 079,84	547 761,92	3 782 903,82	4 330 665,74	535 288,94	3 651 769,80	4 187 058,74

VASTATTAVAA

	TILINAVAUS			TILINPÄÄTÖS			
	Kunta 1.1.2019	Vesilaitos	Viemärlaitos	Vesihuolto yht.	Vesilaitos	Viemärlaitos	Vesihuolto yht.
A OMA PÄÄOMA							
I Peruspääoma	9 239 255,80	362 716,25	1 330 414,02	1 693 130,27	362 716,25	1 330 414,02	1 693 130,27
III Muut omat rahastot	3 273 493,51						
IV Edellisten tilikausien ylijäämä	3 069 457,59	1 421 697,05	-861 505,04	560 192,01	1 421 697,05	-861 505,04	560 192,01
V Tilikauden ylijäämä	0,00			0,00	59 542,89	-160 992,90	-101 450,01
	15 582 206,90	1 784 413,30	468 908,98	2 253 322,28	1 843 956,19	307 916,08	2 151 872,27
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET							
VARAUKSET							
1. Poistoero	172 602,36						
	172 602,36	0,00	0,00		0,00	0,00	
E VIERAS PÄÄOMA							
I Pitkäaikainen							
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilt	14 307 473,00			0,00			0,00
2. Lainat julkisyhteisöiltä	267 853,58			0,00			0,00
3. Muut velat	24 970,06			0,00			0,00
LAINA KUNNALT	0,00	-1 252 706,61	3 289 270,52	2 036 563,91	-1 325 516,86	3 321 093,19	1 995 576,33
	14 600 296,64	-1 252 706,61	3 289 270,52	2 036 563,91	-1 325 516,86	3 321 093,19	1 995 576,33
II Lyhytaikainen							
1. Joukkovelkakirjalainat	2 000 000,00			0,00			0,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilt	8 612,00			0,00			0,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	27 579,00			0,00			0,00
4. Saadut ennakot	112 400,00						
5. Ostovelat	1 311 160,10	7 741,28	16 410,40	24 151,68	9 068,66	14 979,57	24 048,23
6. Muut velat	116 375,80			0,00			0,00
7. Siirtovelat	1 031 010,42	8 313,95	<u>8 313,92</u>	16 627,87	7 780,95	<u>7 780,96</u>	15 561,91
	4 607 137,32	16 055,23	24 724,32	40 779,55	16 849,61	22 760,53	39 610,14
VIERAS PÄÄOMA	19 207 433,96	-1 236 651,38	3 313 994,84	2 077 343,46	-1 308 667,25	3 343 853,72	2 035 186,47
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	35 296 079,84	547 761,92	3 782 903,82	4 330 665,74	535 288,94	3 651 769,80	4 187 058,74

Tase

VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TASEEN TUNNUSLUVUT 2019

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Omavaraisuusaste, %	344,5	8,4	51,4
<i>Omavaraisuusaste, %, tp 2018</i>	325,8	12,4	52,0

Omavaraisuusaste mittaa laitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	-584,8	1 114,8	388,7
<i>Suhteellinen velkaantuneisuus, %, tp 2018</i>	-417,1	1 272,6	373,0

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttöelposempi tunnusluku liikelaitosten välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet laitoksella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), milj. €	1,481	-1,022	0,459
<i>Kertynyt ylijäämä (alijäämä), milj. €, tp 2018</i>	1,422	-0,862	0,560

Luku osoittaa, paljonko laitoksella on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

	<u>Vesilaitos</u>	<u>Viemärlaitos</u>	<u>Vesihuolto yht.</u>
Lainakanta 31.12, milj. €	-1,326	3,321	1,996
<i>Lainakanta 31.12, milj. €, tp 2018</i>	-1,253	3,289	2,037

Liikelaitoksen lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Hulevesi

Hulevesiä ei Perhon kunnassa johdeta viemäriverkostoon ja hulevesiverkoston investointikustannukset sisältyvät kaavateiden rakentamiskustannuksiin, Kvalt 10.6.2002 § 30.

Sadevesiviemärointi on kunnan taseessa kiinteät rakenteet ja laitteet/kaavatiet. Sadevesiviemärointi on katujen kuivatukseen tarkoitettu eikä se liity vesihuoltoon. Tästä syystä huleveden viemärointiä ei eriytetä laskennallisesti.

PERHON KUNTA / KUNNANHALLITUS

Tilinpäätöksen 2019 allekirjoitukset

Perhossa 30.3.2020

Antti Hietaniemi
kh:n puheenjohtaja

Esa Kalliokoski
kh:n I varapuheenjohtaja

Sirpa Itäniemi
kh:n II varapuheenjohtaja

Kerttu Anttiroiko-Rauma
kh:n jäsen

Anni Hertteli
kh:n jäsen

Tanja Jaatinen
kh:n jäsen

Matti Kytölä
kh:n jäsen

Tapio Peltokangas
kh:n jäsen

Pekka Riihimäki
kh:n jäsen

Lauri Laajala
kunnanjohtaja

TILINTARKASTAJAN MERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Perho __. __ 2020

BDO Audiator Oy

Asko Vanhatupa
Tilintarkastaja, JHTT